

OCENA STANU BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO

MIASTA WROCŁAWIA 2024 r.

Wrocław, marzec 2025 r.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu przedkłada informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Wrocław.

Ocenę stanu sanitarnego miasta Wrocław opracowano w oparciu o dokumentację i materiały powstałe w wyniku wykonywania ustawowych zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2024 roku.

SPIS TREŚCI

1. Sytuacja epidemiologiczna.
2. Warunki zdrowotne środowiska.
3. Warunki sanitarne środowiska pracy.
4. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo - wychowawczych.
5. Stan sanitarny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego.
6. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.
7. Wychowanie zdrowotne i promocja zdrowia.
8. Laboratoria.

1. Sytuacja epidemiologiczna.

Sytuacja epidemiologiczna niektórych chorób zakaźnych we Wrocławiu w 2024 roku

Jednostka chorobowa		Liczba przypadków		Zapadalność na 100 tysięcy		
		rok 2023	rok 2024	2023 rok	2024 rok	
				Wrocław	Wrocław	Województwo Dolnośląskie Polska
Salmonellozy		133	151	19,73	22,42	20,32 24,62
Biegunki u dzieci do lat 2 (*)		184	240	180,82	194,28	282,90 410,90
Krzusiec		27	826/50	4,00	122,64	93,23 86,33
Płonica (szkarlatyna)		505	579	74,91	85,96	79,84 129,09
Neuroinfekcje bakteryjne		11	10	1,63	1,48	1,08 1,80
Neuroinfekcje wirusowe		11	23	1,63	3,41	3,48 5,06
Róża		39	35	5,78	5,20	4,94 16,03
Borelioza z Lyme		296	418	43,91	62,06	54,58 78,13
Ospa wietrzna		1688	868/161	250,40	128,87	259,59 409,02
Odra		-	68/48	-	10,10	2,78 0,74
Różyczka		7	7/3	1,04	1,04	0,45 0,51
Wirusowe zapalenie wątroby	typu A	8	8	1,19	1,19	0,76 0,84
	typu B	27	62/11	4,00	9,20	7,55 9,46
	typu C	56	38/9	8,31	5,64	10,16 9,55
AIDS zespół nabytego upośledzenia odporności		13	15/7	1,93	2,23	0,97 0,49
Nowo wykryte zakażenia HIV		163	111/66	24,03	16,48	7,03 6,10
Świnka		6	8	0,89	1,19	1,46 2,48
Grypa (**) ogółem RNA i/lub test		842	79 2012	15,28 109,62	11,73 298,72	8,35 319,30 15,67 673,57
Szczepienia przeciw wściekliznie		145	157	21,51	23,31	19,41 29,62
Gruźlica		158	185/34	17,80	27,47	b.d b.d
Kiła		68	103/12	10,09	15,29	6,85 8,06

Legenda:

(*) - zapadalność na 10.000 dzieci do lat 2

(/O) – ogólna liczba przypadków w wybranych jednostkach chorobowych i udział w nich zachorowań u obcokrajowców

(**) – liczba przypadków grypy diagnozowana w badaniu molekularnym i od 01 marca 2023 r. za pomocą szybkiego testu antygenowego przez lekarzy POZ, podlegająca pełnemu opracowaniu epidemiologicznemu.

Nadzór epidemiologiczny prowadzony przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w roku 2024 miał charakter złożony. W przypadku wielu jednostek chorobowych objętych nadzorem epidemiologicznym, udział obywateli innych narodowości (głównie ukraińskiej) sięgał przeszło 25%, co w znacznym stopniu utrudniało realizację zadań określonych w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zarówno z powodu bariery językowej, różnic kulturowych, nieznanego statusu epidemiologicznego osób pojawiających się w rejonie odpowiedzialności, a także dużej mobilności społeczeństwa w obrębie samego miasta (częste zmiany adresu, pomieszkowanie krótkotrwałe w „trybie hotelowym”, trudny do weryfikacji adres zamieszkania podawany werbalnie podmiotom leczniczym realizującym świadczenia zdrowotne). Nakładał się na to duży stopień postępującej asymilacji obywateli Ukrainy ze społecznością lokalną i brak danych, dotyczących współczynników zapadalności rozwijających się chorób, charakterystycznych dla tej grupy społecznej. Powszechnie już przyjęty system „teleporady”, brak możliwości organizacyjno-technicznych do prowadzenia przez inspekcję sanitarną klasycznej formy wywiadów epidemiologicznych z następową gruntowną analizą zgłoszonych zachorowań oraz całkowity brak wiedzy i możliwości jej pozyskania, dotyczący liczby aktualnie przebywających w obszarze miasta osób obcego pochodzenia - szacowanych na około 250 tysięcy - ich miejscu zamieszkania, a także skąd i w jakim celu przybyli, nie tylko utrudniał realizację zadań bieżących ale również prognoz epidemiologicznych, umożliwiających podejmowanie czynności profilaktyczno-prewencyjnych, pomagających w utrzymaniu bezpieczeństwa epidemiologicznego na terenie Wrocławia.

Dodatkowo, poza realizacją zadań bieżących, w ubiegłym roku doszło do trzech zdarzeń epidemiologicznych, czasochłonnych w prowadzeniu i wymagających od PPIS we Wrocławiu dla ich opanowania, zaangażowania wszystkich posiadanych sił i środków oraz realizacji niestandardowych przedsięwzięć merytoryczno-organizacyjnych. Przywołane zdarzenia dotyczyły niespotykanie wysokiego na tle sytuacji ogólnopolskiej gwałtownego wzrostu liczby zachorowań na krztusiec, zwłaszcza w I-półroczu ubiegłego roku, pierwszego od 2012 roku na terenie Wrocławia ogniska odry oraz działań przeciwepidemicznych związanych z sytuacją powodziową na terenie miasta.

Łącznie w 2024 roku opracowano epidemiologicznie i zarejestrowano 12.033 zachorowania, wobec 11.296 w roku 2023, a więc o przeszło 6,5% więcej.

Działalność przeciwepidemiczna koncentrowała się na prowadzeniu nadzoru epidemiologicznego, mającego charakter nadzoru czynno-biernego, opartego głównie o rejestrację zgłoszeń realizowanych przez placówki służby zdrowia z aktywnym prowadzeniem dochodzeń epidemiologicznych, opracowywaniem zarejestrowanych w następstwie ognisk epidemicznych i wdrażaniem procedur przeciwepidemicznych, właściwych dla poszczególnych jednostek chorobowych, wobec 60, określonych ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 r., poz. 924 z późn. zm.) zakażeń i chorób zakaźnych.

Priorytetem prowadzonej działalności przeciwepidemicznej objęto choroby o szczególnym znaczeniu społecznym, mające poprzez swój wysoce zakaźny charakter, drogę transmisji oraz ich następstwa, największy wpływ na możliwość naruszenia bezpieczeństwa epidemiologicznego populacji w rejonie odpowiedzialności PPIS we Wrocławiu.

Na podstawie prowadzonego na przestrzeni 2024 roku nadzoru epidemiologicznego sytuację epidemiologiczną na terenie Wrocławia określić należy jako niepewną i niestabilną.

Od początku 2024 roku odnotowano niepokojący wzrost liczby zachorowań na krztusiec – 826 vs. 27 przypadków w roku 2023 – które zwłaszcza w I kwartale spowodowały kilkakrotne przekroczenie

współczynnika zapadalności rejestrowanego dla kraju, osiągając na koniec roku wartość 122,64 na 100 tys. mieszkańców, a tym samym przekraczając o przeszło 42% współczynnik zapadalności określony dla Polski. Zarejestrowano 29 przypadków zachorowań wśród obywateli Ukrainy, a także obywateli: Armenii, Białorusi, Indii, Korei Południowej, Mołdawii oraz Niemiec. Importowanych zostało 21 przypadków. Ponad 50% chorujących we Wrocławiu to pacjenci w wieku 0-19 lat, przy czym najwięcej przypadków dotyczyło dzieci w wieku 11 oraz 12 lat, czyli tuż przed podaniem 6 dawki przypominającej szczepienia przeciw krztuścowi. Przeszło 80% z podlegających szczepieniom w ramach PSO była szczepiona przeciw krztuścowi. Analiza epidemiologiczna pozwala przypuszczać, że rejestrowane niepokojące zjawisko epidemiologiczne jest następstwem koincydencji, nakładających się na siebie czynników, takich jak: rosnąca liczba osób z różnych przyczyn nie realizujących Programu Szczepień Ochronnych, spadku odporności osób uprzednio zaszczepionych i niekontynuujących szczepień przypominających w cyklu 10-letnim, wystąpieniem „epidemii wyrównawczej”, która w odniesieniu do krztuśca występuje w cyklu 3-5 letnim, znacznie zwiększoną mobilnością populacji, stwarzającą ryzyko zawleczenia zachorowań w rejon odpowiedzialności oraz mniejszą skutecznością wakcynacji szczepionkami a-celularnymi.

Po raz pierwszy od 2012 roku zarejestrowano na terenie miasta w okresie okołoswiątecznym - Świąt Wielkanocnych zachorowanie na odrę. Importowany przypadek u romskiego dziecka o nietypowym przebiegu zawleczony z Rumunii, rozwinął się na skutek niekorzystnego zbiegu okoliczności do postaci epidemii, łącznie obejmując 64 przypadki zachorowań, z tego wśród społeczności romskiej – 29 przypadków, pochodzenia ukraińskiego – 12, narodowości polskiej – 23 przypadki zachorowań. Wśród chorujących do zachorowania doszło u 3 niezaszczepionych Ukraińców, 7 niezaszczepionych Polaków i 29 niezaszczepionych Romów. W ognisku zachorowań uczestniczyło także, dwoje uprzednio zaszczepionych pracowników ochrony zdrowia. Podjęte przez PPIS we Wrocławiu działania przeciwepidemiczne pozwoliły w ciągu 1,5 miesiąca na pełne wygaszenie ogniska na terenie Wrocławia. W drugiej połowie roku zarejestrowano i opracowano jeszcze 4 zawleczone, sporadyczne (nie powikłane transmisją zachorowania), prawdopodobne lub możliwe przypadki odry. Łącznie w 2024 roku na terenie miasta zarejestrowano 68 przypadków zachorowania - w tym 56 potwierdzonych, 7 prawdopodobnych i 5 możliwych, co skutkowało przeszło 13-krotnym przekroczeniem średniej wartości współczynnika zapadalności określonej dla kraju (1.364,86%). Wśród opracowanych zachorowań 45 przypadków dotyczyło dzieci (66,2%), przy czym najliczniejszą była grupa wiekowa dzieci przed ukończeniem 18 miesięcy (15 zachorowań), które nie zdążyły otrzymać pierwszej dawki szczepionki MMR, bądź nie zostały zaszczepione z powodu braku zgody rodziców na szczepienie. U dzieci w pozostałych rocznikach odnotowano najczęściej sporadyczne zachorowania, prawie wyłącznie u dzieci niezaszczepionych. Wśród osób dorosłych, w przedziale wiekowym 19-60 lat 9 osób było uprzednio zaszczepionych przy czym dwie, w wieku 37 i 44 lat deklarowały wykonanie szczepień w Ukrainie ale budziła wątpliwości wiarygodność przedkładanej dokumentacji .

Przedstawione powyżej w formie tabelarycznej przykładowe dane, obejmujące wyłącznie opracowane zgłoszenia, spełniające kryteria „definicji przypadków na potrzeby nadzoru epidemiologicznego” dla monitorowania sytuacji epidemiologicznej w kraju oraz dla potrzeb nadzoru wspólnotowego (ECDC), odzwierciedlają wahania w liczbie rejestrowanych zachorowań. Wzrost na przestrzeni roku, korelujący z tendencją ogólnopolską liczby niektórych zarejestrowanych we Wrocławiu zachorowań, takich jak: płonica, borelioza z Lyme, zachorowania wywołane przez wirusy wirusowego zapalenia wątroby typu B (WZW typu B) czy neuroinfekcje wirusowe, nie przekraczał odpowiednich współczynników zapadalności określonych dla Polski (odpowiednio osiągając wartości: 66,58%, 79,43%, 97,25% i 67,39% wartości rejestrowanych dla kraju).

Spośród chorób o szczególnym znaczeniu społecznym, mających poprzez swój wysoce zakaźny charakter, drogę transmisji oraz ich następstwa, największy wpływ na możliwość naruszenia bezpieczeństwa epidemiologicznego populacji, kolejny już rok na plan pierwszy wysuwały się zakażenia i zachorowania wywołane przez retrowirusy z rodziny Lentivirus, powodujące zakażenia HIV i ich objawową manifestację w postaci AIDS.

Na terenie miasta, w stosunku do roku 2023 roku zarejestrowano ponowny - odzwierciedlający trend ogólnokrajowy - blisko 32% spadek liczby zakażeń wirusem nabytego ludzkiego braku odporności (HIV) ze 163 do 111 przypadków, co przełożyło się na osiągnięcie współczynnika zapadalności na poziomie 16,48, stanowiącego 270.16% wartości określonej dla Polski. A także, ponad 15-to procentowy w stosunku do roku 2023 wzrost liczby przypadków AIDS - objawowego zachorowania wywołanego wirusem HIV (15 vs. 13), osiągając najwyższą na przestrzeni czterech ostatnich lat wartość - 455,1%, wartości współczynnika zapadalności zarejestrowanego dla kraju (odpowiednio 393,9% w 2023 roku, 435,3% w 2022 roku i 413,3% w roku 2021). Z powodu zakażenia HIV i jego objawowej manifestacji AIDS hospitalizowano 24 osoby, przy czym doszło do jednego zgonu z powodu choroby wywołanej przez AIDS oraz 1 zgonu z powodu HIV, bez wskazania na AIDS.

Spośród 111 nowych zakażeń, obecność wirusa HIV stwierdzono u osób:

- narodowości polskiej (40,54% zakażonych): 4 kobiet w wieku 23-53 lata i 41 mężczyzn w wieku 22-65 lat,
- narodowości ukraińskiej (19,82%): 16 kobiet w wieku 23-59 lat i 6 mężczyzn w wieku 17-53 lata,
- innych narodowości lub narodowości nieznanej (39,69%): 15 kobiet w wieku 24-62 lata i 29 mężczyzn w wieku 8-56 lat.

WROCLAW KOBIECY	NARODOWOŚĆ			RAZEM
	POLSKA	UKRAINA	NIEZNANA	
<18	0	0	0	0
18-30	2	3	1	6
31-40	1	4	6	11
41-60	1	9	7	17
>60	0	0	1	1
RAZEM	4	16	15	35

WROCLAW MEZYCYZNI	NARODOWOŚĆ			RAZEM
	POLSKA	UKRAINA	NIEZNANA	
<18	0	1	1	2
18-30	14	0	9	23
31-40	10	2	9	21
41-60	15	3	10	28
>60	2	0	0	2
RAZEM	41	6	29	76

Ze zgłoszonych i zarejestrowanych 111 przypadków, wobec 87 pacjentów nie określono drogi zakażenia wirusem HIV. Wobec przypadków określonych, dominującymi drogami transmisji zakażenia były: 1/ kontakty heteroseksualne (14 zakażeń), 2/ kontakty homoseksualne (11), 3 wstrzyknięcie narkotyku (3 zakażenia).

Stan kliniczny pacjentów przy rozpoznaniu HIV to najczęściej zakażenie bezobjawowe.

W wyniku zachorowania na AIDS zarejestrowano 15 pacjentów w tym:

- narodowości polskiej (46,67%): 7 mężczyzn w przedziale wiekowym 29-64 lata,
- narodowości ukraińskiej (33,33%): 3 kobiety w przedziale wiekowym 35-49 lat i 2 mężczyzn w przedziale wiekowym 8-33 lata,
- narodowości nieokreślonej: 1 kobieta w wieku 24 lat i 1 mężczyzna w wieku 40 lat.

Wszyscy pacjenci byli hospitalizowani. Chorobami wskazującymi na rozpoznanie AIDS były: w 7 przypadkach zapalenie płuc wywołane przez *Pneumocystis carinii*, w 4 przypadkach postępująca wieloogniskowa leukoencefalopatia, w 2 toksoplazmoza mózgu. Po jednym przypadku chorób wskaźnikowych, takich jak: zespół wyniszczenia w przebiegu zakażenia HIV, chłoniak immunoblastyczny, zakażenie oportunistyczne bliżej nieokreślone.

Przedstawionej powyżej sytuacji, pomimo działań podejmowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu towarzyszyła tendencja do wzrostu na przestrzeni upływającego roku, rejestrowanych zachorowań na pozostałe, tzw. „choroby społeczne”, ze szczególnym uwzględnieniem chorób przenoszonych drogą płciową, takich jak kiła i rzeżączka, gruźlica i WZW typu A..

W 2024 roku w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu zarejestrowano przeszło 50% wzrost liczby zarejestrowanych zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową: 185 vs. 123 przypadki zarejestrowane w 2023 roku.

Największą liczbę zachorowań stanowiła kiła: 103 przypadki wobec 68 w 2023 r. Przełożyło się to na osiągnięcie współczynnika zapadalności na poziomie o 89,7% przekraczającego wartość średnią określoną dla kraju. Ponad 93% zachorowań to przypadki zarejestrowanych zachorowań wśród mężczyzn, 96 wobec 7 zachorowań u kobiet. Najwięcej przypadków zarejestrowano wśród mężczyzn w grupie wiekowej 30-44 lat – 53 zachorowania (55,21%). Utrzymywanie kontaktów seksualnych mężczyzn z mężczyznami (MSM) to droga transmisji 17 zakażeń wywołanych przez krętek błądy (*Treponema pallidum*). Największą liczbę rozpoznań stanowiła kiła w postaci wczesnej - 58 przypadków (56,31%). Kiłę w postaci późnej rozpoznano u 5 osób. Zachorowanie na kiłę we Wrocławiu było powodem hospitalizacji 19 chorych.

W minionym okresie sprawozdawczym zarejestrowano również 35 zachorowań na chorobę przenoszoną drogą płciową wywołaną przez *Chlamydia trachomatis*. W przypadku tej jednostki chorobowej w 22 przypadkach zarejestrowane zachorowania rozpoznano u mężczyzn, wobec 13 zachorowań wśród kobiet. Największy odsetek zachorowań zarejestrowanych wśród mężczyzn (40,9% - 9 przypadków) dotyczył grupy wiekowej 30-44 lata.

Dodatkowo, na terenie miasta zarejestrowano w stosunku do roku 2023, prawie dwukrotny wzrost zachorowań na rzeżączkę: 47 vs. 25. Ponad 89% wszystkich zachorowań we Wrocławiu dotyczyło mężczyzn (42 mężczyzn i 5 kobiet). Najwięcej - 19 zachorowań wystąpiło u mężczyzn w grupie wiekowej 30-44 lata oraz 15 przypadków wśród mężczyzn w przedziale wiekowym 25-29 lat. Zarówno rozpoznane zachorowania wywołane przez chlamydie, jak i zachorowania na rzeżączkę w roku 2024 nie wymagały hospitalizacji.

Choroby przenoszone drogą płciową we Wrocławiu rozpoznano u 41 obcokrajowców, jest to ponad 22% wszystkich zachorowań zarejestrowanych w ubiegłym roku. Uchodźcy z Ukrainy stanowią ponad 80% wszystkich obcokrajowców (33 zarejestrowane przypadki), przy czym 13 zachorowań to zachorowania na rzeżączkę, 11 przypadków to zachorowania na chlamydię i 9 u których rozpoznano zachorowanie na kiłę. Zachorowania te w większości dotyczą dwóch grup wiekowych: 20-24 oraz 25-29 lat. Oprócz mieszkańców Wrocławia narodowości ukraińskiej, zarejestrowano również zachorowania na kiłę u obywatela Indii (mężczyzna 30 lat), 28-letniej kobiety z Zimbabwe oraz u jednego mężczyzny w wieku 28 lat z Mongolii. A także, zachorowanie na chlamydiozę u 29-letniego Białorusina i u 26-letniego Włocha oraz chorujących na rzeżączkę dwóch Białorusinów (mężczyzn, w wieku 26 oraz 29 lat) oraz 39-letniego Hiszpana.

Rozprzestrzenianie się w populacji lokalnej, na przestrzeni ostatnich lat tego wyjątkowo niekorzystnego epidemiologicznie i społecznie zjawiska, dodatkowo wzmocnione dużą grupą już zakażonych i skutecznie przyczyniających się do dalszej jego transmisji obywateli Ukrainy – zwłaszcza młodych kobiet – oraz rosnącej liczby zachorowań u obywateli innych narodowości, a także przypadków zawleczonych budzić powinno niepokój instytucji i organizacji odpowiedzialnych za zdrowie publiczne. Ponad to, wymaga pełnego zaangażowania władz samorządowych i wszystkich instytucji, mających wpływ na budowanie świadomości społecznej, w celu zmiany tego bardzo niekorzystnego trendu.

W ramach realizowanego w roku 2024 nadzoru epidemiologicznego nad gruźlicą, PPIS we Wrocławiu prowadził stałe działania nadzorowo-administracyjne. Zarejestrowano i opracowano w stosunku do roku 2023 o 54,2% więcej (185 vs. 120) zgłoszeń zachorowań na gruźlicę, w tym 183 przypadki gruźlicy płucnej i 2 poza płucnej pod postacią limfadenopatii i gruźlicy węzłów chłonnych nadobojczykowych. Wśród zgłoszonych zachorowań 87,57% (162 zachorowania) dotyczyło mężczyzn, a w 23 przypadkach gruźlicę rozpoznano u kobiet. Nie stwierdzono wystąpienia przypadków gruźlicy lekoopornej oraz konieczności podejmowania działań, związanych z kontaktem dzieci z osobą prątkującą. W minionym roku w następstwie choroby i jej powikłań zmarły 2 osoby. W minionym roku na terenie Wrocławia zgłoszenia rozpoznania gruźlicy dotyczyły obywateli: Polski – 151 przypadków, Ukrainy -26 osób, Bangladeszu – 2, Austrii – 1, Indonezji – 1, Białorusi- 1, Zimbabwe – 1, Indii – 1 i Nepalu – 1 zachorowanie.

Niejednokrotnie, wdrażane procedury nadzorowo-administracyjne, dotyczące podejmowanych działań przeciwepidemicznych, jak kontynuacja leczenia czy badania kontrolne osób chorych lub osób z kontaktu, z uwagi na przywołaną wcześniej mobilność społeczeństwa, miały charakter przewlekły.

W 2024 roku ponownie, podobnie jak w roku 2023 zgłoszono PPIS we Wrocławiu 8 zachorowań na WZW typu A, kształtując współczynnik zapadalności na poziomie o 41,67% wyższym, niż określony jako wartość średnia dla Polski. Zgłoszone zachorowania miały charakter sporadyczny (zachorowań odosobnionych), w 7 przypadkach związany z transmisją zakażenia poprzez kontakt z chorymi na WZW typu A, w jednym przypadku wobec eliminacji wszystkich innych dróg transmisji poprzez skażoną żywność. Dwa zachorowania w toku prowadzonych wywiadów i dochodzenia epidemiologicznego zakwalifikowano jako przypadki zawleczone: jeden z Maroko, drugi dotyczący młodego mężczyzny prawdopodobnie MSM, u którego zachorowanie wystąpiło w związku czasowym z jego jednodniową podróżą do Berlina na „Paradę Równości”. Nikt z chorych nie był szczepiony p/WZW typu A, a ciężki stan zdrowia w przebiegu ostrej postaci wirusowego zapalenia wątroby w 6 przypadkach wymagał hospitalizacji.

Wśród zachorowań sezonowych (trudno przewidywalnych) zmniejszeniu uległa liczba przypadków COVID-19 z 5.534 w 2023 r. do 3.266 w roku ubiegłym, a także ospy wietrznej – odpowiednio 1689 w tym 27 hospitalizacji vs. 868 z koniecznością 11 hospitalizacji - ale wzrosła liczba zachorowań na gripę (bez zróżnicowania metody diagnostyki laboratoryjnej) z 724 przypadków (w tym wymagających hospitalizacji - 25) do 2.012 (z wymaganą w 113 przypadkach hospitalizacją), a także infekcji wirusem RSV odpowiednio z 56 (23 hospitalizacje) do 336 (57 hospitalizacji).

Wzrosła liczba zgłoszonych i opracowanych nowych przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B jednakże, współczynnik zapadalności nie przekroczył wartości zarejestrowanej dla Polski. Na terenie miasta zarejestrowano jedno zachorowanie na WZW typu B w postaci ostrej u Gruzina, często podróżującego do Gruzji i wcześniej nie szczepionego p/WZW typu B, w wyniku – najprawdopodobniej - transmisji zakażenia w następstwie nie zabezpieczonych kontaktów seksualnych. Oprócz ww. przypadku ostrego zarejestrowano 61 przypadków przewlekłych (wzrost o 125,93%). Nie zgłoszono zachorowań wśród osób urodzonych w Polsce, w 1996 roku i latach późniejszych (szczepionych obowiązkowo w 1 dobie życia p/WZW typu B). Przypadki zgłoszone dotyczyły zachorowań nowo wykrytych, a także osób, które wcześniej były już pod opieką lekarzy chorób zakaźnych. Wśród opracowanych przypadków zarejestrowano udział chorych innych narodowości, odpowiednio: 5 Ukrainek, 3 Ukraińców, jednej Afganki w ciąży i jednego Tajwańczyka. Zachorowania dotyczyły wyłącznie osób dorosłych. Najczęściej przyczyną przewlekłych zakażeń wirusem HBV mogły być

w przeszłości przeprowadzone zabiegi medyczne i poza medyczne – upiększające, narkomania oraz tatuowanie, a także nadużywanie alkoholu i kontakty seksualne.

W minionym roku wśród osób zamieszkałych we Wrocławiu zarejestrowano o 32,15% mniej przypadków przewlekłego WZW typu C. W większości przypadków zgłoszenia dotyczyły pacjentów zakwalifikowanych do programu leczenia lub objętych leczeniem przeciwwirusowym. Spośród zarejestrowanych przypadków udział chorych obcych narodowości obejmował: czterech mężczyzn i trzy kobiety narodowości ukraińskiej, jednego Gruzina oraz jedną kobietę pochodzącą z Mołdawii. Wszystkie przypadki zachorowań miały charakter zawleczonych o przewlekłym przebiegu. Najczęstszą przyczyną zakażenia obcokrajowców były najprawdopodobniej zabiegi medyczne, które przebyli przed przyjazdem do Polski. W trzech przypadkach skierowano pisma do Poradni POZ celem zaszczepienia obowiązkowego przeciwko WZW typu B (Program Szczepień Ochronnych na rok 2024).

Wśród zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby wywołane innymi wirusami, zarejestrowano i opracowano przypadek ostrego WZW typu E u mieszkającego na terenie Wrocławia pacjenta narodowości ukraińskiej, kierowcy zawodowo podróżującego po Europie. U którego do zakażenia doszło drogą pokarmową, poprzez skażony wirusem HEV pokarm.

Wpływ na stan sanitarno-epidemiologiczny ma stopień rozpowszechnienia zakażeń i zachorowań zarówno sporadycznych, jak i ogniskowych wywołanych przez patogeny przewodu pokarmowego.

W 2024 roku utrzymywała się wysoka zgłaszalność zakażeń pałeczkami *Salmonella*. Kolejny już rok odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych przypadków (151 vs. 133 w roku 2023), kształtujących współczynnik zapadalności na poziomie 91,06% średniej wartości zarejestrowanej dla kraju, wynoszącej 24,62. W głównej mierze dominował szczep pałeczek *Salmonella Enteritidis* i wynosił on około 72% wszystkich zakażeń. Zachorowania w połowie przypadków zakończone były hospitalizacją, przy czym u 7 pacjentów z powikłaniami w postaci rozwoju posocznicy. U 16 osób spośród wszystkich zarejestrowanych w ubiegłym roku przypadków zejście choroby przeszło w postać nosicielstwa. Do zakażeń dochodziło w większości przypadków u dzieci w wieku 1 do 9 lat, tj. 88 przypadków (58%) – przy czym najliczniej w grupie wiekowej 5-latków (15 osób). Spośród wszystkich zgłoszeń odnotowano wystąpienie 3 ognisk: jedno dotyczyło zachorowań 29 osób w przedszkolu, a dwa z nich były to ogniska rodzinne. W toku dochodzenia nie udało się ustalić zarówno źródła jak i nośnika zakażenia. Zarejestrowano 4 przypadki zachorowań u obywateli narodowości ukraińskiej, jeden rumuńskiej i jedno zachorowanie bułgarskiej.

Sześć przypadków miało charakter zachorowań importowanych z takich krajów, jak: Turcja, Indonezja, Maroko, Grecja i Hiszpania. W roku 2024 na terenie Wrocławia odnotowano również inne, niż wywołane pałeczkami *Salmonella* zakażenia przewodu pokarmowego. W tym: 28 przypadków zakażenia cystami giardii, 4 przypadki Jersinii, 48 przypadków *Campylobacter*, 4 przypadki kryptosporydiozy oraz 3 szigelli, a także 3 przypadki zakażeń *E coli*. W sumie na 90 odnotowanych w ciągu ubiegłego roku zakażeń bakteriami ponad połowa (60%) chorych wymagała hospitalizacji. Zakażenia powyższymi patogenami manifestowali również obywatele innych narodowości: 4 przypadki to obywatele Ukrainy, 1 obywatel Niemiec i 1 Rosji. W drodze wywiadu epidemiologicznego ustalono, że 8 przypadków zostało importowanych z takich krajów jak: Maroko, Dominikana, Turcja, Grecja, Algieria, Nigeria, Indonezja i Peru.

Pełna dostępność do rosnącej liczby obiektów gastronomi oraz coraz szybciej rozwijająca się sieć kurierskiej redystrybucji żywności – przy trudnej, bądź niemożliwej do ustalenia lokalizacji miejsc wytwarzania, technologii produkcji i zachowania wymogów bezpiecznego transportu (dobrej praktyki

higienicznej – GHP i dobrej praktyki produkcyjnej – GMP) – niewątpliwie przyczyniły się do utrzymującej się już kolejny rok, wysokiej liczby zarejestrowanych zachorowań salmonellozowych i innych infekcji przewodu pokarmowego na terenie miasta.

W ciągu 2024 roku zarejestrowano 63 przypadki inwazyjnych chorób w przebiegu zakażenia *Haemophilus influenzae* (12 zachorowań), *Streptococcus pyogenes* (22 bez uwzględnienia zachorowań na różę) i *Streptococcus pneumoniae* (29), wobec 49 zachorowań w roku 2023, co przełożyło się na blisko 29% wzrost liczby opracowanych przypadków. W przypadku zakażeń wywołanych przez wszystkie z wymienionych patogenów zachorowania dotyczyły osób dorosłych w przedziale wiekowym 22-94 lata, z najliczniejszą grupą chorych w wieku 60 lat i więcej (33 osoby), w większości przypadków, obciążonych chorobami układowymi (kardiologicznymi, procesem nowotworowym, niedoczynnością tarczycy, cukrzycą) i alkoholizmem. Tylko w jednym przypadku zakażenie *Haemophilus influenzae* rozwinęło się u 20-miesięcznego uczęszczającego do żłobka dziecka - podlegającego PSO - w postaci posocznicy. Zachorowania przebiegały głównie pod postacią posocznicy (38), zapalenia płuc i oskrzeli (17), zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych i/lub mózgu (4), zapalenia osierdza, w 5 przypadkach zakończonych zgonem. Z powodu wyżej wymienionych chorób inwazyjnych hospitalizowani byli wszyscy chorzy. W przypadku zachorowań na różę, wywoływaną również przez *Streptococcus pyogenes* na 35 zarejestrowanych zachorowań hospitalizowanych było 14 pacjentów. Wśród zarejestrowanych i równocześnie hospitalizowanych 33 neuroinfekcji (bez uwzględnienia neuroboreliozy charakteryzowanej w dalszej części opracowania), liczba przypadków o etiologii wirusowej wzrosła z 11 w 2023 roku do 23, przybierając wartość współczynnika zapadalności na poziomie 67,39% wartości ogólnopolskiej, o etiologii bakteryjnej zmalała o jedno zachorowanie, kształtując współczynnik zapadalności o 17,78% niższy od wartości zarejestrowanej dla kraju. Czynnikiem wirusowymi były: enterowirusy (5 przypadków), wirus opryszczki (2), wirusy ospy wietrznej (3), wirus kleszczowego zapalenia mózgu (10), wirus nieokreślonego ZOMR (3 zachorowania). Bakteryjnymi: *Listeria monocytogenes* (4 zachorowania), *Streptococcus pneumoniae* (4), *Streptococcus agalactiae* (1) i jeden przypadek 37-letniego mężczyzny pochodzenia ukraińskiego, bez ustalenia rodzaju bakteryjnego patogenu.

W ubiegłym roku - podobnie jak na terenie całego kraju - ponownie wzrosła liczba zarejestrowanych przypadków zachorowań na boreliozę z Lyme (418 vs. 296), przyjmując wartość 79,43% (44,1% w roku 2023) średniego współczynnika zapadalności określonego dla kraju. Boreliozę, w przebiegu której głównym objawem klinicznym był rumień wędrujący (404 przypadki), rozpoznano u 61 dzieci i 357 osób dorosłych. Postać neuroboreliozy rozpoznano u 8 hospitalizowanych pacjentów (4 osób dorosłych i czworga dzieci). 239 osób było aktywnych zawodowo, a spośród nich 10 wykonywało pracę związaną z terenem. Ponadto, 107 chorych należało do populacji kluczowej – działkowców, przy czym 41 pacjentów zgłaszało zachorowanie jako kolejne. Hospitalizowanych było 10 chorych. Najczęstszymi objawami towarzyszącymi rumieniowi było złe samopoczucie, osłabienie, ból głowy, zawroty głowy, ból mięśni i stawów. 110 pacjentów zgłosiło występowanie chorób współistniejących, najczęściej zgłaszane są: nadciśnienie, reumatoidalne zapalenie stawów, cukrzyca zarówno typu 1 jak i 2, a także choroby tarczycy. 228 osób pamiętało ukąszenie kleszcza, 14 z nich wielokrotne. Cztery przypadki importowane były z terenu Niemiec, Szwajcarii, Czech oraz Włoch. Poza obszarem swojego zamieszkania, 190 osób zgłaszało pokłucie przez kleszcza na terenie województwa dolnośląskiego, po 4 osoby na terenie pomorskiego oraz łódzkiego, po 3 osoby w lubuskim, podkarpackim i wielkopolskim, po 2 osoby na terenie województw opolskiego, warmińsko-mazurskiego oraz zachodniopomorskiego. Zarejestrowano 28 osób innej narodowości zamieszkałych

na terenie Wrocławia z rozpoznaną boreliozą z Lyme. Było to 25 osób z Ukrainy oraz obywateli Holandii, Białorusi i Armenii.

Następstwem coraz częstszego wypoczynku w egzotycznych miejscach świata i braku zachowania elementarnych zasad profilaktyki przeciwepidemicznej były zarejestrowane, zawleczone (importowane) zachorowania, dotyczące malarii i Gorączki denga. Zachorowanie na malarię zarejestrowano u trzech mieszkańców Wrocławia. U dwóch chorych rozpoznano *Plasmodium spp.*, u jednego *Plasmodium Falciparum*. Dominującymi objawami u pacjentów były gorączką, ból głowy, bóle mięśni i splątanie. Wszyscy pokłuci przez komary, przebywali w Afryce subsaharyjskiej i nie stosowali chemioprophylaktyki. Do leczenia stosowano głównie artemizynę i jej pochodne. Jednym z chorych był student pochodzący z Etiopii, przebywający we Wrocławiu od połowy września 2023 roku, dla którego był już to kolejny epizod malaryczny. Poprzedni wystąpił w czerwcu 2023 roku. Wszyscy chorzy byli hospitalizowani. Gorączkę denga rozpoznano jako prawdopodobną u 6 osób, po powrocie z krajów takich, jak Meksyk, Indie i Kolumbia, a jako przypadek potwierdzony u jednego 37-letniego mężczyzny, po pobycie w Tanzanii. Z powodu dolegliwości hospitalizowano wszystkich siedmiu pacjentów. Zdziwienie budzi tak wielka nieodpowiedzialność osób pragnących zwiedzać świat, gdy ma się świadomość, że na terenie miasta w ubiegłym roku znajdowało się 13 podmiotów leczniczych, posiadających status Międzynarodowych punktów szczepień, w których nie tylko można było zaszczepić się przeciw żółtej gorączce ale również uzyskać informacje, dotyczące szczepień ochronnych i chemioprophylaktyki malarii dla osób wybierających się zarówno w celach turystycznych, jak i zawodowych w świat, zwłaszcza w obszary endemiczne.

Również, objęto hospitalizacją 7 chorych na Legionelozę w postaci choroby legionistów, osób powyżej 50 lat z objawami ciężkiego zapalenia płuc. W 6 zachorowaniach jako spełniającą kryteria przypadku potwierdzonego (korelacja objawów klinicznych z wynikami badań laboratoryjnych) w jednym, jako przypadek prawdopodobny. Pomimo wykonanych badań środowiskowych nie udało się ustalić źródła patogenu.

Nasilająca się aktywność – zwłaszcza po pandemii COVID-19 - i niekorzystny wpływ ruchu stowarzyszeń anty-szczepionkowych, nagłaśnianie na forach internetowych problemów – najczęściej niezgodnych z rzeczywistością – dotyczących występowania niepożądanych odczynów poszczepiennych, a także propagowanie medycyny alternatywnej itp., pomimo szeroko zakrojonych działań promujących i egzekwujących obowiązek realizacji Programu Szczepień Ochronnych prowadzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną, spowodowały dalszy niewielki spadek współczynników wyszczepialności, pozwalając jedynie na osiągnięcie - uwzględniając w statystyce wyłącznie dane raportowane, dotyczące obywateli polskich - zadawalających ich wielkości w grupach wiekowych. Przykładowo dla rocznika 2024: od 71-82% dla DTP, poprzez 64-82% dla MMR, 93,5-97% (ale szczepienie pierwotne tylko 43%) dla WZW B, do 94-98% dla BCG. A co za tym idzie, normalizacji sytuacji epidemiologicznej dotyczącej chorób, którym można zapobiec drogą czynnej, sztucznej immunizacji, zwłaszcza podlegających eradykacji w programie WHO - różyczce, odrze i polio. Pomimo podejmowanych przez PPIS we Wrocławiu działań ponownie w porównaniu z 2023 rokiem wzrosła liczba niezaszczepionych dzieci w związku z uchylaniem się od obowiązku szczepień i na koniec 2024 roku zarejestrowano 524 dzieci niezaszczepionych (137 dzieci w roku 2023 i 205 w roku 2022). Wielu rodziców dostarczyło zaświadczenia od specjalistów, czasowo odraczające szczepienie dziecka z powodu stanu zdrowia. Rodzice informowani byli także o możliwości zaszczepienia dziecka alternatywną poliwalentną szczepionką odpłatną, na co decydowało się coraz więcej osób. W ramach prowadzonego nadzoru nad realizacją PSO między innymi wysłano 28 upomnień dla rodziców dzieci niezaszczepionych. Nie wystąpiło zachorowanie na tężec, jak również klasyczne ostre nagminne porażenie dziecięce. W ubiegłym roku przyjęty został do szpitala 7-letni

pacjent z powodu niedowładu wiotkiego kończyn dolnych. Dziecko w pełni zaszczepione, zgodnie z Kalendarzem szczepień, z epizodem zachorowania wywołanego mykoplazmą na miesiąc przed wystąpieniem objawów. Po przyjęciu na oddział od razu podano dziecku immunoglobuliny, a w próbkach kału nie wykryto enterowirusów. Po leczeniu dziecko wypisano z rozpoznaniem - Zespół Gulliana-Barrego. Etiologię ogniska odry na terenie Wrocławia przedstawiono wcześniej. Zarejestrowano natomiast ponownie 7 zachorowań na różyczkę (w tym trzy u uchodźców z Ukrainy), kształtujące współczynnik zapadalności przekraczający o 103,92% wartość średnią rejestrowaną dla Polski.

We Wrocławiu realizacja PSzO w roku 2024 prowadzona była przez 216 działających na terenie Wrocławia punktów szczepień, w ramach: Praktyki Lekarza Rodzinnego (74), Podstawowej Opieki Zdrowotnej (21), podmiotów leczniczych o charakterze przychodni (41), szpitalnych Oddziałów noworodkowych (5), punktów wykonujących szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby, innych – wykonujących szczepienia prywatnie, szczepienia zalecane, Poradnie Chorób Płuc i Gruźlicy, itp. (30) oraz 13 punktów szczepień (międzynarodowych) posiadających notyfikację i certyfikat Polskiego Towarzystwa Medycyny Morskiej, Tropikalnej i Podróży - realizujących szczepienia dla podróżnych, w tym posiadających uprawnienia do szczepień przeciw żółtej gorączce. Na terenie Wrocławia i Powiatu Wrocławskiego programem szczepień ochronnych (po korekcie z maja 2024 roku) objętych było 164.250 dzieci i młodzieży do 19 roku życia., W toku prowadzonego nadzoru na realizacją Programu Szczepień Ochronnych nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości w prowadzeniu przez świadczeniodawców dokumentacji szczepień, jak również promowaniu oświaty zdrowotnej. W 5 placówkach medycznych nastąpiło przerwanie łańcucha chłodniczego spowodowane awarią urządzenia monitorującego działalność urządzeń chłodniczych w punktach szczepień, a także brakiem nadzoru personelu mimo sygnalizacji o awarii. Wobec tego doszło do zniszczenia preparatów szczepionkowych. Przeprowadzono kontrole we wskazanych placówkach, zgromadzoną dokumentację przekazano do WSSE we Wrocławiu, do GIS, do Ministerstwa Zdrowia. Łącznie w roku 2024 zgłoszono do PSSE we Wrocławiu 113 vs. 53 w roku 2023 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych (bez NOP-ów po szczepieniu gruźlicy). W wyniku analizy zgłoszonych przypadków zakwalifikowano jako NOP, 85 zdarzeń medycznych, w tym nie związanych ze szczepieniem p/gruźlicy: 77 NOP łagodnych, 3 poważne i 2 ciężkie oraz 3 NOP-y łagodne po szczepieniu p/gruźlicy. Z opracowanych NOP ciężkich, jeden przebiegał pod postacią utraty przytomności i zatrzymania oddechu, przy czym po szybkiej interwencji medycznej powróciły wszystkie czynności życiowe. Drugi NOP ciężki u nastolatki przebiegający z zatrzymaniem krążenia po dwóch godzinach od szczepienia, wstrząsem anafilaktycznym i w następstwie zgonem po kilku dniach.

W 2024 roku na terenie miasta przeprowadzono 245 (wobec 189 w roku 2023 i 190 w roku 2022) dochodzeń epidemiologicznych, dotyczących pokąsania ludzi przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę. Najczęściej psy (165) i koty (60). W pojedynczych sytuacjach przez chomiki, jeża, kuny, mysz, nietoperze, szczury, wiewiórkę - 20 osób (w tym 16 osób narodowości ukraińskiej). Nadal ważnym problemem były pokąsania przez zwierzęta wałęsające się i bezpańskie. Na skutek pokąsania, wobec braku wskazań do wykluczenia narażenia na zakażenie wirusem wścieklizny w wyniku braku świadectwa szczepień, bądź wykluczającej wściekliznę obserwacji weterynaryjnej w 157 (145 w roku 2023) przypadkach wdrożono szczepienia przeciwko wściekliznie, w tym u 129 osób pełnym cyklem szczepień (128 według schematu 4-dawkowego „Zagrzeb”). Pełnemu cyklowi szczepień poddano 9 osób narodowości ukraińskiej, jedną białoruskiej, jedną egipskiej, jedną norweskiej i jedną rumuńskiej. Przyczyną zdecydowanej większości pokąsań, wobec których wdrożono profilaktykę poekspozycyjną był kontakt z psem lub kotem (141 osób), najczęściej na terenach miejskich.

W trakcie prowadzonego nadzoru epidemiologicznego współpracowano z Powiatowym Lekarzem Weterynarii. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu przekazywał dane dotyczące właścicieli zwierząt znanych, w celu przeprowadzenia obserwacji weterynaryjnej w kierunku wścieklizny. Wśród osób, u których podjęto szczepienia zdecydowaną większość stanowiły osoby narażone na wściekliznę w związku z pokąsaniem przez zwierzęta, u których nie było możliwości wykluczenia choroby lub poddania ich obserwacji weterynaryjnej.

Przerwano szczepienia po trzeciej dawce u 10 pacjentów, 9 osób przerwało szczepienia, w jednym przypadku kontynuacja szczepień zalecona została w miejscu stałego zamieszkania - w USA. Powodem przerwania cyklu szczepień po drugiej dawce w jednym przypadku było wykluczenie choroby u zwierzęcia poddanego obserwacji, będącego źródłem narażenia. Natomiast, w kolejnych 7 przypadkach podano tylko dwie dawki szczepionki, jako szczepienie przypominające, u 8 osób z powodu niezgłaszania się na wyznaczone terminy szczepień pomimo wezwań, w jednym przypadku kontynuacja szczepień w miejscu zamieszkania za granicą w Norwegii.

Przerwano szczepienia po jednej dawce po uzyskaniu ujemnej obserwacji weterynaryjnej zwierzęcia. W oddziale zakaźnym hospitalizowano 11 osób (w tym 1 uchodźcę z Ukrainy – kobieta 39 lata). Kwalifikację i bezpłatne szczepienia po ekspozycji osób dorosłych prowadzone były przez Poradnię Chorób Zakaźnych Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Wrocławiu im. J. Gromkowskiego przy ul. Koszarowej 5, a w SPSK nr 1 przy ul. T. Chałubińskiego 2-2a szczepiono dzieci. W minionym okresie sprawozdawczym nie zgłoszono do PSSE we Wrocławiu przypadków wykrycia zakażenia wirusem wścieklizny wśród zwierząt na terenie Wrocławia, podobnie jak w roku wcześniejszym. Wprowadzenie obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wściekliznie oraz szczepienia dzikich zwierząt, ograniczyło krążenie wirusa w populacji zwierząt mających bezpośredni kontakt z człowiekiem.

W 2024 roku w podmiotach wykonujących działalność leczniczą zarejestrowano łącznie 47 ognisk epidemicznych, co stanowi spadek liczby zarejestrowanych ognisk w porównaniu do 2023 roku o 7. Zgodnie z obowiązującymi wymogami 9 szpitali przesłało raporty wstępne i końcowe. Najwięcej ognisk epidemicznych (15) zgłosił Uniwersytecki Szpital Kliniczny we Wrocławiu. Ogniska epidemiczne wywołane były przez: *Klebsiella pneumoniae* NDM – liczba ognisk 10, *Klebsiella pneumoniae* NDM, OXA-48 – liczba ognisk 11, Grypa Typu A – liczba ognisk 1, SARS-CoV-2- liczba ognisk 3. Razem w ogniskach epidemicznych wykazano 249 osób z zakażeniem, w tym 243 pacjentów z potwierdzonym zakażeniem oraz 6 osób zakażonego personelu. Biologiczne czynniki chorobotwórcze w zgłoszonych ogniskach to: *Klebsiella pneumoniae* MBL, *Klebsiella pneumoniae* NDM, *Klebsiella pneumoniae* OXA 48, (22 ogniska), *Clostridium difficile* (3 ogniska), *Saphylococcus aureus* MRSA (1 ognisko) oraz wirus SARS CoV-2 (14 ognisk). W roku 2023 SARS CoV-2 był sprawcą 36 ognisk szpitalnych. Zarejestrowano 6 raportów wstępnych oraz 6 raportów końcowych, dotyczących zgłoszonych ognisk epidemicznych pacjentów z kolonizacją biologicznym czynnikiem chorobotwórczym - *Klebsiella* MBL/NDM. Łącznie zgłoszono 14 pacjentów z kolonizacją powyższym patogenem. Członkowie Zespołu kontroli Zakażeń Szpitalnych prowadzili bieżący nadzór nad ogniskami epidemicznymi, wydając zalecenia dotyczące postępowania w ognisku epidemicznym. Zalecenia obejmowały zagadnienia: izolacji/kohortacji pacjentów, wydzielenia sprzętu dedykowanego dla pacjenta, personelu medycznego realizującego świadczenia wobec pacjenta w izolacji, zwiększenia częstotliwości dezynfekcji powierzchni, higieny rąk, postępowania z bielizną szpitalną, postępowania z odpadami medycznymi, stosowania środków ochrony osobistej: rękawiczki, maski, fartuchy jednorazowe, przyłbice. Jednocześnie prowadzone były przez ZKZS kontrole realizacji wydanych zaleceń. Coraz powszechniej w uzasadnionych przypadkach opanowania i wygaszenia ognisk zakażeń szpitalnych, wśród podejmowanych działań przeciwepidemicznych,

wykorzystywana była między innymi, procedura czasowego ograniczenia/wstrzymania odwiedzin/przyjęć na terenie podmiotu leczniczego lub objętej ryzykiem wystąpienia ogniska jednostce organizacyjnej szpitala. Nie zarejestrowano nieprawidłowości w realizacji procedur postępowania poekspozycyjnego oraz ostrych postaci zakażeń, związanych z prowadzoną terapią zabiegową, w tym ostrych zakażeń wirusami hepatotropowymi, czy zakażeń wirusem HIV.

W 2024 roku realizację zadań własnych w sytuacjach kryzysowych, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna we Wrocławiu weryfikowała w sposób praktyczny, podejmując działania przeciwepidemiczne i administracyjno-organizacyjne, związane z lokalną epidemią odry, ogniskiem WZW typu A oraz złożoną sytuacją hydrograficzną (powódź) na terenie Wrocławia. Uwzględniając realne możliwości, działania realizowano w oparciu o współpracę z podmiotami współdziałającymi z Państwową Inspekcją Sanitarną (Urząd Wojewódzki, policja, straż miejska, PSP, władze samorządowe, inspekcja weterynaryjna, podmioty lecznicze). Nie zarejestrowano wzrostu liczby zachorowań na choroby zakaźne i incydentów zakłócających realizację działań przeciwepidemicznych, związanych ze złożoną sytuacją hydrologiczną. W związku z możliwością wystąpienia epidemiologicznych następstw skutków powodzi i realizacji działań polegających na ich likwidacji z inicjatywy Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w dniu 20 września 2024 roku utworzony został na bazie Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu przy ul. Koszarowej 5, Nieetatowy Punkt Szczepień prowadzący szczepienia profilaktyczne i poekspozycyjne dla wszystkich osób zaangażowanych w walkę z żywiołem i likwidacją skutków powodzi na terenie Wrocławia, Powiatu Wrocławskiego i województwa dolnośląskiego, zarówno służb mundurowych, jak i wolontariuszy narażonych na ekspozycję z materiałem zakaźnym, w trakcie prowadzonych czynności pomocowych i ratunkowych. Skuteczne działania, podjęte przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu związane z sytuacją powodziową i likwidacją skutków powodzi, nie przełożyły się na odległe implikacje epidemiologiczne na terenie Wrocławia. Nie zarejestrowano wzrostu liczby zachorowań na choroby zakaźne i incydentów zakłócających realizację działań przeciwepidemicznych, związanych ze złożoną minioną sytuacją hydrologiczną.

2. Warunki zdrowotne środowiska.

Oddział Higieny Komunalnej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej we Wrocławiu prowadzi m. in.:

1. Nadzór nad Jakością Wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (tj. prowadzenie nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Monitoring Jakości Wody) oraz obiektami, urządzeniami i technologiami służącymi do zaopatrzenia ludności w wodę);

2. Nadzór nad Obiektami Użyteczności Publicznej tj.

I) kontrola przestrzegania przepisów dotyczących utrzymania należytego stanu higienicznego obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, zakładów usługowych, instytucji, środków komunikacji publicznej oraz nieruchomości ze szczególnym uwzględnieniem:

- a) obiektów i środków transportu publicznego,
- b) miejsc turystyczno-wypoczynkowych oraz obiektów zbiorowego wypoczynku i rekreacji;
- c) obiektów użyteczności publicznej;

II) nadzór nad basenami, kąpieliskami i miejscami okazjonalnie wykorzystywanymi do kąpieli oraz jakością wody w tych obiektach.

3. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących postępowania ze zwłokami, w tym nadzór nad cmentarzami, zakładami pogrzebowymi, prowadzenie postępowania w sprawie zezwoleń na ekshumację oraz przewóz zwłok i szczątków;

4. Opiniowanie wniosków dotyczących organizacji imprez masowych.

5. Nadzór nad podmiotami leczniczymi, w których wykonywana jest działalność lecznicza (zakłady lecznicze, praktyki lekarskie, praktyki pielęgniarskie, usługi fizjoterapeutyczne) pod względem utrzymania należytego stanu sanitarno-technicznego.

6. Nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia.

7. Kontrole prowadzonych procesów sterylizacji w podmiotach leczniczych.

8. Kontrola postępowania z odpadami medycznymi.

Ogółem w 2024 roku przeprowadzono 1 097 kontroli.

Łącznie wydano 608 decyzji administracyjnych, w tym 445 na ekshumację, 43 na wywóz zwłok lub szczątków.

Wydano również 132 decyzji opłatowych za stwierdzone nieprawidłowości.

1. ZAOPATRZENIE LUDNOŚCI W WODĘ DO SPOŻYCIA

Na obszarze miasta Wrocławia zewidencjonowane i eksploatowane są 4 wodociągi sieciowe.

W poniższej tabeli przedstawiono ilość funkcjonujących w 2024 r. wodociągów (w poszczególnych przedziałach produkcji wody) oraz informacje o przeprowadzonych kontrolach.

L.p.	Przedział produkcji wody [m ³ /d]	Ilość wodociągów	Ilość kontroli terenowych	Ilość kontroli badania wody (nadzór urzędowy i kontrola wewnętrzna)	Sumaryczna liczba kontroli
1.	>100 001	1	5	722	727
2.	10 001 – 100 000	0	0	0	0
3.	1001 - 10 000	0	0	0	0
4.	101 – 1 000	0	0	0	0
5.	≤ 100	0	0	0	0
6.	Inne podmioty	3	4	24	28
	Suma	4	9	746	755

W harmonogramie kontroli sanitarnych na 2024 r. ujęto wszystkie eksploatowane wodociągi sieciowe produkujące i dostarczające wodę z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę, funkcjonujące na terenie miasta Wrocławia. W 2024 r. przeprowadzono 5 kontroli wodociągu sieciowego miasta Wrocławia zarządzanego przez MPWiK S.A. we Wrocławiu oraz 4 kontrole pozostałych wodociągów sieciowych funkcjonujących na terenie miasta Wrocławia.

1.1. Wodociągi sieciowe

- Wodociągi w przedziale produkcji >100 001 m³/d.**

Na terenie miasta Wrocławia funkcjonuje 1 wodociąg sieciowy (połączone wodociągi sieciowe „Mokry Dwór” „Na Grobli” i „Leśnica”):

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m ³ / d]
1.	Wodociąg sieciowy MPWiK we Wrocławiu	Wrocław	674 100	146 864,00
Suma			674 100	146 864,00

Źródłem wody z przeznaczeniem na cele wodociągowe dla wodociągu sieciowego jest ujęcie wody powierzchniowej oraz ujęcia wody infiltracyjnej o cechach wody podziemnej.

Produkowaną wodę dostarczano także w rejon węzła Bielany Wrocławskie (gm. Kobierzyce) oraz do gmin Długołęka, Wisznia Mała, Kąty Wrocławskie, Miękinia, Siechnice i Czernica.

Szacunkowa liczba ludności zaopatrywanej w wodę 674 100 mieszkańców Wrocławia przy przyjętym tzw. zwodociągowaniu ok. 98%. Z produkowanej wody korzystało około 6000 mieszkańców gmin Siechnice, Kobierzyce (Węzeł Bielański), Czernica.

Długość sieci wodociągowej wynosi ok. 1 595,43 km. Ilość studni infiltracyjnych: ok. 570 szt.

Liczba ujęć wody infiltracyjnej (rozumianych jako pompownie wód infiltracyjnych): 3 pompownie (pompownia Świątniki, Bierdzany, Radwanice).

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego wyznaczono 43 stałe punkty, z których w 2024 r. pobierano próbki wody do badań laboratoryjnych. Badania w ramach kontroli wewnętrznej

przeprowadzało Laboratorium Wody i Ścieków Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji S.A we Wrocławiu ul. Na Grobli 19, 50-421 Wrocław oraz laboratorium GBA Polska sp. z o.o., ul. Mochtyńska 65, 03-289 Warszawa. W ramach kontroli urzędowej badania wykonywały laboratoria PSSE we Wrocławiu oraz WSSE we Wrocławiu. Próbkę kontrolną wody badano w zakresie monitoringu kontrolnego (parametry grupy A) i monitoringu przeglądowego (parametry grupy B). Stałe punkty monitoringowe pobierania próbek wody wyznaczono w miejscach wprowadzania wody do sieci wodociągowej w zakładach produkcji wody, na rozprowadzającej sieci wodociągowej (hydrofornie), w miejscach czerpania wody przez konsumentów.

W 2024 r., zgodnie z harmonogramem badania próbek wody, wykonano badania 704 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Dodatkowo zbadanych zostało 18 próbek wody w związku z występującym we wrześniu 2024 r. stanem powodziowym.

Z pobranych 722 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 36 próbkach (4,99 %) stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów jakości wody (w tym w zakresie parametrów mikrobiologicznych w 26 próbkach wody, w zakresie parametrów organoleptycznych i fizyko - chemicznych w 9 próbkach wody, w zakresie parametrów mikrobiologicznych, organoleptycznych i fizyko - chemicznych w 1 próbce wody).

Pobrane próbki oraz stwierdzone przekroczenia parametrów mikrobiologicznych:

Próbki pobrane przez PSSE Wrocław:

- W 6 próbkach wody stwierdzono przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h ,
- W 4 próbkach wody stwierdzono przekroczenie liczby bakterii grupy coli.

Próbki pobrane przez MPWiK Wrocław:

- W 9 próbkach wody stwierdzono przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h,
- W 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie liczby bakterii grupy coli oraz liczby *Escherichia coli*,
- W 2 próbkach wody stwierdzono przekroczenie liczby bakterii grupy coli oraz ogólnej liczby mikroorganizmów w temperaturze $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72 h,
- W 4 próbkach wody stwierdzono przekroczenie liczby bakterii grupy.

Pobrane próbki oraz stwierdzone przekroczenia parametrów organoleptycznych i fizyko - chemicznych:

Próbki pobrane przez PSSE Wrocław:

- W 3 próbkach wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu mętności oraz żelaza,
- W 3 próbkach wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu zapachu.

Próbki pobrane przez MPWiK Wrocław:

- W 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu mętności ,
- W 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu bromianów ,
- W 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu dimetachloru.

Pobrane próbki oraz stwierdzone przekroczenia parametrów organoleptycznych i mikrobiologicznych:

Próbki pobrane przez MPWiK Wrocław:

- W 1 próbce stwierdzono przekroczenie bakterii grupy coli oraz mętności .

W przypadkach stwierdzenia przekroczeń dopuszczalnych wartości parametrów jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi przedsiębiorstwo wodociągowe podejmowało natychmiastowe

działania korygujące i zapobiegawcze, dokumentując ich skuteczność kontrolnymi wynikami badań laboratoryjnych.

Na podstawie wykonanych badań laboratoryjnych próbek wody uzdatnionej, pobranych w zakładach produkcji wody, z sieci rozprowadzającej oraz z punktów czerpania wody przez konsumentów, uwzględniając liczbę próbek, w których stwierdzono przekroczenia obowiązujących norm sanitarnych, rodzaj przekroczonych parametrów oraz poziomy przekroczonych parametrów - wodę wodociągową przeznaczoną do spożycia, dostarczaną mieszkańcom miasta Wrocławia w 2024 r. oceniono jako **przydatną do spożycia przez ludzi**.

W 2024 r. przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych wodociągu sieciowego miasta Wrocławia – stan techniczny obiektów oraz urządzeń technicznych funkcjonujących w procesie technologicznym uzdatniania wody oceniono jako dobry.

W 2024 r. skontrolowana została również Pompownia „Bystrzycka”, podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2. Inne podmioty zaopatrujące w wodę

L.p.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody [m ³ / d]
1.	Ujęcie własne, Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka – Centrum Medycyny Ratunkowej, ul. gen. A. E. Fieldorfa 2	Wrocław	Brak danych	7,00
2.	Uniwersytecki Szpital Kliniczny, ul. Borowska 213	Wrocław	Brak danych	0,0
3.	Beko Poland Manufacturing (d. Whirlpool Polska S.A.)	Wrocław	1 362	247,70

- *Ujęcie własne zaopatrujące w wodę Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka – Centrum Medycyny Ratunkowej, ul. gen. A. E. Fieldorfa 2, Wrocław* – obiekt zasilany jest przez MPWiK S.A. oraz rotacyjnie z własnego ujęcia. W 2024 r. przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną obiektu, nie stwierdzono naruszenia przepisów. Zbadano 9 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w 1 próbce wody stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru mikrobiologicznego - ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. 22°±2° C po 72 h.
- *Ujęcie własne – Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. J. Mikulicza-Radeckiego* – woda ujmowana jest z 2 studni głębinowych. W 2024 r. przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną, wszczęte zostało postępowanie administracyjne dotyczące poprawy stanu technicznego studni.
- *Wodociąg sieciowy Beko Poland Manufacturing (d. Whirlpool Polska S.A.)* – przeprowadzono 2 kontrole wodociągu, stan sanitarny – dobry. Zbadano 8 próbek wody uzdatnionej, jakość wody we wszystkich zbadanych próbach odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Obecnie obiekt jest zasilany przez MPWiK S.A.

Jakość wody produkowanej i rozprowadzanej przez wymienione wodociągi sieciowe na podstawie wszystkich wykonanych badań, oceniono jako spełniającą wymagania norm sanitarnych.

W 2024 r. przeprowadzono 4 terenowe kontrole sanitarne ww. wodociągów sieciowych. Stan techniczny funkcjonujących obiektów oraz urządzeń ujmujących i uzdatniających wodę – dobry, z wyjątkiem ujęcia własnego Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. J. Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu, dla którego zostało wszczęte postępowanie administracyjne na doprowadzenie studni do właściwego stanu sanitarnego.

W 2024 r. nie wykonano badań kontrolnych próbek wody pobranych z instalacji wodnej statków turystycznych (do spożycia wykorzystywana była woda konfekcjonowana).

Na terenie miasta Wrocławia ze statusem „czynne” funkcjonuje 67 studni publicznych. W 2024 r. przeprowadzono 10 kontroli studni, stan techniczny skontrolowanych studni nie budził większych zastrzeżeń.

Na terenie miasta Wrocławia ze statusem „czynne” funkcjonuje 21 źródeł ulicznych. W 2024 r. przeprowadzono 15 kontroli źródeł, stan techniczny skontrolowanych nie budził większych zastrzeżeń, jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

1.3. Informacja na temat zwodociągowania miejscowości

Procent zwodociągowania dla obszaru miasta Wrocławia wynosił ok. 98 %.

1.4. Stan sanitarny ciepłej wody w instalacjach wodociagowych wewnątrz budynków

W 2024 r. kontynuowano nadzór sanitarny nad instalacjami ciepłej wody użytkowej w budynkach użyteczności publicznej (ZOZ, obiekty noclegowe, domy pomocy społecznej, pływalnie kryte) oraz w budynkach mieszkalnych.

L.p.	Rodzaj obiektu	Ilość zaplanowanych obiektów	Ilość zbadanych obiektów	Ilość obiektów w których stwierdzono przekroczenie
1.	Podmioty lecznicze (szpitale)	25	24	2 obiekty skażenie wysokie 7 obiektów skażenie średnie
2.	Szpitale jednodniowe	9	8	1 obiekt skażenie wysokie 1 obiekt skażenie średnie
3.	Zakłady opiekuńczo – lecznicze	3	3	-
4.	Domy Pomocy Społecznej	3	3	-
5.	Obiekty noclegowe	1	1	-
Suma		41	39	3 obiekty skażenie wysokie 8 obiektów skażenie średnie

Dodatkowo wykonywane były pobory próbek ciepłej wody użytkowej nie ujęte w harmonogramie kontroli na 2024 r. – w obiektach nowych i funkcjonujących, w związku ze zgłoszonymi wnioskami oraz w ramach kontroli sprawdzających po wydanych decyzjach i podejmowanych przez zarządców obiektów działaniach korygujących.

W przypadku stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii z rodzaju *Legionella*, zobowiązywano zarządców obiektów do podejmowania skutecznych działań korygujących i doprowadzenia jakości wody do wymagań określonych w w/w rozporządzeniu.

Na Zarządców obiektów nałożono obowiązki w drodze decyzji administracyjnych z rygorem natychmiastowej wykonalności, a po przeprowadzonych działaniach korygujących wykonywane były badania kontrolne próbek wody ciepłej użytkowej.

1.5. Ujęcia wód wykorzystywanych do zaopatrzenia w wodę do spożycia

Woda z ujęć powierzchniowych

Woda ujmowana z ujęcia „Czechnica” wykorzystywana jest na cele wodociągowe przez Zakład Produkcji Wody Nr 1 „Mokry Dwór”. W 2024 r. PPIS we Wrocławiu wykonał pobór 4 próbek wody surowej, wartości oznaczonych wskaźników jakości wody odpowiadają wymaganiom kategorii A3 dla badań z dnia 11 marca 2024 r., 12 czerwca 2024 r., 19 sierpnia 2024 r. i 21 października 2024 r., ustalonym w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1747).

Woda z ujęć infiltracyjnych

Wykorzystywana na cele wodociągowe przez Zakład Produkcji Wody Nr 2 "Na Grobli" woda infiltracyjna to surowiec o cechach wody podziemnej. W 2024 r. PPIS we Wrocławiu wykonał pobór 4 próbek wody surowej z Przepompowni Świątniki, ZPW Nr 2. Wartości oznaczonych wskaźników fizykochemicznych jakości wody odpowiadają wymaganiom klasom: I, II, III dla badań z dnia 11 marca 2024 r., 12 czerwca 2024 r., 19 sierpnia 2024 r., 21 października 2024 r. ustalonym w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2148).

Woda z ujęć podziemnych: Zakład Produkcji Wody w Leśnicy ujmuje wodę z 3 studni głębinowych.

1.6. Postępowanie administracyjne związane z nadzorem nad jakością wody

W 2024 r. prowadzone było postępowanie administracyjne dotyczące wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi:

- Decyzje administracyjne w związku z przekroczeniem poziomu bakterii z rodzaju *Legionella* w wodzie na terenie budynków służby zdrowia: 13, w tym 5 decyzji z rygorem natychmiastowej wykonalności,
- Decyzje administracyjne w związku z przekroczeniem poziomu bakterii z rodzaju *Legionella* w wodzie na terenie budynków mieszkalnych: 5 (4 decyzje z rygorem natychmiastowej wykonalności),
- decyzje płatnicze za badania wody przeznaczonej do spożycia pobranych na terenie miasta Wrocławia (wodociąg sieciowy MPWiK) – 12,
- decyzje płatnicze za badania wody ciepłej w lokalach mieszkalnych (*Legionella*): 3,
- decyzje płatnicze za badania wody ciepłej użytkowej w szpitalach: 20,

Wydano 5 decyzji zatwierdzających systemy jakości prowadzonych badań wody przeznaczonej do spożycia w laboratoriach zewnętrznych, lub decyzje zmieniające dla:

- ✓ EcoCentrum Elżbieta Wolny Grecka 58c, 54-406 Wrocław (2 decyzje – 1 zatwierdzenie, 1 zmiana),
- ✓ MPWiK S.A. ul. Na Grobli 19, 50-421 Wrocław (1 decyzja - zatwierdzenie)
- ✓ Ekolabos Laboratorium Badań Środowiskowych ul. Duńska 9, 54-427 Wrocław (2 decyzje – 1 zatwierdzenie, 1 zmiana).

2. BADANIA CZYNNIKÓW SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA WEWNĄTRZ POMIESZCZEŃ

W roku 2024 zarejestrowano 24 wnioski dotyczące hałasu wewnątrz pomieszczeń, dochodzącego od zainstalowanych wentylatorów, klimatyzatorów, instalacji wodnych, wind w budynkach, bram garażowych, kotłowni oraz od działalności lokali usługowych. W większości przypadków sprawy zostały przekazane do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego we Wrocławiu, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu lub zarządców.

W ramach zgłoszonych wniosków w 2024 roku:

- Przeprowadzono pomiar hałasu emitowanego przez urządzenia z lokalu gastronomicznego.. Nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego maksymalnego poziomu dźwięku A.
- Kontynuowana była sprawa hałasu od bramy garażowej w budynku . Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, w dniu 27 czerwca 2024 r. wykonał pomiary hałasu, stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku. Na wniosek strony wstrzymano postępowanie egzekucyjne do końca marca 2025 r. (wydana została decyzja opłatowa oraz decyzja zmieniająca termin wykonania decyzji).
- Kontynuowana była sprawa hałasu w mieszkaniu. Wykonane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu, w dniu 15 lutego 2024 r. wykazały przekroczenie dopuszczalnego maksymalnego poziomu dźwięku A hałasu przenikającego do badanego pomieszczenia od windy zainstalowanej w budynku. Stronę obciążono opłatą za negatywny wynik pomiaru.
- Kontynuowana była sprawa hałasu w mieszkaniu. Pomiary, wykonane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu, w dniu 15 lutego 2024 r. wykazały przekroczenie dopuszczalnego maksymalnego poziomu dźwięku A hałasu przenikającego do badanego pomieszczenia od pomp odwadniających. Stronę obciążono opłatą za negatywny wynik pomiaru.

Stężenie substancji toksycznych nie badano w 2024 roku.

3. STAN SANITARNO-PORZĄDKOWY MIEJSCOWOŚCI

3.1. Miasta

W 2024 roku stan czystości i porządku miasta Wrocławia oceniono jako dobry.

3.2. Tereny rekreacyjne

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajduje się 130 obiektów rekreacyjnych: 70 parków, 12 lasów, 30 skwerów, 7 bulwarów, 8 innych terenów zielonych, 3 wyspy.

W 2024 r. do rejestru obiektów nadzorowanych wpisano 1 las, 3 parki, 1 skwer.

Przeprowadzono 44 kontrole parków, 34 kontrole terenów zielonych i rekreacyjnych, 8 kontrole lasów oraz dodatkowo 36 kontrole placów zabaw zlokalizowanych na obszarach parków oraz przy posesjach mieszkalnych. W 2024 r. przeprowadzono ponadto 14 kontrole stanu sanitarnego posesji mieszkalnych.

Zastrzeżenia pokontrolne dotyczyły uchybień stwierdzonych w 5 obiektach: odnotowano zaśmiecenie terenów w parkach, zniszczone, nieestetyczne ławki i tablice w parkach, piaskownice niezabezpieczone przed dostępem zwierząt. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami do Zarządu Zieleni Miejskiej, al. Śląska 1 we Wrocławiu skierowano pisma zobowiązujące do podjęcia działań mających na celu poprawę stanu sanitarnego ww. terenów. Po przeprowadzeniu działań korygujących ZZM przesłał pisemną odpowiedź w powyższej sprawie, potwierdzając wykonanie zaleceń, lub zadeklarował podjęcie stosownych działań (w miarę posiadanych środków). Stan sanitarny pozostałych obiektów nie budził zastrzeżeń.

3.3. Ustępy publiczne

W ewidencji PPIS we Wrocławiu na terenie miasta Wrocławia ujętych jest 35 ustępów publicznych – w 2024 r. zostały dopisane 4 obiekty. W 2024 r. na terenie miasta Wrocławia skontrolowano 29 ustępów, przeprowadzono 40 kontroli.

Zastrzeżenia stwierdzono podczas kontroli:

- ustępu publicznego przy pl. S. Staszica we Wrocławiu - stwierdzono brudną podłogę, brak właściwego mycia i dezynfekcji sanitariatów, ogólny nieład, wyczuwalny w pomieszczeniach zapach moczu, strona została obciążona opłatą za negatywny wynik kontroli. Podczas kontroli sprawdzającej stwierdzono usunięcie uchybień.
- ustępu publicznego przy pl. J. Bema we Wrocławiu – stwierdzono duże zacieki i plamy na suficie, zakurzone wentylatory, brudne wypełnienia silikonowe. Na stronę została nałożona decyzja administracyjna oraz decyzja płatnicza. Podczas kontroli sprawdzającej stwierdzono usunięcie uchybień.

Stan pozostałych skontrolowanych obiektów oceniony na koniec 2024 r. nie budził zastrzeżeń.

4. STAN SANITARNY OBIEKTÓW REKREACJI WODNEJ

4.1. Pływalnie kryte

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu na terenie miasta Wrocławia zarejestrowanych jest 31 basenów i pływalni krytych w tym: 9 pływalni na terenie szkół podstawowych, 1 pływalnia na terenie szkoły ponadpodstawowej, 3 pływalnie szkół wyższych, 7 basenów na terenie hoteli, 2 baseny rehabilitacyjne na terenie ZOZ, 9 pływalni w obiektach sportowych i rekreacyjnych,

W 2024 r. do rejestru obiektów nadzorowanych dopisano 2 nowe obiekty: Basen Zakrzów, ul. Wilanowska 29 we Wrocławiu oraz pływalnię krytą, ul. Motylkowa 6 we Wrocławiu.

Basen rehabilitacyjny na terenie Przychodni Specjalistyczno - Rehabilitacyjnej „Pulsantis”, ul. A. Ostrowskiego 3 we Wrocławiu nie był eksploatowany w 2024 r., z uwagi na przedłużający się remont obiektu.

W 2024 r. skontrolowano 29 pływalni krytych i basenów zlokalizowanych na terenie miasta Wrocławia, przeprowadzono 54 kontrole.

W stosunku do obiektów, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów w wodzie basenowej, lub w wodzie ciepłej użytkowej (*Legionella*), jak również w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego stanu sanitarnego - prowadzone było postępowanie administracyjne m.in.:

- brak środków ochrony osobistej, brudne ściany i posadzki w pomieszczeniach środków chemicznych, pozostawione w pomieszczeniach różne przedmioty, nałożono mandat karny w wysokości 300 zł.

- brudna posadzka w saunie, brudne, zakurzone szafki odzieżowe na czyste ręczniki, brudna posadzka w korytarzu komunikacyjnym, niedopałki papierosów na schodach do podbasenia, nieuprzątnięte filtry na podbaseniu, brak środków ochrony osobistej w pomieszczeniach środków chemicznych, brak informacji o wentylacji w pomieszczeniach kwasu siarkowego i podchlorynu sodowego, nałożono mandat karny w wysokości 500 zł, wydana została decyzja administracyjna oraz płatnicza za negatywny wynik kontroli.
- ubytki powierzchni ścian, sufitów na terenie całego obiektu, niewłaściwą wentylację hali basenowej, brudne wypełnienia fug. Na stronę została nałożona decyzja administracyjna, płatnicza oraz decyzja zmieniająca termin wykonania niektórych punktów decyzji.
- brudne, zardzewiałe kratki odpływowa w posadzce. Na stronę została nałożona decyzja administracyjna oraz decyzja płatnicza.
- brak wentylacji w łazienkach, skorodowane kosze metalowe na sprzęt pływacki, skorodowane grzejniki. W związku z powyższym wszczęte zostało postępowanie administracyjne na doprowadzenie obiektu do właściwego stanu sanitarnego.

Za negatywne wyniki badania próbek wody (w tym wody ciepłej użytkowej) pobranych z basenów i pływalni na terenie miasta Wrocławia wydano 7 decyzji z rygorem natychmiastowej wykonalności, 4 decyzje podstawowe oraz 1 decyzję - zmianę terminu wykonania decyzji.

Za negatywne wyniki badania próbek wody (w tym wody ciepłej użytkowej) pobranych z basenów i pływalni na terenie miasta Wrocławia wydano 40 decyzji opłatowych.

Jakość wody

Najczęściej występujące niezgodności w próbkach wody przeznaczonej do celów kąpielowych to: ponadnormatywna wysoka zawartość chloru wolnego i związanego, chloroformu, Σ THM, azotanów, zbyt niska wartość potencjału redox oraz przekroczenie dopuszczalnej ogólnej liczby mikroorganizmów w $36 \pm 2^\circ \text{C}$ po 48 h.

4.2. Pływalnie odkryte

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na 2024 rok znajduje się 1 pływalnia odkryta sezonowa oparta na wodzie wodociągowej:

- Pływalnia „Orbita”, ul. Wejherowska 2, Wrocław.

W 2024 r. przeprowadzono 2 kontrole Pływalni „Orbita”, ul. Wejherowska 2 we Wrocławiu, podczas kontroli nie stwierdzono naruszenia przepisów. Wydana została 1 decyzja opłatowa za negatywny wynik badania próbek wody.

W 2024 r. likwidacji uległ basen kąpielowy sezonowy, ul. Kłokoczycka, Wrocław.

4.3. Pływalnie mieszane (kryto-odkryte)

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej znajdują się 3 pływalnie mieszane:

- Wrocławski Park Wodny, ul. Borowska 99 we Wrocławiu,
- Centrum basenowo – sportowe, ul. Polna 10 we Wrocławiu,
- Centrum basenowo – sportowe, ul. Wilanowska 29 we Wrocławiu (uruchomiony w 2024 roku).

W 2024 r. skontrolowano 3 obiekty, przeprowadzono 5 kontroli.

W stosunku do obiektów, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów w wodzie basenowej (stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów azotanów, chloru wolnego, chloru związanego, potencjału redox, mętności, chloroformu, ogólnej liczby

mikroorganizmów, *Pseudomonas aeruginosa*), lub w wodzie ciepłej użytkowej (*Legionella*) - prowadzone było postępowanie administracyjne, wydanych zostało 8 decyzji opłatowych.

Jakość wody

Najczęściej występujące niezgodności w próbkach wody przeznaczonej do celów kąpielowych to: ponadnormatywna wysoka zawartość chloru wolnego i związanego, chloroformu, zbyt niska wartość potencjału redox oraz przekroczenie dopuszczalnej ogólnej liczby mikroorganizmów w 36±2° C po 48 h.

4.4. Kąpieliska

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia zarejestrowanych jest 5 kąpielisk, przeprowadzono łącznie 23 kontrole:

- Kąpielisko „Morskie Oko”, ul. F. Chopina 27, Wrocław,
- Kąpielisko „Glinianki”, ul. Kosmonautów 2, Wrocław,
- Kąpielisko „Królewiecka”, ul. Królewiecka / ul. Narzędziowa 2, Wrocław,
- Kąpielisko „Jeziorowa”, ul. Jeziorowa, Wrocław,
- Kąpielisko „Oporów”, ul. Harcerska, Wrocław.

Kąpielisko „Morskie Oko” – przeprowadzono 4 kontrole (stan sanitarny nie budził zastrzeżeń), zbadano 4 próbki wody (1 badanie PPIS we Wrocławiu, 3 badania zarządcy) – jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli (Dz. U. z 2019 r. poz. 255).

Kąpielisko „Glinianki” – przeprowadzono 4 kontrole (stan sanitarny nie budził zastrzeżeń), zbadano 4 próbki wody (1 badanie PPIS we Wrocławiu, 3 badania zarządcy) – jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

Kąpielisko „Królewiecka” – przeprowadzono 8 kontroli (stan sanitarny nie budził zastrzeżeń), zbadano 4 próbki wody (1 badanie PPIS we Wrocławiu, 3 badania zarządcy) – w związku ze stwierdzoną obecnością sinic w okresie od połowy lipca 2024 r. do początku sierpnia 2024 r. wprowadzono zakaz kąpeli na obiekcie.

Kąpielisko „Jeziorowa” – przeprowadzono 3 kontrole (stan sanitarny nie budził zastrzeżeń), zbadano 4 próbki wody (1 badanie PPIS we Wrocławiu, 3 badania zarządcy) – jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

Kąpielisko „Oporów” – przeprowadzono 4 kontrole (stan sanitarny nie budził zastrzeżeń), zbadano 4 próbki wody (1 badanie PPIS we Wrocławiu, 3 badania zarządcy) – jakość wody odpowiadała wymaganiom sanitarnym.

4.5. Plaże

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajdują się 2 plaże. Przeprowadzono kontrolę 1 plaży, stan skontrolowanego obiektu nie budził zastrzeżeń.

5. STAN SANITARNY OBIEKTÓW DZIAŁAJĄCYCH W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

5.1. Domy Pomocy Społecznej

W mieście Wrocławiu funkcjonuje 13 domów pomocy społecznej, działających po uzyskaniu zezwolenia na podstawie przepisów o pomocy społecznej:

- DPS, ul. Grunwaldzka 104, Wrocław,
- DPS „Samarytanin”, ul. Świątnicka 25/27, Wrocław,
- DPS ARKA II, ul. Jutrosińska 29, Wrocław,
- DPS ARKA, ul. Jutrosińska 29, Wrocław,
- DPS, ul. Mączna 3, Wrocław,
- DPS, ul. Rędzińska 66/68, Wrocław,
- DPS, ul. Karmelkowa 25/27, Wrocław,
- DPS, ul. Kaletnicza 8, Wrocław,
- DPS, ul. Objazdowa 40, Wrocław,
- DPS, ul. Farna 3, Wrocław,
- DPS, ul. Św. Marcina 10, Wrocław,
- DPS „Miłosierny Samarytanin”, ul. Lutra 2-8, Wrocław,
- DPS Fundacja Przyjazny Dom, ul. L. Okulickiego 2, Wrocław.

W 2024 roku skontrolowano 6 Domów Pomocy Społecznej zlokalizowanych na terenie miasta Wrocławia (przeprowadzono 6 kontroli). Stan sanitarny obiektów nie budził większych zastrzeżeń.

W 2024 r. prowadzone było postępowanie w sprawie przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii z rodzaju *Legionella* dotyczące Domu Pomocy Społecznej, ul. Karmelkowa 25/27, Wrocław (stwierdzono wysokie skażenie wody bakteriami w rodzaju *Legionella*). W badaniach kontrolnych uzyskano prawidłowe wyniki badania wody, strona została obciążona opłatą za negatywny wynik badania.

5.2. Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej we Wrocławiu zarejestrowanych jest 12 obiektów:

- DDPS, ul. Komuny Paryskiej 11, Wrocław,
- DDPS, ul. T. Kościuszki 67, Wrocław,
- DDPS, ul. Skwierzyńska 23/2, Wrocław,
- DDPS, ul. S. Żeromskiego 37/1, Wrocław,
- DDPS Nr 1, ul. Semaforowa 5, Wrocław,
- DDPS Nr 2, ul. Semaforowa 5, Wrocław,
- DDPS, ul. Ciepła 15B, Wrocław,
- DDPS „Pogodna Jesień”, ul. Litewska 20, Wrocław,
- Dzienny Dom Pomocy, ul. Karmelkowa 25, Wrocław,
- Pensjonat dla Osób Starszych, ul. H. M. Kamińskiego 190, Wrocław,
- Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień MONAR, al. Jarzębinowa 14/16, Wrocław,
- Ośrodek wsparcia w kryzysie, ul. Jedności Narodowej 187 A, Wrocław.

W 2024 r. nadzorem objęto obiekt – Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ul. L. Rydygiera 45 a, Wrocław. Skontrolowano 8 obiektów, przeprowadzono 8 kontroli. Stan sanitarny obiektów nie budził zastrzeżeń.

5.3. Placówki zapewniające całodobową opiekę

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej zarejestrowano 1 obiekt prowadzony w ramach działalności gospodarczej, działający po uzyskaniu zezwolenia na podstawie przepisów o pomocy społecznej: „Rezydencja na Dyrekcyjnej”, ul. Dyrekcyjna 5-7, Wrocław.

W 2024 r. przeprowadzono 1 kontrolę obiektu, stan sanitarny obiektu nie budził zastrzeżeń.

5.4. Noclegownie i domy dla bezdomnych

W ewidencji PPIS na terenie Wrocławia znajdują się 2 obiekty – Noclegownia dla Osób Bezdomnych przy ul. S. Małachowskiego we Wrocławiu oraz Schronisko im. Św. Brata Alberta, ul. B. Bogedaina 5, Wrocław. Skontrolowane zostało 2 obiekty, stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

Dodatkowo na terenie miasta Wrocławia funkcjonują:

- Dom Socjalny dla Mężczyzn, ul. W. Reymonta 10, Wrocław,
- Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi, ul. Pomorska 16 B, Wrocław,
- Środowiskowy Dom Samopomocy Okuliki, ul. L. Okulickiego 2, Wrocław.

W 2024 roku skontrolowany został Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi, ul. Pomorska 16 B, Wrocław, stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

6. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI HOTELARSKIE

6.1. Hotele

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia objętych nadzorem jest 68 hoteli posiadających decyzje o zaszeregowaniu obiektu do odpowiedniej kategorii: 9 obiektów w kategorii *****, 15 obiektów w kategorii ****, 36 obiektów w kategorii ***, 3 obiekty w kategorii **, 5 obiektów w kategorii *. W 2024 roku na terenie miasta Wrocławia uruchomiony został 1 obiekt.

W 2024 r. skontrolowano 53 obiekty, przeprowadzono 60 kontroli podczas których oceniano stan sanitarny obiektów. Bieżący stan sanitarny większości skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Stwierdzone nieprawidłowości to m.in:

- 1) liczne niedopałki papierosów na schodach, schody brudne, zaśmiecone, brudna szatnia i szafki pracownicze, brudna posadzka w korytarzu komunikacyjnym, brak rozdziału bielizny czystej i śmieci na wózku serwisowym, niewłaściwe przechowywanie szklanek, kieliszków, brak opisu w języku polskim na kosmetykach udostępnianych gościom hotelowym, brak procedury dotyczącej zapobieganiu bakteriom *Legionella*, brak dokumentacji dotyczącej wentylacji w obiekcie. Za stwierdzone uchybienia na stronę nałożono mandat karny w wysokości 500 zł oraz wydana została decyzja administracyjna i płatnicza za negatywny wynik kontroli. Podczas kontroli sprawdzającej stwierdzono właściwy stan sanitarny hotelu.
- 2) niewłaściwy sposób usytuowania pojemników na odpady, brudne pojemniki zbiorcze, brudno utrzymane, pozalewane miejsce na którym ustawiono pojemniki, zagracone pomieszczenie przeznaczone pierwotnie na pojemniki. Podczas kontroli sprawdzającej stwierdzono właściwy stan sanitarny.

Za stwierdzone podczas kontroli uchybienia wydana została decyzja płatnicza.

Stan sanitarny pozostałych obiektów skontrolowanych w 2024 roku nie budził większych zastrzeżeń.

6.2. Kempingi

W ewidencji PPIS we Wrocławiu funkcjonuje 1 kemping przy al. I. J. Paderewskiego 35 we Wrocławiu, obiekt zaszeregowany jest w kategorii **. Przeprowadzono 1 kontrolę obiektu, stan sanitarny kempingu nie budził zastrzeżeń.

6.3. Schroniska i pola biwakowe

Na terenie miasta Wrocławia objęte nadzorem są 2 pola biwakowe i 1 schronisko. W 2024 r. przeprowadzono kontrolę pola biwakowego przy ul. Strachowickiej 79, Wrocław, nie stwierdzono nieprawidłowości.

6.4. Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej w mieście Wrocławiu znajduje się 58 obiektów świadczących usługi hotelarskie, nieposiadających decyzji o zaszeregowaniu obiektu do odpowiedniego rodzaju i kategorii: usługi hotelarskie (7), hostele (20), hotele pracownicze (2), Dom Doktoranta (1), kwatery prywatne (3), apartamenty (9), pensjonaty (2), pokoje gościnne (14).

W 2024 r. do Centralnego Rejestru Obiektów Nadzorowanych dopisano 13 obiektów, likwidacji uległy 2 obiekty świadczące usługi noclegowe.

W 2024 r. na terenie miasta Wrocławia skontrolowano 40 hosteli oraz innych obiektów świadczących usługi hotelarskie (przeprowadzono 41 kontrole sanitarnych) podczas których oceniano ich bieżący stan sanitarny.

W 2024 r. prowadzono postępowanie administracyjne dotyczące m. in. przekroczenia dopuszczalnej liczby bakterii z rodzaju *Legionella* w wodzie ciepłej użytkowej. W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami została wydana decyzja z rygorem natychmiastowej wykonalności, w badaniach kontrolnych uzyskano prawidłowe wyniki.

Stan sanitarny pozostałych obiektów nie budził większych zastrzeżeń.

7. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI UPIĘKSZAJĄCE CIAŁO

7.1. Zakłady fryzjerskie

W 2024 r. likwidacji uległo 15 zakładów fryzjerskich wpisanych do Centralnego Rejestru Obiektów Nadzorowanych, nadzorem objęto 31 nowych obiektów.

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajdują się 422 zakłady fryzjerskie. W 2024 r. skontrolowano 104 zakładów fryzjerskich, przeprowadzono 104 kontrole.

Stan skontrolowanych zakładów fryzjerskich oceniony na koniec 2024 roku nie budził większych zastrzeżeń.

7.2. Zakłady kosmetyczne

W 2024 r. likwidacji uległo 17 zakładów kosmetycznych wpisanych do Centralnego Rejestru Obiektów Nadzorowanych, nadzorem objęto 64 nowe zakłady kosmetyczne.

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajduje się 381 zakładów kosmetycznych i 17 solariów. W 2024 r. skontrolowano 122 zakłady kosmetyczne oraz 3 solaria, przeprowadzono łącznie 125 kontroli.

Najczęściej występujące nieprawidłowości::

1. brak punktów wodnych przeznaczonych do mycia rąk i sprzętu kosmetycznego we wszystkich pomieszczeniach usługowych i w pomieszczeniu socjalnym zakładu. W związku z powyższym wszczęto postępowanie administracyjne, wystawiono decyzję opłatową oraz administracyjną na doprowadzenie obiektu do właściwego stanu sanitarnego.

Stan sanitarny pozostałych skontrolowanych zakładów kosmetycznych oraz solariów oceniony na koniec 2024 roku jako dobry.

7.3. Zakłady tatuażu

W 2024 r. likwidacji uległ 1 zakład tatuażu wpisane do Centralnego Rejestru Obiektów Nadzorowanych. Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajduje się 17 zakładów tatuażu.

W 2024 r. skontrolowano 4 zakładów tatuażu przeprowadzono 4 kontrole.

Stan skontrolowanych zakładów tatuażu oceniony na koniec 2024 roku nie budził zastrzeżeń.

7.4. Zakłady Odnowy Biologicznej

W 2024 r. likwidacji uległ 1 zakład odnowy biologicznej wpisany do Centralnego Rejestru Obiektów Nadzorowanych, nadzorem objęto 5 nowych obiektów.

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajdują się 73 zakłady odnowy biologicznej i siłownie.

W 2024 r. skontrolowano 24 zakłady odnowy biologicznej, przeprowadzono 26 kontroli.

Stwierdzone nieprawidłowości to m.in:

1. brak badań skuteczności wentylacji ww. obiektu. W związku z powyższym wszczęto postępowanie administracyjne, wystawiono decyzję płatniczą oraz administracyjną; strona okazała wymagane wyniki badania.
2. przekroczenie dopuszczalnej liczby *Legionella sp.* w wodzie pobranej z pryszniców. Za negatywny wynik badania wydana została decyzja administracyjna oraz decyzja płatnicza.

Stan skontrolowanych zakładów odnowy biologicznej oceniony na koniec 2024 roku nie budził większych zastrzeżeń.

7.5. Zakłady, w których świadczone są łącznie różne usługi upiększające ciało

W 2024 r. likwidacji uległo 9 zakładów w których świadczone usługi upiększające ciało wpisanych do Centralnego Rejestru Obiektów Nadzorowanych. Nadzorem objęto 2 nowe obiekty (zakłady fryzjersko – kosmetyczne) .

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia znajduje się 148 zakładów w których świadczone są łącznie różne usługi upiększające ciało.

W 2024 r. skontrolowano 27 zakładów, w których świadczone są różne usługi upiększające ciało, przeprowadzono 27 kontroli.

Stan skontrolowanych zakładów oceniony na koniec 2024 roku nie budził większych zastrzeżeń.

8. STAN SANITARNY OBIEKTÓW OBSŁUGI PASAŻERSKIEJ

8.1. Dworce i stacje kolejowe

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia nadzorowanych jest 20 obiektów, w tym: Dworzec Główny PKP przy ul. J. Piłsudskiego 105, Wrocław, 1 przystanek kolejowy i 18 stacji kolejowych.

Skontrolowano Dworzec Główny PKP we Wrocławiu, przeprowadzono 1 kontrolę dworca oraz 12 kontroli stacji kolejowych na terenie miasta.

Stan skontrolowanych obiektów oceniony na koniec 2024 roku nie budził zastrzeżeń.

8.2. Dworce autobusowe

W ewidencji PPIS we Wrocławiu znajduje się 1 Dworzec PKS przy ul. Suchej 1 we Wrocławiu. W 2024 roku przeprowadzono 1 kontrolę dworca autobusowego, stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń.

8.3. Wiaty przystankowe

Skontrolowano 41 przystanków MPK zlokalizowanych na terenie miasta Wrocławia. Zastrzeżenia dotyczyły 6 przystanków tramwajowych i autobusowych – do najczęściej występujących uchybień zaliczono: brudne wiaty przystankowe (oklejone, ze śladami graffiti), brudne, zakurzone tablice i osłonki na rozkładach jazdy, brudne pojemniki na odpady komunalne, zaśmiecone podłoża przystanków i terenów okalających, zaśmiecone torowiska, uszkodzone ławki.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami do Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta we Wrocławiu, ul. Długa 49 we Wrocławiu skierowano pisma zobowiązujące do podjęcia działań mających na celu poprawę stanu sanitarnego ww. terenów. Po przeprowadzeniu działań korygujących ZDiUM przesłał pisemne odpowiedzi w powyższej sprawie.

Stan sanitarny pozostałych przystanków nie budził większych zastrzeżeń.

8.4. Porty lotnicze

W ewidencji PPIS we Wrocławiu znajduje się 1 port lotniczy pasażerski przy ul. S. Skarżyńskiego 38 we Wrocławiu. W 2024 roku przeprowadzono 1 kontrolę portu lotniczego oraz 1 kontrolę Lotniczego Pogotowia Ratunkowego. Stan sanitarny obiektów - bez zastrzeżeń.

8.5. Przystanie

W ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej zarejestrowany 1 obiekt – Przystań Żeglugi Śródlądowej „Zwierzyniecka”, ul. Z. Wróblewskiego, Wrocław.

Przeprowadzono 1 kontrolę obiektu, stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

8.6. Przejścia graniczne

W ewidencji PPIS we Wrocławiu znajduje się 1 przejście graniczne – lotnicze przy ul. S. Skarżyńskiego 38 we Wrocławiu. W 2024 roku przeprowadzono 1 kontrolę obiektu, stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

9. STAN SANITARNY CMENTARZY, POMÓW POGRZEBOWYCH; EKSHUMACJE

Cmentarze

W ewidencji PPIS we Wrocławiu na terenie miasta Wrocławia znajduje się ogólnie 26 cmentarzy, w tym 20 cmentarzy parafialnych i 6 cmentarzy komunalnych. Skontrolowano 11 cmentarzy na terenie Wrocławia, przeprowadzono 11 kontroli.

Stan skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Dodatkowo nadzorem objętych jest 9 kaplic, domów pogrzebowych i przedpogrzebowych, 1 Zakład Medycyny Sądowej, 19 zakładów usług pogrzebowych funkcjonujących na terenie miasta Wrocławia.

Domy przedpogrzebowe i pogrzebowe

W ewidencji PPIS we Wrocławiu zarejestrowanych jest 8 domów przedpogrzebowych i pogrzebowych. Skontrolowano 7 obiektów, przeprowadzono 7 kontroli.

Stan skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Ekshumacje

W 2024 roku wydanych zostało 445 decyzji na ekshumacje, 43 decyzje na wywóz zwłok i szczątków ludzkich, 2 decyzje na dochowanie.

10. STAN SANITARNY INNYCH OBIEKTÓW

Wg ewidencji Oddziału Higieny Komunalnej na terenie miasta Wrocławia objętych nadzorem jest 656 pozostałych obiektów komunalnych, w tym: apteki (242 obiekty), hurtownie farmaceutyczne (4), sklepy zielarskie, medyczne (7), parkingi (22), stacje paliw (51), placówki Poczty Polskiej (55), muzea (8), pralnie (6), punkty kontrolne MPK (18), Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt (1), ogrody (2), zoo (1), biblioteki (8), kina (8), teatry (7), obiekty kultury i sztuki (19), miejskie domy kultury (4), obiekty sportowe (52), galerie i centra handlowe (37), sklepy i hurtownie z odzieżą używaną (30), targowiska (11), sale zabaw (2), szkoły tańca (3), przepompownie i zlewnie ścieków (50), oczyszczalnie ścieków (1), baza przeładunkowa odpadów (1) i inne (6).

Do Centralnego Rejestru Obiektów Nadzorowanych w 2024 r. dopisano: 1 pralnię, 4 obiekty sportu i rekreacji, 6 sal zabaw. Likwidacji uległy 2 punkty kontrolne MPK, 2 apteki, 1 obiekt sportu i rekreacji.

W 2024 r. na terenie miasta Wrocławia skontrolowano: obiekty kultury (skontrolowano 3 obiekty, przeprowadzono 3 kontrole), obiekty kultury i sportu (skontrolowano 16 obiektów, przeprowadzono 16 kontroli), areszt (skontrolowano 1 obiekt, przeprowadzono 2 kontrole), zakład karny (skontrolowano 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę), Schronisko dla bezdomnych zwierząt (skontrolowano 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę), pralnię (skontrolowano 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę), apteki (skontrolowano 5 obiektów, przeprowadzono 5 kontroli), stacje paliw (skontrolowano 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę), obiekty handlowe (skontrolowano 9 obiektów, przeprowadzono 10 kontroli), sale zabaw (skontrolowano 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę), przepompownie ścieków (skontrolowano 12 obiektów, przeprowadzono 12 kontroli).

W związku z stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami wszczęto postępowania administracyjne dotyczące m. in:

1) brak wyników badania wody ciepłej użytkowej w kierunku występowania bakterii z rodzaju *Legionella* – wydano decyzję administracyjną oraz decyzję płaćniczą. Strona wykonała nałożone obowiązki.

Stan pozostałych skontrolowanych obiektów nie budził większych zastrzeżeń.

11. STAN SANITARNY ŚRODKÓW TRANSPORTU

Autobusy miejskie.

W 2024 r. przeprowadzono 1 kontrolę autobusów miejskich, skontrolowano 11 środków transportu. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Tramwaje

W 2024 r. przeprowadzono 1 kontrolę tramwajów miejskich w Zajeźdni Tramwajowej Ołbin przy ul. Słowiańskiej 16 we Wrocławiu. Skontrolowano 58 pojazdów (123 wagonów tramwajowych). Podczas kontroli w 12 wagonach stwierdzono niewłaściwy stan sanitarny – najczęstsze uchybienia dotyczyły korozji uchwytów włazów dachowych, poręczy z łuszczącą się farbą, wybrzuszonej dykty bocznej.

Zarządzający pojazdami zostali zobowiązani do podjęcia działań korygujących oraz poinformowania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu o terminach usunięcia nieprawidłowości.

W 2024 r. skontrolowana została również Zajeźdnia Tramwajowa „Ołbin”, ul. Słowiańska 16, Wrocław.

Statki i promy pasażerskie

W rejestrze Oddziału Higieny Komunalnej znajduje się 9 statków wycieczkowych. Skontrolowano 8 statków, przeprowadzono 8 kontroli, stan sanitarny nie budził zastrzeżeń.

W 2024 r. przeprowadzono 1 kontrolę Przystani Statków Turystycznych, Wrocław.

Pogotowie ratunkowe (lotnicze)

W 2024 roku skontrolowano Lotnicze Pogotowie Ratunkowe, przeprowadzono 1 kontrolę, nie stwierdzono nieprawidłowości.

12. PODSUMOWANIE

Oceny dokonano na podstawie kontroli przeprowadzonych od 2 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. Stan sanitarny miasta Wrocławia ocenia się jako dobry.

13. Podmioty lecznicze – Wrocław

Poniżej przedstawiono liczbowe zestawienie podmiotów leczniczych oraz praktyk lekarskich działających na terenie Wrocławia w 2024 r.:

1. 31 podmiotów leczniczych wykonujących działalność leczniczą z rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne – szpitalne (w tym 17 szpitali jednego dnia),
2. 3 zakłady opiekuńczo-lecznicze,
3. 1 hospicjum,
4. 737 przychodni, ośrodków, poradni, ambulatoriów,
5. 11 pogotowi ratunkowych,
6. 13 zakładów rehabilitacji leczniczej,
7. 3273 praktyk lekarskich,
8. 206 praktyk pielęgniarek i położnych,
9. 3 stacji dializ.

13.1 Szpitale

W ramach nadzoru bieżącego przeprowadzono kontrole sanitarne uwzględniając stan techniczny rzutujący na stan sanitarny.

Wydano 13 decyzji administracyjnych, 11 decyzji płatniczych oraz 12 decyzji prolongujących.

Nałożono 5 grzywien w drodze mandatów karnych na łączną kwotę 2000 zł.

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego

W 2024 r. przeprowadzono 50 kontroli w szpitalach stacjonarnych i całodobowych (w tym w szpitalach jednodniowych) prowadzących działalność we Wrocławiu.

SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI WE WROCŁAWIU, ul. Ołbińska 32, 50-223 Wrocław

Stwierdzono poprawę stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń szpitala.

W pokojach łóżkowych zapewniono dostęp do łóżek z trzech stron, w tym dwóch dłuższych, w: Oddziale Internistycznym z Pododdziałem Endokrynologicznym, Oddziale Ginekologicznym, Oddziale Urazowo-Ortopedycznym oraz Oddziale Endokrynologicznym.

Prowadzone są prace remontowo-budowlane. Szpital jest w trakcie realizacji kilku zadań inwestycyjnych.

Inwestycje i remonty w budynku „czerwonym” szpitala:

- podniesiono szyb windy drugiej windy zapewniając komunikację z dodatkowymi piętrami w budynku (w tym dla Oddziału Internistycznego),
- wyremontowano szyby windowe i wymieniono stare, awaryjne urządzenia dźwigowe, sterownicze i kabiny windowe,
- wyremontowano klatkę schodową,
- przygotowano bezpośrednie przejście z budynku „czerwonego” do nowopowstającego Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
- wykonano nadbudowę nad „łącznikiem” pomiędzy budynkiem „białym” i „czerwonym” celem utworzenia OAiIT,
- wyremontowano pomieszczenia z przeznaczeniem dla Pracowni Endoskopowej,
- przeniesiono Pracownię Endoskopową do nowych pomieszczeń, jednocześnie uzupełniając jej wyposażenie (sprzęt medyczny: endoskopy, myjki endoskopów, szafy),
- wyremontowano i dostosowano pomieszczenia Izby Przyjęć,
- dokonano wymiany pomp dozujących podchloryn w instalacji związanej ze zwalczaniem Legionellozy.

Inwestycje i remonty w budynku „białym” szpitala:

- wykonano rozbiórkę zewnętrznego komina jako przygotowanie do budowy windy zewnętrznej,
- dokonano wymiany pomp dozujących podchloryn w instalacji związanej ze zwalczaniem Legionellozy,
- odświeżono, odmalowano pomieszczenia pomocnicze w Bloku Operacyjnym.

Podmiot nie zrealizował zaplanowanych działań w zakresie dostosowania pomieszczeń zakładu do obowiązujących wymagań. Stwierdzono zły stan sanitarno-techniczny:

- powierzchni ścian, stolarki drzwiowej, futryn w Oddziale Internistycznym z Pododdziałem Endokrynologicznym oraz w Oddziale Urazowo-Ortopedycznym.
- powierzchni ścian i sufitu w magazynie odpadów medycznych, pomieszczenie posiada drzwi wejściowe z progiem.
- powierzchni ścian i sufitów w magazynie środków dezynfekcyjnych oraz czystościowych.

Podmiot nie posiada rezerwowego źródła zaopatrzenia w wodę, zapewniającego co najmniej jej 12-godzinny zapas. Podjęte działania:

- wykonano odwiert studni i założono pompę głębinową,
- uzyskano zgodę na eksploatację studni od „Wód Polskich”,
- wykonano projekt Stacji Uzdatniania Wody (wraz z kosztorysem),
- uzyskano pozwolenie na budowę,
- przygotowano pomieszczenia na SUW.

W związku z powyższym w stosunku do kontrolowanego zakładu leczniczego prowadzone jest postępowanie administracyjne w zakresie poprawy stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń szpitala.

DOLNOŚLĄSKIE CENTRUM ONKOLOGII, PULMONOLOGII I HEMATOLOGII, pl. L. Hirszfelda 12, 53-413 Wrocław

Jednostka organizacyjna: CENTRUM PULMONOLOGII, ul. Grabiszyńska 105, 53-439 Wrocław

Działania dostosowawcze zostały ograniczone z uwagi na budowę nowego szpitala onkologicznego we Wrocławiu.

Stwierdzono poprawę stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń szpitala.

Doprowadzono do należytego stanu sanitarno-technicznego:

- powierzchnię ścian w korytarzu oddziału oraz stolarkę drzwiową i futryny w Dolnośląskim Centrum Torakochirurgii – Odcinek I,
- powierzchnię ścian, sufitów, stolarki drzwiowej, futryn, płytek ściennych oraz sufitowych w magazynie odpadów medycznych,
- powierzchnię ścian w tymczasowych miejscach do wstępnego przechowywania odpadów medycznych przy windach na wysokim parterze, piętrze I, II i III,
- powierzchnię ścian w korytarzu oddziału, stolarkę drzwiową oraz futryny,
- powierzchnię ścian i sufitów w części pokoi łóżkowych oraz w brudowniku.

Zapewniono dostęp do łóżek z trzech stron, w tym dwóch dłuższych na Oddziale Onkologii Klinicznej – Odcinek I.

W budynku kontenerowym rozpoczęła działalność Pracownia Rezonansu Magnetycznego.

Na terenie szpitala w wolnostojącym budynku zorganizowano pralnię mopów.

Podmiot nie zrealizował zaplanowanych działań w zakresie dostosowania użytkowych pomieszczeń do obowiązujących wymagań prawnych:

- stwierdzono zły stan sanitarno-techniczny powierzchni ścian w dyżurce pielęgniarskiej z pokojem socjalnym,
- nie wyposażono w wentylację mechaniczną wyciągową brudownika w Dolnośląskim Centrum Torakochirurgii – Odcinek I,
- zły stan sanitarno-techniczny powierzchni płytek podłogowych w tymczasowych miejscach do wstępnego przechowywania odpadów medycznych przy windach na piętrze I, II i III,
- zły stan sanitarno-techniczny powierzchni ścian i sufitów w pokojach łóżkowych, w świetlicy oddziału, w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla pacjentów,
- zły stan sanitarno-techniczny płytek ściennych w brudowniku Oddziału Onkologii Klinicznej – Odcinek I.

Podmiot nie posiada rezerwowego źródła zaopatrzenia w wodę, zapewniającego co najmniej jej 12-godzinny zapas.

W związku z powyższym w stosunku do kontrolowanego zakładu leczniczego prowadzone jest postępowanie administracyjne w zakresie poprawy stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń Szpitala.

DOLNOŚLĄSKIE CENTRUM ONKOLOGII, PULMONOLOGII I HEMATOLOGII, pl. L. Hirszfelda 12, 53-413 Wrocław

Działania dostosowawcze zostały ograniczone z uwagi na budowę nowego szpitala Onkologicznego we Wrocławiu.

Podmiot nie zrealizował zaplanowanych działań w zakresie dostosowania użytkowych pomieszczeń do obowiązujących wymagań prawnych.

Stwierdzono zły stan sanitarno-techniczny powierzchni ścian i sufitów, płytek ściennych, podłóg oraz zły stan higieniczno-sanitarny powierzchni kratki wentylacyjnych i powierzchni dotykowych w magazynie odpadów medycznych, w pomieszczeniu dekontaminacji wózków transportowych, w magazynach artykułów biurowych, środków higienicznych, czystościowych i wyrobów medycznych jednorazowego użytku.

Podmiot nie posiada rezerwowego źródła zaopatrzenia w wodę zapewniającego co najmniej jej 12-godzinny zapas.

W związku z powyższym w stosunku do kontrolowanego podmiotu leczniczego prowadzone jest postępowanie administracyjne w zakresie poprawy stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń Szpitala. Za stwierdzone nieprawidłowości dotyczące złego stanu sanitarno-porządkowego nałożono 2 grzywny w drodze mandatu karnego na łączną kwotę 700 zł.

WOJEWÓDZKI SZPITAL SPECJALISTYCZNY IM. J. GROMKOWSKIEGO, ul. Koszarowa 5, 51-149 Wrocław

Swoją działalność rozpoczął Oddział Rehabilitacji zlokalizowany na poziomie IV piętra budynku A1 – nadbudowa.

Podmiot posiada rezerwowe źródło zaopatrzenia w wodę, zapewniające co najmniej jej 12-godzinny zapas.

Podmiot nie zrealizował zaplanowanych działań w zakresie dostosowania użytkowych pomieszczeń do obowiązujących wymagań prawnych.

Stwierdzono zły stan:

- higieniczno-sanitarny powierzchni kratki wentylacyjnych, ścian i sufitów, powierzchni szaf i szafek oraz zły stan sanitarno-techniczny ścian i sufitów, płytek ściennych w magazynach bielizny czystej,
- sanitarno-techniczny płytek podłogowych, powierzchni ścian i sufitów, stolarki drzwiowej oraz futryn w magazynie bielizny brudnej, magazynie odpadów medycznych oraz w pomieszczeniu dekontaminacji wózków transportowych,
- sanitarno-techniczny stolarki drzwiowej, futryn, powierzchni ścian i sufitów, powierzchni dotykowych (grzejniki), brak lub oberwane drzwiczki rewizyjne w Centralnej Sterylizatorni.
- sanitarno-techniczny ścian w XVII Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii Noworodków i Dzieci (z wyjątkiem Sali pacjentów).
- higieniczno-sanitarny wewnętrznych rolet okiennych w salach pacjentów w XVI Oddziale Immunologii Klinicznej i Pediatrii,
- sanitarno-techniczny powierzchni ścian i sufitów we wszystkich pokojach łóżkowych, stolarki drzwiowej, futryn, grzejników także stolarki drzwiowej w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla personelu oraz sufitu w brudowniku,
- sanitarno-techniczny wszystkich pomieszczeń IX Oddziału Chorób Wewnętrznych.

W związku z powyższym w stosunku do kontrolowanego podmiotu leczniczego prowadzone jest postępowanie administracyjne w zakresie poprawy stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń szpitala.

Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. J. Mikulicza – Radeckiego we Wrocławiu, ul. Borowska 213, 50-556 Wrocław

W 2024 r. przeprowadzono kontrolę sanitarną w ramach nadzoru bieżącego, która wykazała nieprawidłowości polegające m.in. na:

- złym stanie technicznym magazynu bielizny czystej,
- nieprawidłowym postępowaniu z czystą bielizną operacyjną,
- złym stanie sanitarno-technicznym w pomieszczeniu myjni kontenerów na odpady medyczne.

Mimo trwającego od lat postępowania administracyjnego nie zdołano uzyskać poprawy stanu sanitarno-technicznego szpitala. Ponadto, stwierdzono znaczną dekapitalizację w obiektach zabytkowych zajmowanych przez Klinikę Pediatrii, Gastroenterologii i Żywienia przy ul. M. Curie-Skłodowskiej 50/52. Z uwagi na zabytkowy charakter użytkowanych pomieszczeń, w ocenie zarządzającego niemożliwe jest ich przystosowanie do obowiązujących wymagań prawnych. Podmiot nadal nie zrealizował działań dostosowawczych i deklaruje przeniesienie działalności do innej lokalizacji (w ciągu kilku lat).

W szpitalu prowadzone są relokacje oddziałów oraz tworzenie centrów specjalistycznych, m.in. w październiku 2024 r. przeniesiono Klinikę Dermatologii, Wenerologii i Alergologii z ul. T. Chałubińskiego 2 we Wrocławiu do pomieszczeń przy ul. Borowskiej 213 we Wrocławiu.

Od dłuższego czasu, mimo zainteresowania władz szpitala i poczynionych w związku z tym prac naprawczych, nie udało się zlikwidować znacznych przekroczeń zanieczyszczenia wody bakteriami z rodzaju *Legionella sp.* w budynku K przy ul. Borowskiej 213 we Wrocławiu oraz przy ul. L. Pasteura 4 we Wrocławiu.

W związku z powyższym prowadzone jest postępowanie administracyjne.

Podmiot posiada rezerwowe źródło zaopatrzenia w wodę, zapewniające co najmniej jej 12-godzinny zapas.

Dolnośląski Szpital Specjalistyczny im. T. Marciniaka-Centrum Medycyny Ratunkowej, ul. gen. A. E. Fieldorfa 2, 54-049 Wrocław

W 2024 r. w szpitalu, po przebudowie części pomieszczeń Oddziału Ortopedii i Traumatologii Ruchu, uruchomiono salę diagnostyczno - zabiegową do wykonywania artroskopii ortopedycznych.

Stan sanitarno-techniczny i porządkowy skontrolowanych pomieszczeń bez zastrzeżeń.

Podmiot posiada rezerwowe źródło zaopatrzenia w wodę, zapewniające co najmniej jej 12-godzinny zapas.

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu, ul. Kamieńskiego 73A, 51-124 Wrocław

W szpitalu trwają remonty i modernizacje, przez co poprawie ulega stan sanitarno-techniczny i funkcjonalny. W Oddziale dziecięcym Kliniki Dermatologii zaobserwowano poprawę stanu technicznego, dzięki czemu spełnia on wymagania sanitarno-techniczne oraz funkcjonalne.

Wdrożone postępowanie administracyjne ma wpływ na poprawę istniejącego stanu technicznego.

Szpital posiada Oddział zamiejscowy znajdujący się przy ul. Poświęckiej 8A we Wrocławiu. W porozumieniu z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, Oddział opracowuje plan prac projektowych związanych z budową nowego rurociągu.

W szpitalu uzupełniono rezerwowe źródło zaopatrzenia w wodę, zapewniające co najmniej jej 12-godzinny zapas.

Szpital Specjalistyczny im. Falkiewicza we Wrocławiu, ul. Warszawska 2, 52-114 Wrocław

Przeprowadzona kontrola planowa wykazała znaczną poprawę stanu sanitarno-technicznego w wielu obszarach szpitala, m.in. wyremontowano pomieszczenia poradni przyszpitalnych wraz z ciągiem komunikacyjnym na parterze budynku, wymieniono windę osobową.

Stwierdzono zły stan sanitarno-techniczny magazynu bielizny brudnej i czystej.

W stosunku do kontrolowanego podmiotu prowadzone jest postępowanie administracyjne, które dotyczy: wymogów i warunków technicznych dla sali cięć cesarskich, oddziału patologii ciąży (poziom IV), sali chorych i pomieszczeń higieniczno-sanitarnym dla pacjentek, oddziału Patologii i Ginekologii Operacyjnej (poziom III).

Podmiot posiada rezerwowe źródło zaopatrzenia w wodę, zapewniające co najmniej jej 12-godzinny zapas.

Najczęściej występujące nieprawidłowości w skontrolowanych szpitalach:

- zły stan sanitarno-techniczny powierzchni ścian, sufitów (pęknięcia, ubytki farby i tynku, zacieki), płytek ściennych, płytek podłogowych i podłóg (uszkodzenia i nieszczelność, nierówności),
- zniszczona z ubytkami farby, uszkodzeniami mechanicznymi stolarka drzwiowa, stolarka okienna,
- znacznie wyeksploatowana armatura sanitarna,
- zły stan sanitarno-techniczny oraz higieniczno-sanitarny powierzchni dotykowych,
- brak dostępu do łóżek z trzech stron, w tym dwóch dłuższych,
- brak wentylacji w pomieszczeniach, w których wymagana jest zwiększona wymiana powietrza,
- zły stan higieniczno-sanitarny kratki wentylacyjnych,
- w brudownikach brak płuczki - dezynfektora lub urządzenia do dekontaminacji oraz utylizacji wkładów jednorazowych,
- brak rezerwowego źródła zaopatrzenia w wodę,
- brak wydzielonych zespołów pomieszczeń oddziałów specjalistycznych dla dzieci, dzieci są hospitalizowane w oddziałach specjalistycznych dla dorosłych,
- brak spełniania wszystkich wymagań technicznych i funkcjonalnych w oddziałach dziecięcych,
- częściowo brak prawidłowych izolatek, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla opiekunów,
- częściowy brak pomieszczeń higieniczno-sanitarnych – przy salach chorych,
- brak środków transportu bielizny czystej i bielizny brudnej,
- przestrzeń ładunkowa środków transportu nie jest przestrzenią zamkniętą,
- brak wydzielonych miejsc na oddziałach do składowania brudnej odzieży roboczej personelu.

Pomimo stwierdzonych nieprawidłowości w podmiotach udzielających stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych prowadzone są na bieżąco prace remontowo-budowlane i modernizacja, których zakres wynikał z konieczności realizacji obowiązków nałożonych w decyzjach administracyjnych, aktualnych potrzeb oraz możliwości finansowych podmiotów.

Szpitala jednodniowe

W szpitalach jednodniowych podczas oceny stanu technicznego i funkcjonalnego kontrolowano m.in.:

Postępowanie z odpadami

Odpady medyczne zbierane są w miejscu ich powstawania z zachowaniem segregacji odpadów. Worki na odpady medyczne posiadają widoczne oznakowanie identyfikujące zgodnie z obowiązującymi przepisami. Worki jednorazowego użycia są umieszczane na stelażach lub w sztywnych pojemnikach wielorazowego użycia. Odpady medyczne o ostrych końcach i krawędziach zbierane są w miejscu ich powstawania do pojemników jednorazowego użycia. Worki/pojemniki napełniane są do 2/3 objętości. Transport wewnętrzny odpadów medycznych z miejsca powstawania do miejsca magazynowania odbywa się wydzielonymi środkami transportu. Przestrzeń ładunkowa środków transportu jest przestrzenią zamkniętą. W skontrolowanych szpitalach odpady medyczne przechowywane są poza miejscem ich powstawania w odpowiednio przystosowanych do tego celu pomieszczeniach (boksy) oraz

w przenośnych urządzeniach chłodniczych. Przestrzegany jest czas oraz temperatura wewnątrz pomieszczeń i urządzeń. Wszystkie skontrolowane szpitale posiadają podpisane umowy na transport i unieszkodliwianie odpadów z firmami posiadającymi wymagane zezwolenia.

W jednym przypadku w gabinetach diagnostyczno-zabiegowych stwierdzono nieprawidłową segregację odpadów medycznych. Papierowe opakowania po lekach, blistry po lekach, butelki po dożylnych wlewach kroplowych oraz pojemniki po środkach dezynfekcyjnych wrzucano do pojemników plastikowych wyłożonych workami koloru żółtego, oznakowanego kodem 18 01 06 oraz kodem 18 01 08.

W szpitalach jednodniowych odpady medyczne zbierane są w miejscu ich powstawania, z zachowaniem segregacji odpadów, które wstępnie magazynowane są w przenośnych urządzeniach chłodniczych wyposażonych w termometr do pomiaru temperatury wewnątrz urządzenia. W sąsiedztwie przenośnego urządzenia chłodniczego zapewniono dozownik ze środkiem do dezynfekcji rąk, podajnik na czyste rękawiczki jednorazowe oraz pojemnik na zużyte rękawiczki jednorazowe. Transport wewnętrzny spełnia wymogi określone w obowiązujących przepisach.

Postępowanie z bielizną

Postępowanie z bielizną szpitalną w obiektach stacjonarnej opieki zdrowotnej regulują opracowane i wdrożone procedury, uwzględniające warunki lokalowe oraz zapisy umów zawartych z pralniami zewnętrznymi, piorącymi bieliznę szpitalną i zapewniającymi transport bielizny czystej i brudnej. Odbiór brudnego i dowóz czystego asortymentu wraz z załadunkiem i rozładunkiem odbywa się z wykorzystaniem środków transportu wykonawcy. Szpitale przekazują bieliznę do pralni zapewniających właściwe monitorowanie technologicznego procesu prania i skutecznej dezynfekcji. W szpitalach stosowana jest odzież robocza wielorazowego użycia. Bielizna operacyjna to bielizna jednorazowego oraz wielorazowego użycia. Świadczone są usługi pralnicze z wynajmem bielizny szpitalnej. W kilku przypadkach wdrożono system bezdotykowej identyfikacji i ewidencjonowania bielizny (RFID). Zakres usługi obejmuje wynajem oznakowanej tagami RFID bielizny szpitalnej, odzieży dla personelu medycznego, odzieży operacyjnej. Czysta bielizna dostarczana w opakowaniach foliowych. Wykorzystywana jest technologia RFID HF, która umożliwia zarządzanie bielizną, która znakowana jest tagami RFID poprzez rozpoznawanie rodzaju asortymentu i śledzenie historii obiegu danej sztuki asortymentu. Czysty asortyment posegregowany i szczelnie zapakowany w worki, opisany i zabezpieczony. Wykonawca wyposaża szpital w wózki transportowe oraz w worki na bieliznę, w tym też worki rozpuszczalne przeznaczone na bieliznę skażoną oraz jednorazowe worki do przechowywania czystego asortymentu. Przestrzeń ładunkowa środków transportu jest przestrzenią zamkniętą.

W kilku szpitalach stwierdzono nieprawidłowości:

- zły stan sanitarno-techniczny magazynów bielizny czystej i brudnej – zabrudzenia i zniszczenia powierzchni ścian, sufitów, stolarki drzwiowej, kratki wentylacyjnych oraz wyposażenia meblowego,
- brak środków transportu bielizny czystej i bielizny brudnej (z oddziałów bielizna brudna transportowana w worku ręcznie, bielizna czysta transportowana w wózkach sklepowych),
- przestrzeń ładunkowa środków transportu nie jest przestrzenią zamkniętą,
- brak wydzielonych miejsc na oddziałach do składowania brudnej odzieży roboczej personelu.

W szpitalach jednodniowych stosowana jest bielizna szpitalna oraz odzież robocza wielorazowego użycia, a także odzież ochronna jednorazowego użycia. W jednym przypadku podmiot wynajmuje bieliznę oraz inny asortyment oznaczony chipem RFID z niepowtarzalnym kodem od wykonawcy. Praniem bielizny szpitalnej zajmują się podmioty zewnętrzne na zasadach opisanych w umowie. Dostarczanie czystej i odbiór bielizny brudnej należy do obowiązków wykonawcy usługi.

Zaopatrzenie w wodę

Skontrolowane podmioty wykonujące działalność leczniczą z rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne zaopatrywane są w wodę z wodociągu sieciowego we Wrocławiu pozostającego pod stałym nadzorem służb sanitarnych.

13.2. Przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria

W 2024 r. na terenie Wrocławia przeprowadzono 178 kontroli sanitarnych w podmiotach, w których wykonywana jest działalność lecznicza z rodzaju ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (w tym 3 kontrole zakładów rehabilitacji leczniczej).

Wydano 26 decyzji administracyjnych, 27 decyzji płatniczych oraz 1 decyzję prolongującą.

Nałożono 6 grzywien w drodze mandatów karnych na łączną kwotę 2000 zł.

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego

Stan sanitarno-techniczny oraz wyposażenie podmiotów lecznictwa ambulatoryjnego podobnie jak w przypadku szpitali, w dalszym ciągu jest zróżnicowany. Zły stan sanitarny stwierdzono w 17 obiektach.

Najczęściej występujące nieprawidłowości w skontrolowanych obiektach:

- zły stan sanitarno-techniczny powierzchni ścian i sufitów (ubytki farby, tynku, pęknięcia, zabrudzenia),
- brak aktualizacji opracowanych procedur działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych,
- procedury medyczne opracowane zbyt ogólnie, nieadekwatne do stanu faktycznego danego podmiotu,
- stanowiska higieny rąk nie są wyposażone w dozowniki ze środkiem dezynfekcyjnym oraz w dozowniki z mydłem w płynie, na stanie butelki z pompką, butelki bez dozowania,
- brak wydzielonych miejsc do składowania odzieży roboczej pracowników,
- brak preparatów w przypadku skażenia materiałem biologicznym,
- dokumentacja procesów sterylizacji prowadzona nieczytelnie,
- kontrole wewnętrzne w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych nie spełniają wymogów określonych w obowiązujących przepisach,
- niewłaściwy transport wyrobów medycznych sterylnych ze sterylizatorni do gabinetów,
- pakiety zawierające sterylne wyrób medyczny nie posiadają daty sterylizacji oraz daty ważności.

W związku z powyższym w stosunku do kontrolowanych podmiotów prowadzone są postępowania administracyjne.

Postępowanie z odpadami

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono prawidłową gospodarkę oraz postępowanie z odpadami komunalnymi i medycznymi. Wszystkie skontrolowane podmioty posiadają podpisane umowy na transport odpadów medycznych z firmami posiadającymi wymagane zezwolenia. Odpady medyczne o ostrych końcach i krawędziach usuwane są do twardeściennych pojemników plastikowych jednorazowego użytku. Pozostałe odpady umieszczane są w plastikowych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi. Odpady powstające podczas udzielanych świadczeń zdrowotnych segregowane są w miejscu powstawania z uwzględnieniem ich właściwości oraz sposobu unieszkodliwiania.

Transport wewnętrzny odpadów medycznych, z miejsc ich powstawania do miejsca magazynowania, odbywa się środkami transportu przeznaczonymi wyłącznie do tego celu. Odpady medyczne zbiorczo magazynowane są w przenośnych urządzeniach chłodniczych, w pomieszczeniach porządkowych lub w wydzielonych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób nieupoważnionych.

Stwierdzone nieprawidłowości:

- brak prawidłowego oznakowania identyfikującego na pojemnikach z ostrym sprzętem medycznym,

- brak oznakowania identyfikującego na workach z odpadami medycznymi,
- brak pojemników do transportu wewnętrznego z miejsca wytwarzania odpadów do miejsca wstępnego magazynowania,
- wewnątrz przenośnego urządzenia chłodniczego brak termometru do pomiaru temperatury,
- w sąsiedztwie przenośnego urządzenia chłodniczego brak zapewnionego dozownika ze środkiem do dezynfekcji rąk, podajnika na czyste rękawiczki jednorazowe oraz pojemnika na zużyte rękawiczki jednorazowe,
- nieprawidłowa segregacja odpadów medycznych – odpady inne niż niebezpieczne o kodzie 18 01 04 wrzucane są do pojemników na odpady komunalne.

Postępowanie z bielizną

W podmiotach leczniczych stosowana jest odzież robocza wielorazowego użycia oraz bielizna jednorazowego użycia. W większości podmiotów bielizna prana jest przez pracowników we własnym zakresie. W niektórych przypadkach pranie odzieży roboczej odbywa się poza podmiotem w ramach umowy z firmą zewnętrzną. W części zakładów odzież prana na terenie obiektu w wydzielonych pomieszczeniach, w urządzeniach pralniczych. Stosowane są również pralko-suszarki.

Zaopatrzenie w wodę

Skontrolowane podmioty wykonujące działalność leczniczą z rodzaju ambulatoryjne świadczenia zdrowotne zaopatrywane są w wodę z wodociągu sieciowego we Wrocławiu.

13. 3. Stacje dializ

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego

Na terenie Wrocławia działają 3 stacje dializ. Spełniają one w całości wymagania dla tego rodzaju działalności. Stan sanitarno-techniczny i porządkowy – zachowany.

Postępowanie z odpadami medycznymi

Postępowanie z odpadami medycznymi w kontrolowanych obiektach nie budzi zastrzeżeń. Zakłady mają uregulowany system gospodarki odpadami. Posiadają umowy z uprawnionymi podmiotami zewnętrznymi na odbiór i transport specyficznych odpadów w celu ich utylizacji. Transport wewnętrzny odpadów medycznych z miejsc powstawania do miejsca magazynowania odbywa się środkami transportu, przeznaczonymi wyłącznie do tego celu. Odpady medyczne magazynowane są w wydzielonych pomieszczeniach w przenośnych urządzeniach chłodniczych.

Postępowanie z bielizną

Personel medyczny stacji dializ stosuje jednorazowe fartuchy ochronne podczas udzielania świadczeń zdrowotnych. Kontrolowane zakłady posiadają opracowane procedury postępowania z bielizną czystą i brudną. Odzież ochronna jednorazowa przechowywana jest w szatniach/pokojach socjalnych/gabinetach – w zamykanych szafach i szafkach.

Zaopatrzenie w wodę

Stacje dializ zaopatrywane są w wodę z wodociągu sieciowego we Wrocławiu.

Skontrolowane obiekty są wyposażone w urządzenia do uzdatniania wody. Prowadzona jest dokumentacja awaryjności urządzeń do uzdatniania wody, a woda jest okresowo badana pod względem bakteriologicznym i chemicznym. Badania mikrobiologiczne wody są przeprowadzane z częstotliwością 1 raz na miesiąc.

13. 4. Praktyki lekarskie, praktyki pielęgniarek i położnych

Przeprowadzono 24 kontrole w obiektach, w których wykonywana jest działalność lecznicza w formie praktyk lekarskich.

Wydano 3 decyzje administracyjne oraz 2 decyzje płatnicze.

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego

Kontrola sanitarna jednej z praktyk lekarskich wykazała nieprawidłowość polegającą na braku bidetu w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym bezpośrednio połączonym z gabinetem ginekologiczno-położniczym.

W związku z powyższym w stosunku do kontrolowanej praktyki prowadzone jest postępowanie administracyjne.

Postępowanie z odpadami

W obiektach, w których wytwarzane są odpady medyczne zapewniono odbiór przez uprawnione podmioty. Stosowane są prawidłowe opakowania do gromadzenia odpadów medycznych. Odpady medyczne wstępnie magazynowane są w przenośnych urządzeniach chłodniczych zainstalowanych w pomieszczeniach porządkowych/gospodarczych. Urządzenia chłodnicze są wyposażone w termometr do pomiaru temperatury wewnątrz urządzenia, zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych. Pojemniki i worki z odpadami medycznymi posiadają widoczne oznakowanie identyfikujące spełniające wymogi określone w obowiązujących przepisach.

Postępowanie z bielizną

W praktykach lekarskich stosowana jest odzież robocza wielorazowego użycia oraz fartuchy jednorazowe (do zabiegów inwazyjnych). Odzież robocza prana jest przez personel we własnym zakresie.

Zaopatrzenie w wodę

Skontrolowane praktyki lekarskie udzielające świadczeń zdrowotnych zaopatrywane są w wodę z wodociągu sieciowego we Wrocławiu.

13. 5. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze

Ocena stanu technicznego i funkcjonalnego

Przeprowadzono 4 kontrole sanitarne w podmiotach, w których wykonywana jest działalność lecznicza z rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenie zdrowotne - inne niż szpitalne w formie zakładów opiekuńczo-leczniczych.

Skontrolowano m.in.:

Postępowanie z odpadami

Wstępne magazynowanie odpadów medycznych odbywa się w przenośnych urządzeniach chłodniczych zainstalowanych w pomieszczeniach porządkowych bądź w wydzielonych pomieszczeniach odpowiednio przystosowanych do tego celu. Zapewniony jest dostęp do umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą. Zapewniono prawidłowe opakowania zgodnie z wymogami do gromadzenia odpadów medycznych. Urządzenia chłodnicze są wyposażone w termometr do pomiaru temperatury wewnątrz urządzenia, zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych. Pojemniki i worki z odpadami medycznymi posiadają widoczne oznakowanie identyfikujące spełniające wymogi określone w obowiązujących przepisach. Odpady medyczne zbierane są selektywnie zarówno w miejscach ich powstawania, jak i magazynowania. Transport odpadów medycznych odbywa się wydzielonymi środkami transportu z przestrzenią zamkniętą.

Postępowanie z bielizną

W dwóch zakładach praniem bielizny oraz odzieży roboczej personelu zajmuje się podmiot zewnętrzny na zasadach opisanych w umowie wraz z usługą transportu. Praniem odzieży prywatnej pacjentów zgodnie z zawartą umową pomiędzy stronami zajmują się członkowie rodziny. W jednym z zakładów pranie odzieży roboczej personelu, bielizny oraz odzieży pacjentów odbywa się w pralni zlokalizowanej na terenie kontrolowanego podmiotu. Transport bielizny brudnej i bielizny czystej odbywa się wydzielonymi środkami transportu z przestrzenią zamkniętą.

Zaopatrzenie w wodę

Skontrolowane zakłady opiekuńczo-lecznicze udzielające świadczeń zdrowotnych z rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenie zdrowotne – inne niż szpitalne, zaopatrywane są w wodę z wodociągu sieciowego we Wrocławiu.

14. Podsumowanie

Oceny dokonano na podstawie kontroli przeprowadzonych od 2 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. Stan sanitarny podmiotów leczniczych miasta Wrocławia ocenia się jako dobry.

3. Warunki sanitarne środowiska pracy.

Nadzór nad zakładami pracy

W ewidencji i nadzorze Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w 2024 r. na terenie miasta Wrocławia znajdowało się **942** zakłady zatrudniające **84721** osób.

W 2024 roku w zakresie nadzoru nad zakładami pracy na terenie miasta skontrolowano **240** podmiotów zatrudniających **35812** osób co stanowiło **42,3%** ogółu zatrudnionych. Wśród skontrolowanych podmiotów były zakłady, w których istniały zagrożenia zawodowe tzn. pracownicy na stanowiskach pracy mieli kontakt z czynnikami szkodliwymi lub uciążliwymi dla zdrowia. Do tych czynników należały:

- czynniki chemiczne – tj. dymy spawalnicze zawierające aerozole metali (żelazo, mangan, miedź, chrom, nikiel), gazy (tlenki azotu, tlenek węgla) kwasy, mieszaniny rozpuszczalników organicznych zawierające węglowodory aromatyczne wykazujące działanie rakotwórcze; związki chemiczne występujące w przetwórstwie tworzyw sztucznych
- czynniki fizyczne – tj. hałas, wibracja ogólna i miejscowa
- pyły – zawierające włókna azbestu, wolną krystaliczną krzemionkę, pyły organiczne pochodzenia roślinnego i zwierzęcego
- czynniki biologiczne – bakterie, wirusy, grzyby i pasożyty.

Na podstawie prowadzonego nadzoru oraz przeprowadzonych badań i pomiarów środowiska pracy stwierdzono, że w warunkach przekroczenia NDS lub NDN czynników szkodliwych dla zdrowia pracowało **1194** osoby. Przekroczenia najczęściej dotyczyły hałasu. W nadzorowanych obiektach ze względu na brak możliwości technicznych dotyczących obniżenia narażenia na hałas zakłady wprowadziły programy mające na celu zabezpieczenie pracowników przed następstwem szkodliwego działania ponadnormatywnego hałasu. W zakładach tych oznakowano strefy zagrożeń, wprowadzono rotację pracowników na stanowiskach pracy, zastosowano ochronniki słuchu, dobrane zgodnie z tabelą ochron słuchu. Ponadto pracowników poddawano systematycznym badaniom profilaktycznym. Dokonano kontroli warunków pracy i oceniano narażenie zawodowe pracowników zatrudnionych w poszczególnych zakładach pracy.

W 2024 r. na terenie miasta przeprowadzono **279** kontroli w ramach nadzoru nad warunkami pracy.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły

- złego stanu sanitarnego pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń socjalnych,
- pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia (brak lub nieaktualne pomiary, brak rejestrów badań i kart pomiarów),
- oceny ryzyka zawodowego
- przekroczenia obowiązujących norm czynników szkodliwych (hałas, pyły)
- czynników rakotwórczych (brak rejestrów, brak informacji do DPWIS, nieuwzględnienie w ocenie ryzyka, brak szkoleń),
- stosowania chemikaliów: nieaktualny spis substancji i mieszanin niebezpiecznych, karty charakterystyki w języku obcym, instrukcje BHP nie dostosowane do zagrożeń)

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami wydano **29** decyzji administracyjnych i **22** płatnicze. Nałożono **2** mandaty na kwotę **500 zł**

Choroby zawodowe

Skutkami biologicznymi narażenia zawodowego na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy były choroby zawodowe. W 2024 r. zgłoszono **185** spraw dotyczących chorób zawodowych.

W **129** przypadkach wydano **decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej**.

Najliczniejszą grupę stanowiły choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – 74,5% przypadków, w tym choroba zakaźna wywołana wirusem SARS-CoV-2 (COVID-19) stanowiła 96,9% tych zachorowań, ponadto stwierdzono 1 przypadek wirusowego zapalenia wątroby typu B, 1 przypadek gruźlicy płuc i jedną boreliozę. Drugie, co do częstości występowania były przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat (12,4% ogółu zachorowań).

Odnotowano 5 przypadków przewlekłej choroby obwodowego układu nerwowego wywołanej sposobem wykonywania pracy, stanowiących 4,1% ogółu zachorowań oraz 4 przypadki przewlekłej choroby układu ruchu – 3,4% przypadków. Stwierdzono również 2 przypadki pylicy płuc i 2 przypadki zawodowego uszkodzenia słuchu (po 1,6% zachorowań) oraz 1 przypadek przewlekłej obturacyjnej choroby płuc, 1 zawodową chorobę skóry, a także 1 zachorowanie na chorobę wibracyjną o etiologii zawodowej (po 0,8% ogólnej liczby zachorowań).

Największą liczbę chorób zawodowych stwierdzono w resorcie ochrony zdrowia. W tej grupie zawodowej w 2024 roku stwierdzono 95 przypadków zachorowania na choroby zakaźne.

W 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu wydał **41 decyzji o braku podstaw** do stwierdzenia choroby zawodowej. Wykonał również oceny środowiska pracy dla potrzeb jednostek orzekających oraz Inspektorów Sanitarnych na terenie kraju.

Nadzór nad chemikaliami

W 2024 roku w zakresie nadzoru nad chemikaliami na terenie miasta skontrolowano **92** podmioty. Wśród skontrolowanych podmiotów byli producenci, importerzy, formulatorzy oraz dystrybutorzy substancji i mieszanin chemicznych, produktów biobójczych, detergentów i prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3.

W ramach nadzoru nad chemikaliami przeprowadzono **104** kontrole

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły:

- kart charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych niezgodne z obowiązującymi przepisami w zakresie rozp. REACH (niewłaściwa klasyfikacja, brak danych o właściwościach fizykochemicznych, (zakwestionowano 123 Karty charakterystyki)
- etykiety substancji i mieszanin chemicznych niezgodne z obowiązującymi przepisami -- np. brak oznakowania w języku polskim, nieprawidłowy identyfikator produktu, brak kodu UFI
- brak pozwolenia na obrót produktem biobójczym
- Producent pod wskazanym na etykiecie adresem strony internetowej nie udostępnia wykazu składników spełniających wymagania załącznika VII D rozporządzenia 1907/2006
- Przedsiębiorca nie poinformował Inspektora do Spraw Substancji Chemicznych o wprowadzaniu do obrotu niebezpiecznych mieszanin chemicznych ani nie przekazał informacji o mieszaninach stwarzających zagrożenie do Poison Centres,

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami wydano **21** decyzji administracyjnych i **21** płatniczych.

Nałożono **1** mandat na kwotę **500 zł**

Nadzór nad kosmetykami

W 2024 roku przeprowadzono łącznie **72** kontrole w zakresie przestrzegania przepisów prawnych dotyczących produktów kosmetycznych w mieście Wrocław.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli sanitarnych wydano **25** decyzji administracyjnych w tym **2 decyzje nakładające karę pieniężną na łączną kwotę 8500 zł**, **1** decyzja o wykreśleniu z zakładów wytwarzających produkty kosmetyczne, **3** decyzje o wycofaniu z obrotu produkty kosmetycznych, **5** decyzji o umorzeniu postępowania administracyjnego i **14** decyzji opłatowych za czynności kontrolne.

W wyniku podejmowanych działań kontrolnych w punktach prowadzących sprzedaż produktów kosmetycznych należy zauważyć, iż najczęściej występującymi nieprawidłowościami są braki poszczególnych elementów na etykietach produktów takie jak:

- Opakowanie nie zawiera oznakowania w języku polskim,
- Na pojemniku i na opakowaniu zewnętrznym – w przypadku produktów importowanych nie jest podany kraj pochodzenia,
- Na pojemniku lub opakowaniu zewnętrznym nie znajduje się wykaz składników kosmetycznych, podany w międzynarodowym nazewnictwie INCI,
- Na opakowaniu występują oświadczenia, przypisujące produktowi szczególne lub niepowtarzalne cechy, które posiadają podobne produkty,
- Na pojemniku nie opisano funkcji kosmetyku,
- Produkt kosmetyczny zawiera w swoim składzie substancję zabronioną,
- Ostrzeżenia na opakowaniu nie są podane w języku polskim,
- Na pojemniku nie wyróżniono adresu pod którym jest udostępniona dokumentacja
- W składzie produktu kosmetycznego wykazano barwniki spoza załącznika IV dołączonego do Rozporządzenia 1223/2009.
- Data minimalnej trwałości nie jest wskazana w sposób jednoznaczny miesiąc/rok lub dzień/miesiąc/rok
- oświadczenia wskazujące na występowanie w produktach pewnych składników, które nie zostały ujęte w wykazie tych składników na opakowaniu.
- Na opakowaniach występują oświadczenia przedstawiające w złym świetle składniki legalne i bezpiecznie stosowane w innych produktach

W związku z brakiem niezbędnych i wymaganych przez przepisy prawa informacji na opakowaniach produktów kosmetycznych produkty te, mogą wprowadzać konsumentów w błąd, zagrażać ich zdrowiu i przyczynić się do wystąpienia niekorzystnych skutków dla zdrowia w wyniku zastosowania produktu kosmetycznego z niezachowaniem szczególnych środków ostrożności, a także wbrew jego funkcjom. Ponadto, należy zwrócić szczególną uwagę na produkty zawierające substancje zakazane, które zagrażają życiu i zdrowiu ludzi, a także oświadczenia zamieszczane na opakowaniu produktu kosmetycznego mogące mieć bezpośredni wpływ na ich wybór przez potencjalnych konsumentów.

Istnieje zatem konieczność kontynuowania działań nadzorowych w tym zakresie w celu wyeliminowania niezgodności produktów znajdujących się na rynku i poprawy sytuacji w zakresie przestrzegania obowiązujących przepisów prawnych przez producentów, importerów oraz dystrybutorów produktów kosmetycznych.

Środki zastępcze (dopalacze)

W 2024 r. kontynuowana była współpraca z Policją w zakresie monitorowania przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych, oraz podejmowania działań kontrolnych w tym zakresie.

W związku z pismem GIS o znaku CH.PN.631.49.2024 z dnia 12 listopada 2024 r. dot. wzmożenia kontroli w zakresie przestrzegania zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium RP środków zastępczych, ukierunkowanych na produkty zawierające w swoim składzie substancje: kwas ibotenowy i muscymol, (muchomor czerwony) dokonano sprawdzeń i ustaleń, w wyniku których nie stwierdzono żadnego przypadku złamania zakazu określonego w art. 44b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W ocenianym okresie **zakończono** w sumie **325 postępowań** administracyjnych, w tym **117** postępowań umorzono z powodu ich bezprzedmiotowości, w **11** postępowaniach obciążono strony kosztami badań, **197** postępowań zakończono zakazem wprowadzania do obrotu, nakazem wycofania z obrotu, orzeczeniem o przypadku na rzecz Skarbu Państwa i zniszczeniu środków zastępczych.

Wyegzekwowano **22000 zł** z nałożonych w latach poprzednich kar pieniężnych.

Wydano **24 postanowienia** dotyczące zasięgnięcia opinii biegłego. **Pobrano** również **4 próbki** środków zastępczych do badań realizowanych przez Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji w Warszawie.

Na przestrzeni 2024 r. wpłynęło **11 zgłoszeń dot. zatrucia środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi**. Na podstawie tych zgłoszeń nie było możliwości ustalenia, jakie konkretne substancje spowodowały te zatrucia.

Podsumowując, należy stwierdzić, że w 2025 r. będą prowadzone dalsze czynności zmierzające do zakończenia pozostałych postępowań administracyjnych (obecnie w toku pozostaje ok. 50 postępowań), zniszczenia największej partii produktów, oraz przeprowadzenia postępowań w sprawach obciążenia stron kosztami. Koniecznym jest również dalsze prowadzenie monitoringu rynku dot. wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych oraz realizowanie zadań w zakresie zgłaszanych podejrzeń zatruc środków zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi.

4. Warunki sanitarne w placówkach oświatowo - wychowawczych.

Na terenie **miasta Wrocławia** w 2024 r., dokonano łącznie **294** kontroli placówek, w tym:

- **67** kontroli żłobków i klubów dziecięcych;
- **124** kontrole przedszkoli i punktów przedszkolnych;
- **32** kontrole szkół podstawowych;
- **2** kontrole techników;
- **9** kontroli liceów;
- **1** kontrolę szkoły policealnej;
- **18** kontroli zespołów szkół, w tym 1 specjalny;
- **3** kontrole centrów szkolenia zawodowego;
- **6** kontroli szkół wyższych;
- **8** kontroli domów studenckich;
- **1** kontrolę specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego;
- **4** kontrole placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- **1** kontrolę placówki wsparcia dziennego;
- **1** kontrolę placówki wychowania pozaszkolnego;
- **13** kontroli placówek wypoczynku;
- **2** kontrole placówek nauczania domowego;
- **1** kontrolę placówki edukacyjno-integracyjnej;
- **1** kontrolę placówki szkoleniowej.

Przedmiotem oceny w czasie kontroli sanitarnych, były, m.in.

- stan techniczny i sanitarny pomieszczeń i ich wyposażenie;
- ilość i jakość urządzeń sanitarnych;
- dostosowanie do zasad ergonomii;
- posiadanie przez placówki atestów/certyfikatów na sprzęt meblowy, sportowy i urządzenia stanowiące wyposażenie placów zabaw;
- prawidłowo ułożone tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych;
- właściwe oświetlenie sztuczne;
- posiadanie infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego;
- opieka medyczna nad uczniami, prowadzenie dożywiania w szkołach.

Przedmiotem oceny w czasie prowadzonych kontroli, były także zagadnienia związane z przestrzeganiem przepisów BHP, w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin. Nieprawidłowości skutkowały wszczęciem postępowania administracyjnego, zostały opisane w poszczególnych grupach obiektów.

Charakterystyka poszczególnych grup obiektów

ŻŁOBKI I KLUBY DZIECIĘCE

W 2024 roku, na 176 żłobków i 16 klubów dziecięcych, które objęto nadzorem – skontrolowano **40** żłobków i 3 kluby dziecięce. W skontrolowanych obiektach opieką objętych było **1978** dzieci.

Przeprowadzone kontrole wykazały, że placówki te znajdowały się w budynkach przystosowanych, o dobrym standardzie technicznym. Nieprawidłowości, stwierdzone w czasie czynności kontrolnych tych obiektów, dotyczyły m.in.

- braku certyfikatów dla sprzętu stanowiącego wyposażenie placu zabaw;
- skażenia instalacji wewnętrznej wody budynku bakterią *Legionella sp.* w stopniu średnim;
- braku zapewnionego mieszacza ciepłej wody;
- braku wyposażenia łazienki dla dzieci w brodzik z natryskiem lub zapewnionego innego urządzenia do mycia dzieci;

- braku zamontowanych kabin ustępowych w łazienkach dla dzieci;
- braku osłon na grzejnikach centralnego ogrzewania;

Wszystkie stwierdzone nieprawidłowości, skutkowały wszczęciem postępowania administracyjnego, wydano decyzje administracyjne, mające na celu przywrócenie właściwych warunków w skontrolowanych żłobkach. W kontrolowanych żłobkach i klubach dziecięcych, nie stwierdzono złego stanu sanitarno-porządkowego, a zatem nie wystawiono mandatu w tym zakresie.

Poprawę warunków wyegzekwowano w 1 placówce, w związku z wykonaniem obowiązków nałożonych w decyzji PPIS we Wrocławiu.

PRZEDSZKOLA I INNE FORMY WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO

W 2024 roku, skontrolowano **56** przedszkoli i **19** punktów przedszkolnych na **214** przedszkoli i **85** punktów przedszkolnych objętych ewidencją. W skontrolowanych placówkach, opieką objętych było **5390** dzieci. Kontrole wykazały, że placówki te zlokalizowane były w budynkach przystosowanych. W czasie przeprowadzonych czynności kontroli, stwierdzono nieprawidłowości, m.in.

- skażenie bakterią *Legionella sp.* wewnętrznej, wodociągowej instalacji budynku w stopniu średnim i wysokim;
- wyeksploatowanie podłóg, utrudniające utrzymanie ich w czystości;
- wyeksploatowanie konstrukcji drzwi wewnętrznych;
- wyeksploatowanie stolarki okiennej;
- niewłaściwe oświetlenie sztuczne (niezgodne z PN) w pomieszczeniach przeznaczonych dla dzieci;
- brak osłon zamontowanych na grzejnikach centralnego ogrzewania;
- wyeksploatowanie grzejników z łuszczącą i odchodzącą farbą lakierową;
- brudne ściany sal zabaw dla dzieci, ze śladami zalania i odchodzącą farbą;
- uszkodzone na placu zabaw zabawki, sprzęt stanowiący wyposażenie (m.in. ławki);
- brak stabilnego przytwierdzenia sprzętu do podłoża na placu zabaw;
- uszkodzone, nieczynne lampy sufitowe;
- uszkodzone ogrodzenie na terenie placu zabaw;
- nierównej nawierzchni przejść na placu zabaw;
- brak certyfikatów lub atestów na urządzenia stanowiące wyposażenie placu zabaw;
- uszkodzonej powierzchni podestów na urządzeniach do zabaw;
- brak właściwego przechowywania odzieży wierzchniej dzieci;
- brak dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii;
- brak dokumentacji poświadczającej zastosowanie właściwego oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach dla dzieci;
- brak dokumentacji poświadczającej poprawność działania wentylacji grawitacyjnej;
- brak dokumentacji medycznej do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu;
- uszkodzona nawierzchnia tarasu oraz schody prowadzące na taras z ubytkami;
- brak zapewnionego mieszacza ciepłej wody;
- brak certyfikatów lub atestów na meble edukacyjne, stanowiące wyposażenie placówki;
- niewłaściwe przechowywanie sprzętu do utrzymania czystości;
- niezabezpieczone brzozy dywanów, stanowiące ryzyko potknięcia, upadku;
- niezachowane standardy dostępności do urządzeń sanitarnych w placówce;
- niezabezpieczone przed dostępem dzieci miejsce do wydawania posiłków;
- niezabezpieczone przewody elektryczne lamp oświetleniowych;

Wszystkie stwierdzone w czasie kontroli sanitarnych obiektów nieprawidłowości, skutkowały wszczęciem postępowania administracyjnego, a następnie wydaniem decyzji, mających na celu przywrócenie właściwych warunków w tych placówkach.

W 6 przypadkach, w czasie kontroli za zły stan sanitarno-porządkowy, osoby odpowiedzialne za ten stan ukarano mandatami na łączną kwotę 1 100 zł.

W wyniku usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych w decyzjach Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w 6 przypadkach nastąpiła poprawa warunków w placówkach.

Kontrole obejmowały także sprawdzenie ergonomii mebli przedszkolnych. W skontrolowanych pod tym względem 60 placówkach, wykazano, że łącznie w 2842 stanowiskach, rozmieszczonych w 192 oddziałach – nie wystąpiły nieprawidłowości dotyczące dostosowania mebli do warunków antropometrycznych dzieci przedszkolnych. Natomiast w 1 placówce, w 5 oddziałach (48 stanowisk) wydano zalecenia, które strona wykonała.

SZKOŁY FUNKCJONUJĄCE SAMODZIELNIE, ZESPOŁY SZKÓŁ, PLACÓWKI KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO

W roku 2024, skontrolowano 25 placówek, w tym: 14 szkół podstawowych, 4 licea ogólnokształcące, 1 technikum, 1 szkołę policealną, 5 zespołów szkół, na 278 objętych ewidencją. Wykonano łącznie 62 kontrole sanitarne tych placówek. W skontrolowanych placówkach, nauczaniem objęto:

- 4238 uczniów w szkołach podstawowych;
- 2417 uczniów w liceach ogólnokształcących;
- 909 uczniów w technikum;
- 268 uczniów w szkołach policealnych;
- 1514 uczniów w zespołach szkół.

W 1 skontrolowanym zespole szkół ukarano mandatem w wysokości 200 zł osobę odpowiedzialną za stan porządkowy, który budził zastrzeżenia. Ponadto w czasie kontroli wszystkich wymienionych wyżej placówek, stwierdzono nieprawidłowości, m.in.

- skażenie bakterią *Legionella sp.* wewnętrznej, wodociągowej instalacji budynku, w stopniu średnim, wysokim i bardzo wysokim;
- wyeksploatowana stolarka okienna w salach lekcyjnych;
- wyeksploatowana, zniszczona stolarka drzwiowa, powodująca w pomieszczeniach zaplecza sanitarno-szatniowego sali gimnastycznej, uniemożliwienie swobodnego ich otwierania;
- zły stan rur kanalizacyjnych i wodociągowych w toaletach dla uczniów (zardzewiałe, nieszczelne, z łuszczącą, odpadającą farbą);
- wyeksploatowana armatura sanitarna w ubikacjach uczniów (umywalki, miski ustępowe);
- zniszczone rolety w oknach, uniemożliwiające właściwą ochronę przed nadmiernym nasłonecznieniem sal lekcyjnych;
- wyeksploatowana nawierzchnia boiska szkolnego;
- brak dokumentacji poświadczającej zastosowanie właściwego oświetlenia sztucznego w pomieszczeniach dla uczniów;
- niewłaściwe oświetlenie sztuczne (niezgodne z PN) zastosowane w pomieszczeniach;
- brak zapewnionej profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami;
- brak wentylacji w pomieszczeniach budynku;
- brak osłon zamontowanych na grzejnikach centralnego ogrzewania;
- brudne ściany z widocznymi śladami zalania, ubytkami tynku, odchodzącą farbą;

- brak możliwości zweryfikowania wentylacji w pomieszczeniach lekcyjnych (brak dokumentu potwierdzającego poprawne działanie i drożność wentylacji grawitacyjnej);
- niezachowane standardy dostępności do urządzeń sanitarnych;
- brak dokumentacji medycznej do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu;
- brak zapewnienia umywalki z bieżącą zimną i ciepłą wodą w gabinecie pielęgniarki;
- brak kompletnego wyposażenia sanitariatów (desek sedesowych, zamykania drzwi do kabin);
- brak zapewnienia dla osób niepełnosprawnych dostępu na wyższe piętra budynku (brak urządzenia, umożliwiającego komunikację pomiędzy piętrami);
- wyeksploatowana podłoga z ubytkami;
- brak zapewnienia opieki medycznej (świadczenia zdrowotne z zakresu leczenia stomatologicznego dla uczniów);
- brak zapewnionego miejsca do przechowywania podręczników i przyborów szkolnych;
- uszkodzone ogrodzenie terenu wokół budynku;
- zagłębienie pomieszczeń dydaktycznych w stosunku do terenu oraz ich nienormatywna wysokość;
- zniszczone wyposażenie boiska sportowego (bramki na boisku szkolnym);
- nieprawidłowe przechowywanie odpadów stałych (niezachowana odległość usytuowania kontenerów na śmieci od okien i drzwi pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi);

Nieprawidłowości w skontrolowanych liceach, dotyczyły m.in.

- skażenia bakterią *Legionella sp.* wewnętrznej, wodociągowej instalacji budynku, w stopniu średnim i wysokim;
- wyeksploatowanych podłóg, trudnych do utrzymania w czystości;
- brudnych ścian z widocznymi śladami zalania, odchodzącą farbą;
- niezachowanych standardów dostępności do urządzeń sanitarnych;
- niewłaściwego oświetlenia sztucznego (niezgodnego z PN) w pomieszczeniach sal lekcyjnych;
- braku certyfikatów zgodności na sprzęt sportowy;
- braku osłon zamontowanych na grzejnikach centralnego ogrzewania;
- uszkodzonego ogrodzenie terenu wokół budynku;

Przeprowadzone kontrole sanitarne w technikach, wykazały następujące nieprawidłowości, m.in.

- wyeksploatowane podłogi, trudne do utrzymania w czystości;
- brak osłon zamontowanych na grzejnikach centralnego ogrzewania;
- niezachowane standardy dostępności do urządzeń sanitarnych;
- brak zapewnienia opieki medycznej (świadczenia zdrowotne z zakresu leczenia stomatologicznego uczniów);
- brak zapewnienia właściwej ochrony przed nadmiernym nasłonecznieniem sal lekcyjnych;
- uszkodzona armatura sanitarna w toaletach uczniowskich;
- brudne ściany ze śladami zalania, odchodzącą farbą;
- uszkodzone rury, odchodząca stara farba;
- brak certyfikatów zgodności na sprzęt sportowy

W skontrolowanych zespołach szkół, stwierdzono nieprawidłowości, m.in.

- wyeksploatowane podłogi, trudne do utrzymania w czystości;
- brudne ściany ze śladami zalania, odchodzącą farbą;

- uszkodzona armatura sanitarna w toaletach uczniowskich;
- bardzo wysokie i wysokie skażenie bakterią *Legionella sp.* wewnętrznej wodociągowej instalacji budynku;
- brak osłon zamontowanych na grzejnikach centralnego ogrzewania;
- brak wentylacji w pomieszczeniach budynku;
- niekompletny asortyment sportowy na boisku sportowym (m.in. brak bramki do piłki nożnej, brak tablicy do gry w kosza);

We wszystkich wyżej wymienionych placówkach, w których stwierdzono nieprawidłowości, wszczęto postępowanie administracyjne, mające na celu przywrócenie dobrego stanu sanitarno-higienicznego tych placówek.

W wyniku usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych w decyzjach Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w 3 placówkach nastąpiła poprawa warunków w placówkach.

Pod względem oceny dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów skontrolowano 7 szkół podstawowych i 1 zespół szkół. W 35 oddziałach, wchodzących w skład szkół podstawowych, skontrolowano 570 stanowisk, natomiast w 4 oddziałach zespołu szkół, skontrolowano 42 stanowiska. W każdym z tych przypadków, nieprawidłowości nie stwierdzono.

Ponadto w 2024 roku, dokonano oceny rozkładu zajęć lekcyjnych w 12 szkołach podstawowych, 2 liceach ogólnokształcących oraz 2 zespołach szkół. Kontrolą w tym zakresie, objęto 182 oddziałów w szkołach podstawowych, 77 oddziałów w liceach oraz 18 w zespołach szkół. Także w tym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości. Gabinety profilaktyki zdrowotnej zapewniono w skontrolowanych 12 szkołach podstawowych, 1 technikum, 3 liceach i 5 zespołach szkół. W placówkach tych, korzystano także z gabinetów stomatologicznych, zlokalizowanych poza terenem szkoły. Jedna szkoła podstawowa zapewniała opiekę pielęgniarki w pomieszczeniach zastępczych na terenie placówki. Przedmiotem oceny w czasie prowadzonych kontroli, było także przestrzeganie przepisów BHP, w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin. Kontrole w tym zakresie przeprowadzono w 6 szkołach podstawowych, 1 technikum oraz 2 liceach. W 1 szkole podstawowej z uwagi na brak wymaganych kart charakterystyki substancji chemicznych i ich mieszanin, wydano decyzję administracyjną w celu poprawy warunków. W zakresie żywienia: 12 szkół podstawowych wydawało ciepłe posiłki dla 1695 uczniów (w tym 8 uczniów korzystało z dofinansowania); 2 licea ogólnokształcące zapewniły 106 posiłków dowożonych swoim uczniom; 4 zespoły szkół wydawały ciepłe posiłki dla 831 uczniów (w tym 5 uczniów korzystało z dofinansowania).

INTERNATY, BURSY, DOMY STUDENCKIE, PLACÓWKI Z POBYTEM CAŁODOBOWYM, PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO, PLACÓWKI WYCHOWANIA POZASZKOLNEGO

W 2024 roku skontrolowano 3 domy studenckie, w których przebywało 1103 studentów. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w tych obiektach.

Przeprowadzono 3 kontrole placówek: centrum szkolenia zawodowego, w których kształciło się łącznie 20 uczniów. Nieprawidłowości w tych placówkach dotyczyły, m.in. średniego skażenia bakterią *Legionella sp* wewnętrznej, wodociągowej instalacji budynku;

Przeprowadzono także kontrolę 1 specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego dla 275 dzieci, 2 placówek opiekuńczo-wychowawcze dla 31 dzieci oraz 1 placówkę wychowania pozaszkolnego (poradnia psychologiczno-pedagogiczna).

W skontrolowanej poradni, stwierdzono nieprawidłowości, m.in.

- wyeksploatowane podłogi, trudne do utrzymania w czystości;
- wyeksploatowany sprzęt meblowy, stanowiący wyposażenie poradni;
- brak dokumentacji poświadczającej zastosowanie właściwego oświetlenia sztucznego;

W przypadku tej placówki, wszczęto postępowanie administracyjne oraz wydano decyzję, mającą na celu usunięcie ww. nieprawidłowości.

Poprawę warunków technicznych wyegzekwowano w 2 placówkach, w wyniku wykonania obowiązków nałożonych decyzjami PPIS we Wrocławiu.

SZKOŁY WYŻSZE

W 2024 r., skontrolowano 4 szkoły wyższe, w których nauczaniem objęto 3105 uczniów (studentów) na 24 placówki objęte nadzorem. Przeprowadzono 6 kontroli, w czasie, których stwierdzono nieprawidłowości, m.in.

- średnie i wysokie skażenie bakterią *Legionella sp.* wewnętrznej, wodociągowej instalacji budynku;
- brudne ściany z pęknięciami, śladami zalania, ubytkami tynku;
- niekompletne oświetlenie sztuczne (brakujące lub zepsute świetlówki);
- brak dokumentacji poświadczającej zastosowanie właściwego oświetlenia sztucznego (pomiar natężenia i równomierności oświetlenia sztucznego) pomieszczeń;
- wyeksploatowana, zniszczona stolarka drzwiowa;

W każdym przypadku, w którym kontrole sanitarne wykazały nieprawidłowości, zostało wszczęte postępowanie administracyjne oraz wydano decyzje, mające na celu poprawę warunków obiektów.

PLACÓWKI WYPOCZYNKU

W 2024 roku dzieci w czasie wypoczynku zimowego korzystały w 2 przypadkach w obiektach całorocznych usług hotelarskich, 1 przypadku obiektów sezonowych oraz 128 w formie wypoczynku w miejscu zamieszkania. Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży skontrolował 3 **wypoczynki zimowe** w miejscu zamieszkania na 131 wszystkich zgłoszonych. Kontrole wykazały, że z pobytu w placówkach skorzystało 406 dzieci i młodzieży. W skontrolowanych placówkach organizatorzy wypoczynku zapewnili uczestnikom dożywianie. W czasie wypoczynku nie odnotowano zgłoszeń interwencyjnych. W czasie wypoczynku letniego zgłoszono 11 wypoczynków w obiektach całorocznych usług hotelarskich, 2 w obiektach sezonowych a pozostałe (501 zgłoszeń) w formie w miejscu zamieszkania. Oddział Higieny Dzieci i Młodzieży skontrolował 8 **wypoczynków letnich**, (na łącznie: 514 zgłoszonych), w tym 1 w obiektach sezonowych i 7 w formie wypoczynku w miejscu zamieszkania. Kontrole wykazały, że z pobytu w placówkach skorzystało 172 dzieci i młodzieży. W czasie wypoczynku nie odnotowano zgłoszeń interwencyjnych.

Zarówno w czasie wypoczynku letniego jak i zimowego, w skontrolowanych placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości.

5. Stan sanitarny zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz zakładów żywienia zbiorowego.

W rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS we Wrocławiu w 2024 r. we Wrocławiu wpisanych jest 10 689 zakładów:

- ✓ 473 zakładów produkcji żywności,
- ✓ 3 700 zakładów obrotu żywnością,
- ✓ 2 554 środków transportu,
- ✓ 3 744 zakładów żywienia zbiorowego otwartego i zamkniętego,
- ✓ 218 wytwórni i miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Skontrolowanych zostało 2 652 zakładów. Przeprowadzono w nich 3 671 kontroli w tym 646 kontroli interwencyjnych w związku z powiadomieniami Głównego Inspektora Sanitarnego w ramach systemu RASFF (systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach) oraz w związku z interwencjami klientów i konsumentów (co stanowi zaledwie 17,5% wszystkich kontroli). Powiadomienia wychodzące do Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu w ramach systemu RASFF dotyczyły stwierdzenia w składzie suplementów diety zawartości korzenia rośliny *Eurycoma longifolia*, nieposiadającego historii spożycia przez ludzi w krajach UE przed dniem 15 maja 1997 r., obecności pałeczek z rodzaju *Salmonella* w produkcie pn. kebab mielony, zawartości kadmu w szpinaku. Natomiast interwencje konsumenckie dotyczyły głównie nieprawidłowości na etapie produkcji, przechowywania środków spożywczych oraz złej jakości organoleptycznej gotowych wyrobów.

W roku 2024 utrzymano metodę oceny zakładów na podstawie arkusza oceny. Kategoryzacja zakładów prezentuje się następująco: kategorię niskiego ryzyka uzyskały 3 264 zakłady, kategorię średniego ryzyka uzyskały 4 457 zakłady, natomiast kategorię wysokiego ryzyka 2 968.

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów w 2024 r. oceniano zgodnie z ustalonymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, uwzględniającymi obowiązujące przepisy prawne.

W 2024 r. wydano 672 decyzje administracyjne, w tym 12 decyzji o zakazie wprowadzenia do obrotu środków spożywczych. Skierowano 13 wniosków o nałożenie kary pieniężnej przez Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu za prowadzenie działalności w zakresie niezgodnym z wydanymi decyzjami zatwierdzenia, prowadzenie działalności gospodarczej bez decyzji zatwierdzenia lub bez uzyskanego wpisu do rejestru w przypadku kuchni domowych, za nieprawidłową prezentację i reklamę środków spożywczych, w tym za nieprzestrzeganie wymagań w zakresie znakowania środków spożywczych, określonych w przepisach rozporządzenia nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...) (Dz. Urz. UE L 304 z 21.11.2011 r., str. 18). Decyzją PPIS we Wrocławiu unieruchomiono 8 zakładów. Skierowano 3 wnioski o ukaranie do sądu, w tym: wniosek w sprawie nieudzielenia organowi informacji i wyjaśnień związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz utrudniania działalności organu PPIS we Wrocławiu w związku z uporczywym brakiem stawianictwa na wystosowane wezwania, wniosek za stwierdzone nieprawidłowości sanitarne w zakładzie oraz nieuiszczenie w terminie nałożonego mandatu karnego podczas czynności kontrolnych oraz wnioski w

związku z anulowaniem przez Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w Opolu mandatu karnego zaocznego w związku z nieopłaceniem go w ustawowym terminie 14 dni. Skierowano 1 wniosek do prokuratury w związku z podejrzeniem zafałszowania etykiet na opakowaniach jednostkowych wprowadzanych do obrotu warzyw. Za zaniedbania sanitarno-porządkowe nałożono 434 mandaty na kwotę 135 250 zł.

Z zakładów produkcyjnych, miejsc obrotu detalicznego i hurtowego żywności, w zakładach prowadzących obrót materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością pobrano do badań laboratoryjnych 302 próbki żywności, 41 zdyskwalifikowano. Próbkę dyskwalifikowano ze względu na znakowanie, nieprawidłowe cechy organoleptyczne, wynik niezgodny z kryteriami mikrobiologicznymi. Uzyskane wyniki były podstawą do dalszego podejmowania działań administracyjnych.

Kontrole graniczne prowadzone są w agencjach celnych oraz w dwóch urzędach celnych na terenie miasta Wrocławia, a także w magazynach czasowego składowania, kontrole produktów na eksport w magazynach producentów żywności. Nie stwierdzono niezgodności, co do identyfikacji lub miejsca przeznaczenia przesyłek, jak również, co do zgodności pomiędzy przesyłkami a certyfikowanymi gwarancjami. Importowane produkty posiadały znakowanie zgodnie z obowiązującymi przepisami. W związku z tym nie wydano decyzji o zakazie wprowadzania na terytorium Unii Europejskiej.

Liczba kontroli granicznych towarów z importu i na eksport pozostaje na zbliżonym do roku ubiegłego poziomie. W czasie kontroli produktów pochodzących z importu i przeznaczonych na eksport przeprowadzono 139 kontroli dotyczących żywności, wyrobów do kontaktu z żywnością.

W nadzorowanych zakładach żywnościowo- żywieniowych najczęściej kwestionowano:

- ✓ brak zapewnionego prawidłowego układu funkcjonalnego pomieszczeń,
- ✓ nieprawidłowy stan sanitarno – techniczny i/lub porządkowy w pomieszczeniach zakładu,
- ✓ brak zapewnionych prawidłowych warunków magazynowania żywności oraz brak zachowanej segregacji surowców w opakowaniach transportowych od półproduktów i gotowych wyrobów,
- ✓ wyeksploatowane urządzenia i sprzęty, w tym meblowe,
- ✓ brak prawidłowego oznakowania środków spożywczych,
- ✓ brak prawidłowego znakowania pobieranych i przechowywanych próbek żywności,
- ✓ brak szkoleń zatrudnionych pracowników i zapisów z prowadzonej kontroli wewnętrznej,
- ✓ brak na bieżąco prowadzonych zapisów z krytycznych punktów kontrolnych CCP oraz punktów kontrolnych CP,
- ✓ brak aktualnych wyników z badań wody stosowanej w produkcji,
- ✓ brak weryfikacji opracowanej dokumentacji, procedur i instrukcji GHP/GMP (dobrej praktyki higienicznej, produkcyjnej) i HACCP (systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontrolnych).

W analizowanym okresie ustalono, że w 86 % zakładów wprowadzono zasady dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej (GHP/GMP), a system analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli HACCP wdrożono w 65 % w stosunku do zakładów ujętych w rejestrach PPIS.

W roku sprawozdawczym w zakładach zlokalizowanych na terenie miasta Wrocławia nie zarejestrowano potwierdzonego przypadku zatrucia pokarmowego w zakładach żywienia zbiorowego.

Charakterystyka skontrolowanych zakładów

1. Zakłady produkcji środków spożywczych

Rodzaj zakładu; Wg rejestru zakładów :

- Wytwórnice lodów; 28
- Automaty do lodów; 19
- Piekarnie; 68
- Ciastkarnie; 85
- Przetwórnice owocowo- warzywne i grzybowe; 6
- Browary i słodownice; 6
- Wytwórnice napojów bezalkoholowych i rozlewnie piwa; 1
- Wytwórnice napojów alkoholowych, w tym wytwórnice win; 1
- Zakłady garmazeryjne; 28
- Wytwórnice makaronu; 1
- Wytwórnice wyrobów cukierniczych; 12
- Wytwórnice koncentratów spożywczych; 2
- Wytwórnice chrupek, chipsów i prażynek; 1
- Wytwórnice suplementów diety; 20
- Producenci pierwotni; 8
- Rolniczy Handel Detaliczny; 1
- Producenci pierwotni i dostawcy bezpośredni; 1
- Producenci żywności w warunkach domowych; 159

- Inne wytwórnie żywności; 26

W 2024 r. w grupie zakładów produkcji żywnością ogółem zatwierdzono 44 nowopowstałych zakładów. Skontrolowano 247 zakładów, w których przeprowadzono 377 kontroli, w tym 27 kontroli interwencyjnych. Kontrole te przeprowadzano głównie ze względu na niewłaściwą jakość produkowanych i wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym: w zakresie nieprawidłowego odprowadzenia ścieków, niewłaściwego postępowania z odpadami, a także w ramach powiadomień w systemie RASFF.

Wystosowano 2 wnioski o wymierzenie kary pieniężnej do DPWIS we Wrocławiu dotyczące rozpoczęcia działalności w zakresie niezgodnym z decyzją wydaną przez PPIS we Wrocławiu w piekarni oraz w cukierni.

W okresie sprawozdawczym wydano 80 decyzji administracyjnych w tym 3 zakazujących wprowadzanie do obrotu środków spożywczych. Za nieprawidłowości sanitarno-porządkowe na przedsiębiorców nałożono 42 mandaty karnych na kwotę 14 350 zł.

W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem tłuszczu wykorzystywanego do zanurzeniowego smażenia wyrobów piekarniczych i ciastkarskich ocenie poddano 72 próbki (frytury, oleju i smalcu) w zakładach produkcyjnych, dla których wykonano szybki test tzw. oleotest na zawartość związków polarnych. Niezgodności w badanych próbkach nie stwierdzono.

W okresie sprawozdawczym pobrano do badań laboratoryjnych z zakładów produkcyjnych 57 próbek żywności, 20 zostały zdyskwalifikowane. Próbkę kwestionowano, w głównej mierze suplementy diety, ze względu na nieprawidłowe oznakowanie i prezentację, za niezgodności związane z różnicą dotyczącą oznaczonej zawartości witamin i minerałów w zalecanej do spożycia dziennej porcji produktu, tj.: zaniżonej zawartości magnezu i witaminy A w stosunku do wartości deklarowanej przez producenta na opakowaniu oraz zawyżonej zawartości witaminy E w stosunku do wartości deklarowanej przez producenta na opakowaniu.

Najbardziej liczną grupą pośród zakładów produkcji żywności są kuchnie domowe w liczbie 159. W roku 2024 w dalszym ciągu utrzymywał się trend rejestracji podmiotów działających na rynku spożywczym przygotowujących żywność w pomieszczeniach używanych głównie jako prywatne lokale mieszkalne, ale gdzie regularnie przygotowuje się żywność w celu wprowadzenia jej do obrotu handlowego na małą skalę. W większości są to obiekty prowadzone głównie w formie działalności nierejestrowanych przez osoby pochodzenia polskiego oraz przez obcokrajowców, w tym pochodzących z Ukrainy. Zgłaszane do wpisu do rejestru kuchnie domowe zajmują się m. in. wyrobem oraz sprzedażą wyrobów ciastkarskich wymagających i niewymagających w czasie przechowywania warunków chłodniczych (np. torty, ciasta, ciastka, monoporcje, desery), pieczywa, wyrobów piekarskich i półcukierniczych, przetworów i produktów owocowych, warzywnych i owocowo – warzywnych, napojów bezalkoholowych niegazowanych, wyrobów garmażeryjnych i kulinarnych mięsnych i niemięsnych oraz mącznych schłodzonych, wyrobów cukierniczych czekoladowych oraz przygotowywanych do bezpośredniej sprzedaży bukietów, boxów, torcików ze słodczy, z udziałem środków spożywczych w opakowaniach jednostkowych innych producentów, dekoracji cukierniczych. Produkcja, konfekcjonowanie, sprzedaż i dystrybucja środków spożywczych realizowane są na potrzeby indywidualnych klientów zewnętrznych drogą telefoniczną lub poprzez media społecznościowe. Przygotowane zamówienia odbierane są przez klientów osobiście lub wykorzystywane na cele własnych działalności produkcyjno-handlowych. Żywność w kuchniach domowych produkowana jest na małą skalę, ze zmienną częstotliwością produkcji uzależnioną od zapotrzebowania na wyroby gotowe, zwykle kilka dni w tygodniu lub miesiącu.

W bieżącym roku sprawozdawczym kontroli poddano 11 zakładów, przeprowadzono łącznie 13 kontroli, w tym 2 interwencyjne. Kontrole interwencyjne na wnioski stron przeprowadzono w sprawie wystąpienia objawów zatrucia pokarmowego u osób uczestniczących w imprezie urodzinowej zorganizowanej w zakładzie małej gastronomii po spożyciu wyrobu ciastkarskiego wyprodukowanego w kuchni domowej, w sprawie naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz niewłaściwej jakości produkowanej żywności w kuchni domowej – wyżej wymienione przedmiotowe wnioski uznano za niezasadne.

W związku z przeprowadzonymi kontrolami sanitarnymi w kuchniach domowych stwierdzono nieprawidłowości w zakresie: braku właściwej kontroli wewnętrznej, w tym związanej z systemami zarządzania bezpieczeństwem żywności, tj. brakiem opracowanej i wdrożonej dokumentacji systemowej GMP/GHP i systemu HACCP oraz właściwej kontroli środków spożywczych przez producentów, w tym braku wyników badań właścicielskich dla produkowanych i wprowadzanych do obrotu wyrobów gotowych nietrwałych mikrobiologicznie (wyrobów ciastkarskich niepoddanych obróbce termicznej, wyrobów garmażeryjnych) w zakresie parametrów mikrobiologicznych. Celem wyegzekwowania od przedsiębiorców poprawy stwierdzonych niezgodności wszczęto postępowania administracyjne i wydano 3 decyzje administracyjne, w tym 1 decyzję odmowy wpisu do rejestru kuchni domowej do prowadzenia działalności w zakresie hodowli ślimaków oraz produkcji w warunkach domowych i wprowadzania do obrotu handlowego przetworów ze ślimaków - kawioru ślimakowego, z uwagi na to, iż PPIS nie jest organem właściwym do nadzoru działalności związanej z produktami pochodzenia zwierzęcego, w tym hodowli żywych ślimaków, przeznaczonych do przygotowania w celu dostarczenia ich w żywej postaci konsumentowi końcowemu.

W roku sprawozdawczym na terenie Wrocławia znajdowało się 68 piekarni, w tym zatwierdzono i wpisano do rejestru zakładów podlegających kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej 8 nowych zakładów. Skierowano 1 wniosek o wymierzenie kary pieniężnej za rozszerzenie zakresu działalności w piekarni. W 2024 r. wydano 1 decyzję odmowy zatwierdzenia z uwagi na nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny zakładu, brak orzeczeń lekarskich, brak prawidłowego gromadzenia odpadów.

Nadal utrzymywał się trend powstawania piekarni typu gruzińskiego prowadzonych przez obcokrajowców pochodzących z Ukrainy i Białorusi. W piekarniach tych prowadzona jest sprzedaż wypiekanego na miejscu pieczywa i wyrobów ciastkarskich, pakowanych w momencie sprzedaży w opakowania – torebki papierowe na wynos oraz z konsumpcją na miejscu w naczyniach tradycyjnych lub jednorazowego użytku. We Wrocławiu nadal rozwijała się sieć piekarni gruzińskich Tandy House, piekarni gruzińskich „Puri”.

Stan sanitarno-techniczny piekarni jest zróżnicowany. Większość zakładów wymaga remontów i modernizacji - wydawane są decyzje administracyjne celem poprawy stanu technicznego. Poza piekarniami gruzińskimi powstają małe piekarnie z działalnością często jednoosobową, które korzystają z dofinansowania środków publicznych z Unii Europejskiej lub z Urzędu Pracy. Sprzedaż z niewielkich piekarni odbywa się na małą skalę, wyłącznie w sklepach przy zakładzie produkcyjnym lub dostarczane są do jednego, dwóch punktów sprzedaży, głównie w pobliżu prowadzonej działalności produkcyjnej. Duża część istniejących piekarni prowadzi produkcję tradycyjną na zakwasach.

W tej grupie zakładów nadzorem objęte są również piekarnie usytuowane na terenie hipermarketów, które produkują na miejscu pieczywo przeznaczone do sprzedaży klientom sklepów lub wypiekają pieczywo z dostarczanych produktów głęboko mrożonych. W ofercie sklepów wielkopowierzchniowych i hipermarketach dominuje sprzedaż pieczywa wypiekanego z półproduktów głęboko mrożonych, w znikomej części pieczywa produkowanego w sposób tradycyjny, z zachowaniem wszystkich etapów takiej produkcji.

W rejestrze PPIS we Wrocławiu w 2024 r. znajduje się ogółem 85 ciastkarni. Do zakładów wysokiego ryzyka zakwalifikowano aż 87% obiektów. We wszystkich ciastkarniach opracowano i wdrożono dokumentację GHP i GMP oraz system HACCP. Działalność ciastkarni, jak w roku ubiegłym cechuje się ukierunkowaniem działalności na niewielką skalę, głównie na rynek lokalny. W zakładach tych zatrudniana jest mała liczba pracowników, przy czym z reguły jest to jednoosobowa działalność gospodarcza. Transport wyrobów ciastkarskich odbywa się specjalistycznymi środkami transportu samochodami – chłodniami lub wyposażonymi w agregaty chłodnicze.

W roku sprawozdawczym w tej grupie zakładów przeprowadzono łącznie 105 kontroli sanitarnych i sprawdzających. Przeprowadzono 9 kontroli interwencyjnych w związku z niewłaściwą jakością zdrowotną produkowanych wyrobów, nieprawidłowym stanem sanitarno-higienicznym w zakładach. Za stwierdzone w czasie kontroli nieprawidłowości higieniczno-sanitarne oraz brak właściwego nadzoru nad bezpieczeństwem zdrowotnym produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności w skontrolowanych ciastkarniach nałożono 12 mandatów na sumę 4 000 zł. Ponadto wszczęto postępowania administracyjne celem zapewnienia prawidłowego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń zakładu i wyposażenia oraz zgodności z opracowaną i wdrożoną zakładową dokumentacją systemową, wydano 17 decyzji administracyjnych. W jednym przypadku w związku ze stwierdzeniem w trakcie czynności kontrolnych w cukierni na terenie Wrocławia obecności mrówek wydano decyzję nakładającą obowiązek dezynsekcji całego zakładu. Wystąpiono w jednym przypadku także z wnioskiem o ukaranie do PWIS we Wrocławiu w związku z prowadzeniem działalności w zakresie produkcji i wprowadzania do obrotu handlowego w zakresie rozszerzonym o dystrybucję wyrobów do odbiorców zewnętrznych oraz obróbkę wstępną – mycie świeżych owoców. W ramach nadzoru nad bezpieczeństwem tłuszczu do zanurzeniowego smażenia pączków i faworków ocenie poddano 57 próbek (frytury, oleju i smalcu) w zakładach produkcyjnych, dla których wykonano szybki test na zawartość związków polarnych, nie stwierdzono niezgodności.

W trakcie przeprowadzanych kontroli w piekarniach i ciastkarniach najczęściej stwierdzano nieprawidłowości tj.:

- ✓ brak funkcjonalności pomieszczeń zakładu,
- ✓ nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych i magazynowych, socjalno-sanitarnych,
- ✓ nieprawidłowy stan techniczny wyposażenia zakładów,
- ✓ brak zachowanej segregacji asortymentowej w urządzeniach chłodniczych (surowce, półprodukty, wyroby gotowe przechowywane razem),
- ✓ brak do wglądu aktualnych wyników badania wody stosowanej do celów technologicznych,
- ✓ brak systematycznie wykonywanych badań produkowanych wyrobów gotowych w ramach kontroli wewnętrznej,
- ✓ nieprawidłowe znakowanie produkowanego i wprowadzanego do obrotu pieczywa w zakresie błędnie prezentowanych zapisów dotyczących składników alergennych,
- ✓ brak systematycznych zapisów wynikających z obowiązującej zakładowej dokumentacji GHP i GMP oraz zasad systemu HACCP.

2. Zakłady obrotu żywnością

Rodzaj zakładu	Wg rejestru zakładów
Sklepy spożywcze	2 167
Kioski	57
Apteki	250
Magazyny hurtowe	291
Obiekty ruchome i tymczasowe	147
Środki transportu	2 554
Inne zakłady obrotu żywnością	788

W rejestrze PPIS we Wrocławiu w 2024 r. zarejestrowanych było łącznie 6 254 zakładów obrotu żywnością. W roku sprawozdawczym objęto nadzorem 328 nowopowstałych zakładów tj.:

- ✓ 68 sklepów spożywczych, w tym 5 super i hipermarketów,
- ✓ 1 kiosk,
- ✓ 51 magazynów hurtowych, w tym 2 hurtownie suplementów diety,
- ✓ 18 obiektów ruchomych,
- ✓ 169 środków transportu,
- ✓ 21 innych obiektów obrotu żywnością.

W 2024 r. przeprowadzono 1 890 kontroli, w tym 533 kontroli interwencyjnych w ramach systemu RASFF oraz w związku z interwencjami klientów. Wnioski dotyczyły m. in. niezgodności związanych z jakością zakupionej żywności, w tym po upływie daty minimalnej trwałości lub terminu przydatności do spożycia, złych warunków przechowywania żywności łatwopsującej się, niepoprawnej segregacji, gromadzenia i usuwania odpadów oraz występowania szkodników w zakładzie.

Wydano ogółem 185 decyzji administracyjnych, w tym 9 zakazujących wprowadzanie do obrotu środków spożywczych. Dokonano 4 unieruchomień zakładów na terenie miasta z uwagi na rażący stan sanitarno-porządkowy, a także za stwierdzenie obecności szkodników oraz śladów ich bytowania. Za stwierdzane podczas czynności kontrolnych niezgodności z przepisami prawa nałożono 199 mandatów na łączną kwotę 55 600 zł.

W 5 019 zakładach opracowano procedury i instrukcje GHP/GMP, system HACCP posiada 47 % zakładów z tej grupy obiektów. W zakładach obrotu pobrano do badań 200 próbek, 11 próbek zostało zdyskwalifikowanych. Próbkę dyskwalifikowano za niezgodne cechy organoleptyczne produktu, nieprawidłowe znakowanie.

Wydano 7 wniosków o ukaranie, w 6 przypadkach wnioski skierowano do DPWIS we Wrocławiu, w tym za sprzedaż środków spożywczych z usuniętym terminem przydatności do spożycia/ datą minimalnej trwałości, brak oryginalnych etykiet z opakowań producentów w sklepie spożywczym,

za prowadzenie działalności bez złożonego wniosku o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub niezgodnie z wydaną decyzją w przypadku magazynów hurtowych. Wniosek o ukaranie do Sądu skierowano ze względu na nieudzielenie organowi informacji i wyjaśnień związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz utrudniania działalności organu PPIS we Wrocławiu w związku z uporczywym brakiem stawianictwa na wystosowane wezwania. W roku sprawozdawczym szczególną uwagę zwracano na wprowadzanie do obrotu detalicznego maku w opakowaniach zbiorczych. Przeprowadzono akcyjne kontrole w okresie letnim dotyczące warunków przechowywania i znakowania wód butelkowanych.

Na terenie miasta Wrocławia powstało 68 nowych sklepów spożywczych, w tym 5 supermarketów. W porównaniu do lat ubiegłych ogólna liczba sklepów spożywczych wciąż utrzymuje się na podobnym poziomie. Obserwuje się zwiększenie liczby nowopowstałych hipermarketów i supermarketów. Na terenie miasta Wrocławia powstaje wiele nowych zabudowań mieszkalnych, pośród których powstają nowe supermarkety. W 2024 r. zaobserwowano wzrost ilości sklepów sieci „Żabka”. W sklepach tych oferuje się oprócz żywności pakowanej jednostkowo tzw. potrawy typu fast-food oraz napoje gorące z ekspresów, które cieszą się dużą popularnością wśród klientów. W roku sprawozdawczym sklepy Żabka rozszerzyły swój asortyment o pozycje gastronomiczne odpiekane w sklepie takie jak: pizza, frytki, churrosy, nuggetsy z piersi kurczaka czy nachosy. Ponadto zauważa się również wzrost ilości sklepów firmowych sklepów sieci „Blumiś” oraz sklepów monopolowych „Duży Ben”. W porównaniu do poprzednich lat zauważa się spadek liczby sklepów bez obsługi – „Żabka Nano”, które wykreślano z rejestru na wnioski stron.

W związku z trwającą wojną na Ukrainie i napływem ludności do Polski zaobserwowano zwiększoną liczbę kontroli odbiorowych przeprowadzanych na wniosek obywateli ukraińskich. Ponadto stwierdza się w zakładach obrotu żywnością zwiększoną liczbę osób pochodzenia ukraińskiego, zatrudnionych na stanowiskach sprzedawców i kasjerów.

W ramach przeprowadzanych kontroli kompleksowych szczególną uwagę zwracano na: stan sanitarno-techniczny i funkcjonalność pomieszczeń, obecność szkodników, wyposażenie zakładów w sprzęt i urządzenia, sposób gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami kategorii III, identyfikację i śledzenie środków spożywczych znajdujących się w obrocie, oznakowanie i skład surowcowy żywności, w tym produktów pochodzących z Ukrainy oraz poprawność znakowania i magazynowania wód mineralnych i źródlanych. Wzmocniono nadzór nad przestrzeganiem przez przedsiębiorców wymagań w zakresie informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej z uwzględnieniem obecności alergenów. Informacje dotyczące składów i alergenów w większości przypadków umieszczane są przy cenach wyeksponowanych środków spożywczych. Powtarzającym się uchybieniem w tym zakresie jest umieszczanie informacji w miejscu niedostępnym do bezpośredniego kontaktu dla klientów.

Ponadto w trakcie czynności kontrolnych zwracano uwagę na jakość owoców i warzyw oraz informowanie klientów o kraju ich pochodzenia. W supermarketach i hipermarketach na terenie miasta Wrocławia szczególną uwagę zwracano na identyfikowalność produktów poza UE.

W okresie powodziowym codziennie raportowano sytuację występującą na terenie Wrocławia. Nie stwierdzono podtopień w sklepach i supermarketach będących pod nadzorem PPIS we Wrocławiu.

W rejestrze PSSE we Wrocławiu w 2024 r. znajdowało się 291 magazynów hurtowych. Skontrolowano 161 zakładów, w tym w 48 hurtowniach przeprowadzono ocenę na podstawie arkuszy oceny zakładu obrotu żywnością. Nałożono 5 mandatów karnych na sumę 1 800 zł. Wydano 9 decyzji administracyjnych, w tym 2 dotyczące zakazu wprowadzania suplementów do obrotu. W ramach

urzędowej kontroli w magazynach hurtowych pobrano 52 próbek żywności. Spośród pobranych do badań prób 3 zostało zdyskwalifikowanych m. in. z uwagi na nieprawidłowe znakowanie.

W 2024 r. w grupie magazyny hurtowe skierowano 2 wnioski o wymierzenie kary pieniężnej do DPWIS we Wrocławiu tj. za prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz za rozszerzenie prowadzonej działalności bez zgody PPIS we Wrocławiu. Ponadto w związku z podejrzeniem zafałszowania etykiet na opakowaniach jednostkowych wprowadzanych do obrotu warzyw przez wrocławską hurtownię, skierowano wniosek do Wydziału ds. Przestępczości Gospodarczej Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu w celu podjęcia stosownych działań.

W 2024 r. kontynuowano kontrole podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem warzyw i owoców pod kątem prowadzenia eksportu do Federacji Rosyjskiej i krajów Wspólnoty Europejskiej. W tym zakresie łącznie przeprowadzono 20 kontroli sanitarnych.

Prowadzono także wzmożony nadzór nad sprzedażą owoców miękkich i warzyw na giełdach towarowych owocowo-warzywnych, hurtowniach i innych miejscach hurtowej sprzedaży, w tym pochodzących z krajów trzecich oraz ocenę dokumentacji im towarzyszącej. W tym zakresie przeprowadzono łącznie 11 kontroli, nie wykazały one nieprawidłowości. Pobrano łącznie 20 prób owoców i warzyw w kierunku pozostałości pestycydów oraz metali - próbki prawidłowej jakości zdrowotnej.

Wszystkie hurtownie znajdujące się w rejestrze PPIS we Wrocławiu posiadają opracowaną dokumentację Dobrej Praktyki Higienicznej oraz wdrożony i utrzymany system HACCP. W dalszym ciągu Magazyny hurtowe w przeważającej ilości wdrożyły i utrzymują system HACCP na zasadach wstępnych czyli deklarują zapewnienie bezpieczeństwa żywności poprzez stosowanie zasad Dobrej Praktyki Higienicznej rozszerzonej o monitorowanie punktów kontrolnych.

3. Zakłady żywienia zbiorowego otwarte

Rodzaj zakładu	Wg rejestru zakładów
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	2 742
- w tym zakłady małej gastronomii	953
-w tym: zakłady małej gastronomii w zakładach tymczasowych lub ruchomych	508

W 2024 r. skontrolowano 839 zakładów gastronomicznych tj. restauracje, kawiarnie, bary oraz zakłady małej gastronomii. Wydano 331 decyzji administracyjnych. Nałożono 141 mandatów karnych na kwotę 47 200 zł.

W ramach prowadzonego nadzoru nad zakładami w roku sprawozdawczym skierowano 4 wnioski do DPWIS we Wrocławiu o wymierzenie kary pieniężnej dla właścicieli zakładów dużej i małej gastronomii oraz 1 wniosek o ukaranie do Sądu Rejonowego dla Wrocławia Śródmieścia za stwierdzone nieprawidłowości sanitarne w zakładzie oraz nieuiszczenie w terminie nałożonego mandatu karnego

podczas czynności kontrolnych w kawiarni. Wnioski o wymierzenie kar pieniężnych dotyczyły zakładów, w których właściciele dopuścili się szeregu nieprawidłowości tj. zakres działalności niezgodny z wydaną decyzją zatwierdzenia, brak szczegółowego wykazu składników opracowanych dla każdej pozycji potrawy z menu, brak prawidłowego znakowania żywności, brak wyników potwierdzających prawidłową jakość mikrobiologiczną wody wykorzystywanej w zakładzie, brak higienicznych warunków podczas konfekcjonowania produktu, brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami, brak prawidłowej jakości żywności w zakładzie.

Ze względu na liczne uchybienia sanitarno-porządkowe unieruchomiono 3 zakłady.

W związku z sytuacją powodziową na terenie województwa dolnośląskiego przeprowadzone zostało postępowanie wyjaśniające w sprawie restauracji, która została zalana w części parteru. Ta część zakładu została wyłączona z użytkowania do czasu następnego sezonu letniego. Przedsiębiorca zobowiązał się do powiadomienia PPIS we Wrocławiu o wznowieniu działalności tej części zakładu.

W okresie sprawozdawczym w restauracji przygotowującej posiłki bezglutenowe pobrano 1 próbkę żywności do badania w kierunku oznaczenia zawartości/obecności glutenu, wyniki badań prawidłowe. Spośród pozostałych 21 pobranych próbek 10 kwestionowano ze względu na zanieczyszczenia mikrobiologiczne lodów, kebaba, proszku pistacjowego użytego do produkcji ciastek

W 2024 r. w zakładach gastronomicznych przeprowadzono łącznie 1 019 kontroli, w tym 257 kontroli w oparciu o arkusz oceny zakładu. Podczas przeprowadzanych kontroli kompleksowych najczęściej stwierdzano nieprawidłowy stan sanitarny i techniczny pomieszczeń zakładu, nieprawidłowy stan sanitarny i techniczny sprzętu produkcyjnego i wyposażenia, brak wdrożonych procedur opracowanych w ramach Dokumentacji Dobrej Praktyki Produkcyjnej i Dobrej Praktyki Higienicznej oraz zasad analizy systemu HACCP, brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników, niewłaściwe przechowywanie żywności, brak właściwego przekazywania informacji na temat żywności nieopakowanej. W związku ze stwierdzanymi podczas kontroli nieprawidłowościami przedstawiciele zakładów zostali obciążeni grzywnami w drodze mandatów karnych. Wszczynano także postępowanie administracyjne celem wyegzekwowania poprawy. Na przedsiębiorców nakładano obowiązki usunięcia nieprawidłowości poprzez wydanie decyzji administracyjnych.

Prowadzono także kontrole tematyczne, m. in. w związku z organizacją Jarmarku Świętojańskiego i Jarmarku Bożonarodzeniowego w obszarze Rynku.

W zakładach żywienia zbiorowego otwartego przeprowadzono 71 kontroli w ramach systemu RASFF oraz zgłoszonych interwencji przez klientów, w związku z m. in. nieprawidłowym stanem sanitarno-technicznym zakładów, uciążliwościami zapachowymi spowodowanymi nieprawidłowym działaniem wentylacji mechanicznej w zakładach, obecnością szkodników i gryzoni, zalegania śmieci przy śmietnikach czy przeterminowanej żywności i nieprawidłowej jakości zdrowotnej środków spożywczych będących przyczyną wystąpienia objawów chorobowych ze strony przewodu pokarmowego u konsumentów.

W zakładach gastronomicznych zlokalizowanych na terenie Wrocławia przeprowadzono nadzór nad bezpieczeństwem tłuszczu stosowanego w procesach technologicznych. Za pomocą Oleo testu dokonano oceny tłuszczu na zawartość związków polarnych. W zakładach gastronomicznych dokonano oceny tłuszczu z frytownic. Nie stwierdzono tłuszczu smaźalniczego niewłaściwej jakości tj. z zawartością związków polarnych powyżej 25%.

2 738 zakładów gastronomicznych posiada opracowane zasady GHP/GMP. System HACCP opracowany jest w 2 721 zakładach głównie na zasadach wstępnych, w oparciu

o instrukcje i procedury GHP/GMP. W roku sprawozdawczym zatwierdzono i wpisano do rejestru 454 nowych zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego.

4. Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego

Rodzaj zakładu	Liczba zakładów w wg rejestru	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba/kwota mandatów w (zł)
Stołówki pracownicze	74	21	6/2200
Bufety przy zakładach pracy	90	24	5/1600
Bloki żywienia w szpitalach	28	16	1/200
Kuchnie niemowlęce	2	-	-
Bloki żywienia w domach opieki społecznej	26	10	1/300
Stołówki w żłobkach i domach małego dziecka	208	56	3/700
Stołówki szkolne	104	49	11/3800
Stołówki w bursach i internatach	6	2	-
Stołówki na koloniach/półkoloniach/obozach/zimowiskach	11	6	-
Stołówki w przedszkolach	311	88	10/3250
Stołówki w domach dziecka i młodzieży	1	-	-
Stołówki studenckie	11	11	2/550
Stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	11	5	-
Inne zakłady żywienia	56	15	2/1400
Zakłady usług cateringowych	63	54	11/4100

W roku sprawozdawczym pod nadzorem PPIS we Wrocławiu znajduje się 939 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego oraz 63 zakłady usług cateringowych. Kontroli poddano 221 zakładów, w tym 95 oceniono na podstawie arkusza oceny zakładu. Przeprowadzono 357 kontroli. W zakładach tych łącznie wydano 76 decyzji administracyjnych, w tym 1 decyzję administracyjną nakazującą unieruchomienie zakładu. Ogółem nałożono 52 mandaty na kwotę 18 100 zł.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- ✓ brak weryfikacji systemu HACCP,
- ✓ brak szkoleń zatrudnionych pracowników i zapisów z prowadzonej kontroli wewnętrznej,
- ✓ brak na bieżąco prowadzonych zapisów z krytycznych punktów kontrolnych CCP oraz punktów kontrolnych CP,
- ✓ brak aktualnych wyników z badań wody stosowanej w produkcji,
- ✓ nieprawidłowe przechowywanie żywności, bez właściwej segregacji i prawidłowego oznakowania,
- ✓ nieprawidłowy stan sanitarny i techniczny pomieszczeń zakładu oraz sprzętów i umeblowania.

Unieruchomiono 1 zakład należący do grupy innych zakładów żywienia. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych w zakładzie gastronomicznym stwierdzono, szereg rażących naruszeń

sanitarnych i higienicznych, a także braki w dokumentacji oraz usterki techniczne. Ze względu na ochronę zdrowia człowieka, decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Do DPWIS we Wrocławiu skierowano 1 wniosek o wymierzenie kary pieniężnej w bufecie, natomiast 1 wniosek dotyczący placówki przedszkolnej skierowano do sądu. Kontrola sanitarna w bufecie wykazała m. in. brak utrzymywania procedur na podstawie zasad HACCP, niezgodności sanitarne, prowadzenie działalności bez złożonego wniosku o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz sprzedaż w ramach prowadzonej działalności w jednostce systemu oświaty środków spożywczych innych niż objęte grupami środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 52c ust. 6 pkt 1) ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2023 r. poz. 1448). Powyższe skutkowało również nałożeniem mandatu karnego, wszczęciem postępowania administracyjnego. W sprawie stołówki w przedszkolu Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w Opolu przekazał informację o anulowaniu mandatu karnego zaocznego w związku z nieopłaceniem go w ustawowym terminie 14 dni. W związku z powyższym PPIS we Wrocławiu wobec anulowania przez Urząd Skarbowy mandatu, za wskazane w protokole kontroli sanitarnej nieprawidłowości wniósł wniosek o ukaranie obwinionej do Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia II Wydziału Karnego.

Dokonano odbioru 31 nowopowstałych zakładów:

- ✓ 2 stołówek pracowniczych,
- ✓ 2 bloków żywienia w domach opieki społecznej,
- ✓ 11 stołówek w żłobkach,
- ✓ 4 stołówek szkolnych,
- ✓ 8 stołówek przedszkolnych,
- ✓ 2 innych zakładów żywienia,
- ✓ 2 zakładów usług cateringowych.

Przeprowadzono 14 kontroli interwencyjnych, co stanowi zaledwie 4% wszystkich kontroli. W roku sprawozdawczym w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego nie odnotowano przypadków zatrucia pokarmowego.

W 2024 r. na terenie miasta Wrocławia w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego i zakładach usług cateringowych został wdrożony system HACCP w 1 000 obiektach. W pozostałych, system bezpieczeństwa żywności zapewniony jest przez wdrożenie dokumentacji GHP i GMP. Ponadto pod nadzorem sekcji żywienia zbiorowego zamkniętego znajdują się trzy strony internetowe oraz jedna internetowa platforma sprzedażowa.

W 2024 r. kontroli poddano 11 bloków żywienia w szpitalach i zakładach opiekuńczo-leczniczych. W ewidencji PSSE we Wrocławiu znajdowało się 28 bloków żywienia w mieście. Zlikwidowany został samodzielny blok żywienia w Dolnośląskim Centrum Onkologii, Pulmonologii i Hematologii zlokalizowanym przy ul. Grabiszyńskiej 105 we Wrocławiu. Przekształcony został on w blok żywienia zależny, którego zakres działalności obecnie polega na przygotowywaniu na miejscu napojów zimnych i gorących (kawa, herbata itd.) oraz porcjowaniu i wydawaniu gotowych posiłków (śniadań, obiadów dwudaniowych, kolacji) w ramach całodziennego wyżywienia pacjentów przebywających w szpitalu, z uwzględnieniem diet. W związku ze zmianą pomieszczeń, w których prowadzona jest działalność i charakteru działalności, w zakładzie przeprowadzono na wniosek strony kontrolę sanitarną.

Żywienie pacjentów w szpitalach planowane jest przez zatrudnionych dietetyków, na podstawie opracowywanych przez nich jadłospisów w oparciu o zasady dietetyczne obowiązujące w żywieniu pacjentów w lecnictwie zamkniętym.

W szpitalach, na oddziałach dziecięcych i noworodkowych, w żywieniu niemowląt stosowane są mieszanki mleczne, warzywne i warzywno-mięsne produkowane i dostarczane z kuchni mlecznej zlokalizowanej na terenie Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego Ośrodka Badawczo – Rozwojowego we Wrocławiu przy ul. Kamińskiego 73 lub przygotowywane na miejscu w kuchenkach oddziałowych mieszanki niemowlęce z gotowych produktów spożywczych przeznaczone dla niemowląt i małych dzieci. Dostarczaniem na oddziały tych produktów zajmują się apteki szpitalne.

W 2024 r. szpitale uczestniczyły w programie wprowadzonym przez Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 września 2023 r. w sprawie programu pilotażowego w zakresie edukacji żywieniowej oraz poprawy jakości żywienia w szpitalach – „Dobry posiłek w szpitalu”.

W rejestrze PPIS we Wrocławiu wpisanych jest 208 żłobków w tym 18 publicznych podległych Wrocławskiemu Zespołowi Żłobków przy ul. Fabrycznej 15 we Wrocławiu. W związku z dotacjami rządowymi rokrocznie powstają nowe obiekty prowadzące opiekę nad dziećmi do lat 3. W 2024 r. zatwierdzono 11 nowych żłobków. Do grupy tych zakładów w zdecydowanej większości należą małe zakłady świadczące opiekę i wyżywienie maksymalnie do 25 dzieci. W placówkach tych wprowadzane są zależne formy żywienia oparte o dostawę gotowych posiłków, zależne od warunków lokalowych zakładu. Podawane są dzieciom do konsumpcji gotowe posiłki, tj. śniadania, obiady i podwieczorki dostarczane przez firmę cateringową wyporcjowane jednostkowo dla każdego dziecka w zamkniętych naczyniach jednorazowego użytku lub w naczyniach zbiorczych typu GN, do porcjowania na miejscu. Posiłki dla dzieci w żłobkach prowadzących produkcję wszystkich posiłków na miejscu w zakładzie, przygotowuje się w oparciu o jadłospisy dekadowe, układane najczęściej przez intendenta.

W 2024 r. zatwierdzono 8 nowopowstałych stołówek przedszkolnych. Skontrolowano 61 zakładów, w trakcie 88 kontroli. Przeprowadzono 3 kontrole interwencyjne. W dwóch zakładach kontrole dotyczyły nieprawidłowości w żywieniu dzieci, w tym nieprzestrzegania norm żywienia przy planowaniu posiłków dla dzieci, w jednej stołówce wystąpienia objawów nieżytu żołądkowo-jelitowego (wymiotów) u dzieci. W jednym przypadku interwencja okazała się zasadna.

W grupie innych obiektów żywienia zbiorowego zamknięto ujęto m.in.:

- ✓ bloki żywienia w zakładach karnych i areszcie śledczym,

- ✓ jadłodajnie dla bezdomnych i ubogich,
- ✓ stołówki w ośrodkach szkoleniowych,
- ✓ gotownie napojów,
- ✓ wydawalnie posiłków profilaktycznych w zakładach pracy,
- ✓ wydawalnie posiłków obiadowych w szkołach i w dziennej opiece nad małymi dziećmi,
- ✓ wydawalnie posiłków w świetlicach środowiskowych.

Ogółem w ewidencji znajduje się 56 innych zakładów żywienia. We wszystkich zarejestrowanych zakładach opracowane są procedury i instrukcje Dobrej Praktyki Higienicznej i Dobrej Praktyki Produkcyjnej oraz system HACCP.

W grupie innych zakładów żywienia ogółem przeprowadzono 15 kontroli, w tym 4 kontrole interwencyjne. W roku sprawozdawczym zatwierdzono i wpisano do rejestru zakładów PPIS we Wrocławiu 1 nowy zakład. Kontrole interwencyjne przeprowadzano m. in. na wnioski dotyczące niestosowania się do obowiązujących przepisów sanitarnych, związanych z bezpieczeństwem żywności i żywienia, prowadzeniem nielegalnej działalności polegającej na produkcji żywności orientalnej (koreańskiej) oraz uciążliwościami związanymi z działalnością obiektów, w tym m. in. nieprzyjemnymi zapachami i obecnością szkodników. W jednym przypadku wniosek był zasadny, w związku z powyższym osobą odpowiedzialną zaniedbań ukarano mandatem karnym oraz ze względu na ochronę zdrowia człowieka wydano decyzję nakazującą zamknięcie całego przedsiębiorstwa, decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności. W sprawie nieprawidłowej jakości artykułów spożywczych, kontrola interwencyjna przeprowadzona w areszcie śledczym nie wykazała niezgodności opisanych we wniosku.

W 2024 r. roku w rejestrze PPIS we Wrocławiu znajdowało się 63 zakłady usług cateringowych. Skontrolowano 27 zakładów, w których ogółem przeprowadzono 54 kontrole, w tym 4 interwencje. W 2024 r. rozpatrzono 2 interwencje dotyczące powiadomień alarmowych RASFF w związku ze stwierdzeniem obecności glutenu > 80mg/kg w produkcie płatkach owsianych bezglutenowych, stwierdzeniem obecności pałeczek *Salmonella* spp. w 25 g papryki słodkiej. Pozostałe dwie kontrole interwencyjne przeprowadzono w związku ze zgłoszeniami mieszkańców i konsumentów, w sprawie uciążliwości spowodowanych produkcją posiłków, w tym generowania podczas produkcji posiłków nieprzyjemnych zapachów wydostających się na zewnątrz zakładu do otoczenia, prowadzenia produkcji posiłków przy otwartych drzwiach, mycia sprzętów na zewnątrz zakładu oraz występowania w pobliżu lokalizacji dużej ilości owadów (much) – wniosek częściowo uznano za zasadny oraz obecnością metalowego elementu w posiłku – wniosek niezasadny.

Zatwierdzono i wpisano do rejestru zakładów PPIS we Wrocławiu 2 nowe obiekty. W 11 zakładach przeprowadzono ocenę stanu sanitarnego w oparciu o arkusz oceny zakładu. Nadzorowane zakłady usług cateringowych prowadzą działalność w zakresie samodzielnej produkcji wyrobów garmazeryjnych, kanapek, sałatek, napojów oraz deserów w szerokim asortymencie. Wyprodukowane potrawy dostarczane są w formie gotowych posiłków do zakładów żywienia zbiorowego, w tym żłobków, szkół, przedszkoli i innych placówek oświatowych, szpitali, domów pomocy społecznej oraz zakładów pracy (stołówek i bufetów). Posiłki dostarczane są w naczyniach zbiorczych lub wyporcjowane jednostkowo w opakowaniach jednorazowego użytku. Część z zakładów usług cateringowych prowadzi działalność polegającą np. na przygotowywaniu potraw dietetycznych, wegetariańskich, wegańskich produkowanych i dostarczanych na indywidualne zamówienia konsumentów, w tym w ramach diety pudełkowej.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono niezgodności sanitarno-higieniczne, które skutkowały wszczęciem postępowania administracyjnego oraz nałożeniem 11 mandatów na kwotę 4100 zł. Łącznie w zakładach usług cateringowych wydano 9 decyzji administracyjnych. We wszystkich zakładach usług cateringowych wdrożone są zasady GHP/GMP i system HACCP.

6. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

Do zadań Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego należy:

podejmowanie działań mających na celu zapobieganie negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi na etapie planowania, projektowania i dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych - poprzez realizację zasadniczych działań wynikających z zapisów ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 416) oraz obowiązujących przepisów prawnych, w tym m. in.: ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725 z późn. zm.), ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.), ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm)

Warunki sanitarne nadzorowane są m. in. poprzez:

- uzgadnianie, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzanej dla projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów ogólnych oraz dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- opiniowanie, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- uczestniczenie, na wniosek organu samorządowego, w postępowaniu w sprawie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko:
 - wydawanie opinii w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla przedsięwzięć zaliczanych do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko a w przypadku stwierdzenia obowiązku przeprowadzenia tej oceny, określenia zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko
 - wydawanie opinii w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięć zaliczanych do mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko
 - opiniowanie środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych
- opiniowanie warunków zabudowy oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego
- opiniowanie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz przebudowy obiektów budowlanych lub ich części

- wydawanie opinii o zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej przedsięwzięć, których realizacja jest wspomagana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ze Środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej
- wydawanie zgody na stosowanie materiału materiałowych, wyrobów i preparatów, użytych w instalacjach i urządzeniach służących do uzdatniania wody oraz weryfikacja, czy materiał lub wyrób stosowany do dystrybucji wody nie uwalnia do wody niebezpiecznych substancji lub substancji, które w inny sposób negatywnie wpływają na jakość wody
- kontrole obiektów w trakcie budowy, na wniosek strony (inwestora, wykonawcy)
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów nowo wybudowanych lub w których wykonano prace budowlane związane z rozszerzeniem działalności lub ze zmianą sposobu użytkowania obiektu lub lokalu (obiekty użyteczności publicznej, obiekty przemysłowe, obiekty służby zdrowia, oświaty i wychowania, obiekty nauki, lokale gastronomiczne, handlowe, apteki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie i odnowy biologicznej, obiekty usługowe różnego przeznaczenia)
- wydawanie opinii sanitarnej dla obiektów lub lokali odnośnie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych, określonych przepisami (np. obiekty służby zdrowia, oświaty i wychowania, obiekty nauki, lokale gastronomiczne, handlowe, apteki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie i odnowy biologicznej)
- wyrażenie zgody w oparciu o rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225)
- wydawanie stanowisk w sprawie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych podczas działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym
- zajęcie stanowisk, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, w sprawie interwencji ludności na uciążliwości spowodowane m. in. działalnością obiektów lub lokali

Wydane opinie sanitarne, postanowienia, decyzje, uzgodnienia, wystąpienia miały na celu zapobieganie negatywnym wpływom czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi oraz kontrolę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i sanitarne.

W 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, rozpatrzył **865** spraw dotyczących miasta Wrocławia oraz zajął:

- **0** stanowisk dotyczących projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w tym **0** stanowisk negatywnych,

- **0** stanowisk dotyczących projektów planu ogólnego, w tym **0** stanowisk negatywnych,
- **14** stanowisk dotyczących projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym **0** stanowisk negatywnych,
- **0** stanowisk dotyczących odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w tym **0** stanowisk stwierdzających brak możliwości odstąpienia od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- **32** stanowisk dotyczących potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym **32** stanowisk o braku potrzeby przeprowadzenia oceny,
- **6** stanowisk dotyczących środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia, w tym **0** stanowisk negatywnych,
- **202** stanowisk dotyczących projektu decyzji o warunkach zabudowy oraz o lokalizacji inwestycji celu publicznego, w tym **0** stanowisk negatywnych,
- **2** stanowisk dotyczących dokumentacji projektowej, w tym **0** stanowisk negatywnych,
- **430** stanowisk dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych, w tym **0** stanowisk stwierdzających niespełnienie wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- **179** stanowisk w sprawach niewymienionych powyżej (np. usytuowania wyrzutni powietrza na poziomie terenu, recyrkulacji powietrza w budynkach ochrony zdrowia, zastosowania materiałów do dystrybucji lub uzdatniania wody, zajęcia stanowiska w związku zawiadomieniem w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, wyrażenia zgody na stosowanie materiałów, wyrobów i preparatów, użytych w urządzeniach służących do uzdatniania wody, wydanie stanowiska w sprawie weryfikacji materiału stosowanego do dystrybucji wody do budowy sieci wodociągowej, wydawania stanowisk w sprawie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych podczas działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, zajęcia stanowiska w sprawie interwencji mieszkańców na uciążliwości związane działalnością gospodarczą lub stanem technicznym budynku itp.)

Ponadto, w 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, wykonując zadania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, przeprowadził **341** kontroli obiektów budowlanych oraz wydał **298** decyzji dotyczących opłaty za czynności wykonywane w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Na stan bezpieczeństwa sanitarnego miasta Wrocławia istotny wpływ ma sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego mające na celu zapobiegania negatywnym skutkom wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na środowisko w tym na zdrowie ludzi na etapie planowania, projektowania i dopuszczania do użytkowania obiektów budowlanych.

W przedłożonych projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynikało, że w większości opracowań zostały zapewnione warunki ochrony ludzi przed

wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych. Także przedłożone karty informacyjne przedsięwzięć oraz raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wykazywały, że poprzez zastosowane odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych przedsięwzięcia te nie będą oddziaływać na środowisko i nie będą zagrażać zdrowiu ludzi.

Projekty budowlane przedłożone do uzgodnienia uwzględniały zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

W nowo zrealizowanych obiektach budowlanych, zgłaszanych zawiadomieniem o zakończeniu budowy i zamiarze przystąpienia do użytkowania spełnione były wymagania higieniczne i zdrowotne. Jednakże zawiadomienia te nie zawsze były składane w odpowiednim czasie - często za wcześnie - roboty budowlane w obiekcie nie zawsze były zakończone, brak było pełnej dokumentacji, np. wprowadzenia w projekcie stanowiącym podstawę do budowy obiektu zmian dokonanych podczas budowy, brak prawidłowych protokołów z pomiarów działania wentylacji w obiekcie oraz pomiarów poziomu hałasu od zamontowanych urządzeń technicznych w sąsiedztwie pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, brak wyników badania jakości wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi w instalacji wodociągowej w budynku, brak umowy lub oświadczenia o zapewnieniu wywozu ścieków z bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe, dotyczących opróżniania separatorów tłuszczu czy separatorów substancji ropopochodnych.

Podczas kontroli obiektów, w celu wydania opinii o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych, stwierdzono brak dokumentów potwierdzających prawidłowość działania wentylacji, brak protokołów badania poziomu hałasu od urządzeń zamontowanych w sąsiedztwie pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, brak wyników badania jakości wody przeznaczonej do spożycia dla ludzi w instalacji wodociągowej w obiekcie, ponadto brak dokumentów potwierdzających uzyskanie zgody właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej stosownie do ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2024 r. poz. 725 z późn. zm.).

Dodatkowo, podczas odbiorów budynków zgłaszanych w związku z zakończeniem budowy i zamiarze przystąpienia do użytkowania, stwierdzano także, że obiekty wykonane zostały bez pełnego wykończenia pomieszczeń, tj. np. brak okładzin ściennych, okładzin podłogowych, brak rozproszczenia instalacji wentylacji mechanicznej, niejednokrotnie brak central wentylacyjnych, kurtyn powietrznych przy wejściach do pomieszczeń z zewnątrz, brak wykonanej aranżacji pomieszczeń w tym także wykonanych węzłów sanitarnych a także sprecyzowanej planowanej działalności w lokalach usługowych. Zgodnie z przedłożonymi projektami budowlanymi, stanowiącymi podstawę do wykonania przedmiotowej inwestycji, wykończenie lokali wraz z ich aranżacją należy do użytkowników lub właścicieli lokali. Trudno wówczas stwierdzić, że w danym obiekcie spełnione są wymagania sanitarno-zdrowotne dla jego przyszłych użytkowników i zamierzonej działalności. Ponadto, w obiektach tych, zgodnie z projektami budowlanymi, na podstawie których były realizowane te obiekty, nie zawsze przewidziane były pomieszczenia socjalne i sanitarne dla pracowników oraz pomieszczenia sanitarne ogólnodostępne, dostosowane do liczby osób mogących przebywać w tych obiektach (w tym dotyczące np. ubikacji ogólnodostępnych, pomieszczeń dostosowanych

do karmienia i przewijania dzieci), wymagane zgodnie z przepisami obowiązującymi podczas kontroli obiektu.

Ponadto, wnioski składane przez wnioskodawców niejednokrotnie były niepełne, np. brak pełnych danych wnioskodawcy (numerów telefonów, adresów e-mail), brak prawidłowych pełnomocnictw do reprezentowania inwestora.

Liczba kontroli, wydanych opinii sanitarnych oraz zajętych stanowisk w tym: decyzji i postanowień związanych z działalnością Oddziału Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego uzależniona była od ilości wniosków złożonych w PSSE we Wrocławiu w związku z inwestycjami realizowanymi na terenie miasta Wrocławia.

Jednocześnie, stwierdza się, że biorąc pod uwagę wymagania higieniczne i sanitarne, działania inwestycyjne realizowane w 2024 roku na terenie miasta Wrocławia, nie spowodowały istotnych zagrożeń dla środowiska, w tym na zdrowie ludzi.

7. Wychowanie zdrowotne i promocja zdrowia.

I. W 2024 r. kontynuowano realizację działań, obejmujących następujące obszary tematyczne: dieta i aktywność fizyczna, styl życia wolny od używek, profilaktyka chorób zakaźnych oraz chorób nowotworowych, poprzez programy kierowane do środowiska nauczania i wychowania oraz promocję zdrowego stylu życia podczas eventów i festynów, organizowanych dla społeczności lokalnej. Działania prozdrowotne adresowane były do dzieci i młodzieży na różnych poziomach kształcenia oraz do dorosłych mieszkańców Wrocławia i Gmin na terenie powiatu wrocławskiego. W realizacji zadań z obszaru promocji zdrowia i profilaktyki współpracowano z jednostkami samorządu terytorialnego: Departamentem Edukacji, Wydziałem Zdrowia i Spraw Społecznych, Wrocławskim Zespołem Żłobków, a także Dolnośląskim Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy we Wrocławiu (DWOMP), Dolnośląskim Centrum Onkologii Pulmonologii i Hematologii (DCOPiH) we Wrocławiu, Dolnośląskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ we Wrocławiu (DOWNFZ), Wrocławskim Centrum Zdrowia Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej, Powiatowym Urzędem Pracy, Aresztem Śledczym we Wrocławiu, organizacjami pozarządowymi: Międzynarodowym Stowarzyszeniem Studentów Medycyny IFMSA – Poland Oddział Wrocław. Stałymi partnerami działań kierowanych do środowiska nauczania i wychowania są Dyrektorzy przedszkoli, szkół, ośrodków szkolno-wychowawczych.

II. Programy i akcje prozdrowotne realizowane na terenie działania PSSE we Wrocławiu:

1. Profilaktyka nadwagi i otyłości:

program ogólnopolski **„Trzymaj Formę!”**- promocja zbilansowanej diety i aktywności fizycznej, wzrost kompetencji konsumenckich dzieci i młodzieży, kierowany do uczniów klas V-VIII. Program realizowany metodą projektu edukacyjnego. W roku szkolnym 2023/2024 20 szkół było zaangażowanych w działania programowe (w tym 16 z Wrocławia), 3.949 uczniów objętych działaniami (2866 ze szkół wrocławskich)

i 280 rodziców (w tym 215 ze szkół wrocławskich). Elementem XVII edycji programu był ogólnopolski konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia „Trzymaj formę!” przeprowadzany online z wykorzystaniem platformy elektronicznej, do którego przystąpiło na etapie szkolnym 37 uczniów z 4 szkół, w tym 2 z Wrocławia. Do etapu powiatowego z terenu działania PSSE we Wrocławiu zakwalifikowało się 2 uczniów z powiatu wrocławskiego.

2. Profilaktyka palenia tytoniu:

- program lokalny **„Czyste powietrze wokół nas”**: działanie adresowane do dzieci z przedszkolnych i szkolnych oddziałów „0” (5-6 / 7-latki) oraz z grup młodszych (4-5-latki), ich rodziców/opiekunów, mające na celu wzrost świadomości i kompetencji dorosłych w zakresie ochrony najmłodszych przed ekspozycją na dym tytoniowy, jak również zwiększenie świadomości dzieci na temat szkodliwości palenia tytoniu i wzrost ich umiejętności w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy dorośli palą w ich obecności. W roku szkolnym 2023/2024 w programie uczestniczyło 15 placówek, w tym 10 z Wrocławia. Działaniami edukacyjnymi objęto grupę 1.032 dzieci (w tym 804 z Wrocławia) i 357 rodziców/opiekunów (280 z Wrocławia);

- program lokalny antytytoniowej edukacji zdrowotnej **„Bieg po zdrowie”**: działanie adresowane do uczniów z klas IV szkół podstawowych, ich rodziców/opiekunów, którego celem jest zwiększenie świadomości o szkodliwości palenia tytoniu / e-papierosów, budowanie i wzmacnianie przekonań do zdrowego stylu życia, wolnego od nałogów, zapobieganie / opóźnianie inicjacji tytoniowej, wzmacnianie roli wychowawczej rodziców. W roku szkolnym 2023/2024 w programie wzięło udział 25 szkół podstawowych, w tym 19 z Wrocławia. Nauczyciele/pedagodzy przeprowadzili zajęcia z grupą 1.386. uczniów klasach IV (1.087 uczniów z Wrocławia), działaniami programowymi objęto również grupę 871 rodziców/opiekunów (636 osób z Wrocławia);

- interwencja nieprogramowa **Światowy Dzień Bez Tytoniu**: grupa docelowa to interesariusze i pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu, społeczność lokalna za pośrednictwem mediów społecznościowych PSSE we Wrocławiu. Liczba odbiorców: 40 osób dorosłych, które skorzystały z oferty stoiska PSSE we Wrocławiu, dystrybucja materiałów dot. szkodliwości palenia tytoniu i e-papierosów, pomiar CO w wydychanym powietrzu (współpraca z Dolnośląskim Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy; oferta dla osób palących). Posty tematyczne oraz relacja z wydarzenia publikowane na kanałach społecznościowych, artykuł na stronie internetowej PSSE we Wrocławiu, 599 odbiorców kanałów społecznościowych;

- interwencja nieprogramowa **Światowy Dzień Rzucania Palenia**: grupa docelowa to pacjenci i interesanci Dolnośląskiego Centrum Medycznego DOLMED S.A. we Wrocławiu, społeczność lokalna za pośrednictwem mediów społecznościowych PSSE we Wrocławiu. Liczba odbiorców: 30 osób dorosłych, które skorzystały z oferty stoiska PSSE we Wrocławiu, niepoliczalna liczba odbiorców emisji spotów profilaktycznych ministerialnej kampanii „Planuję długie życie” (zerwanie z nałogiem palenia tytoniu, promocja udziału w badaniach profilaktycznych) na ekranach LCD przez cały dzień pracy przychodni. Posty tematyczne oraz relacja z wydarzenia publikowane na kanałach społecznościowych PSSE we Wrocławiu., 348 odbiorców kanałów społecznościowych.

3. Profilaktyka innych uzależnień:

- program **„ARS, czyli jak dbać o miłość”** – działanie adresowane do uczniów szkół ponadpodstawowych, ich rodziców / opiekunów, które ma na celu wzrost świadomości młodych osób dot. szkodliwego oddziaływania różnych substancji psychoaktywnych na zdrowie (także w kontekście posiadania przez nich w przyszłości potomstwa), na relacje międzyludzkie, budowanie dystansu młodzieży wobec używania alkoholu, nikotyny; w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych, narkotyków. W roku szkolnym 2023/2024 działania programowe zrealizowało 14 szkół, w tym 10 z Wrocławia, edukacją objęto grupę 1.421 uczniów (933 uczniów z wrocławskich szkół);

4. Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym realizacja programu profilaktyki HIV/AIDS:

- **Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS**: działania lokalne; wzrost poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS, zmniejszanie poziomu zachowań ryzykownych, kształtowanie postaw prozdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za zdrowie własne i innych oraz życzliwości i akceptacji społecznej wobec osób żyjących z HIV, zwiększenie poziomu świadomości dot. wykonywania testów w kierunku HIV. Publikacje w mediach społecznościowym / na stronie www. Realizowanie cyklicznych warsztatów i szkoleń

dla młodzieży szkół ponadpodstawowych i ośrodków szkolno-wychowawczych uwzględniających problematykę uzależnień od środków psychoaktywnych (10 zajęć z grupą 754. uczniów) oraz dla osadzonych w Areszcie śledczym (7 zajęć z udziałem 82.osadzonych). Działaniami szkoleniowymi objęto łącznie 836 osób.

W ramach obchodów Światowego Dnia AIDS w trzech wrocławskich liceach (w dwóch z nich odbyły się wcześniej szkolenia aktywizujące) wspólnie z młodzieżą przygotowano punkty informacyjno-edukacyjne; forma edukacji rówieśniczej. Promowanie anonimowego i bezpłatnego testowania w kier. HIV podczas eventu prozdrowotnego w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrocławiu.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Wrocławiu po raz kolejny objął honorowym patronatem cykliczną akcję profilaktyczną, organizowaną przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Studentów Medycyny IFMSA – Poland Oddział Wrocław pod hasłem „Tramwaj zwany pożądanem”, którą Stowarzyszenie zorganizowało w maju. Posty tematyczne publikowane na kanałach społecznościowych PSSE we Wrocławiu (2.830 odbiorców).

- **Powszechny program szczepień przeciw HPV:** grupa docelowa: adresat bezpośredni - rodzice i opiekunowie dzieci w wieku 9-14 lat, adresat pośredni – jednostki samorządu terytorialnego, Dyrektorzy i kadra pedagogiczna szkół podstawowych, Kadra zarządzająca i pielęgniarska podmiotów leczniczych, realizujących świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej – punkty szczepień. Liczba odbiorców: 194 przedstawicieli szkół podstawowych i jednostek samorządu terytorialnego, 144 przedstawicieli podmiotów leczniczych (odbiorcy pism intencyjnych PPIS we Wrocławiu), 26 uczestników narad, 200 uczestników konferencji dla kadry zarządzającej szkół i przedszkoli we Wrocławiu, 143 uczestników konferencji dla pielęgniarek szczepiennych oraz nauczycieli pedagogów. Łącznie 707 odbiorców i 1.393 odbiorców kanałów społecznościowych. Główne działania w ramach interwencji: współdziałanie w realizacji programu z Oddziałem Higieny Dzieci i Młodzieży PSSE we Wrocławiu, narady dot. wdrożenia programu w placówkach nauczania i wychowania w mieście (Departament Edukacji, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UM Wrocławia), pismo intencyjne PPIS do jednostek samorządu terytorialnego w powiecie, inauguracja nowej odsłony Powszechnego programu szczepień p. HPV poprzez pisma intencyjne PPIS we Wrocławiu; szkoły podstawowe i podmioty lecznicze, udział w charakterze prelegentów w dwóch konferencjach; dla kadry zarządzającej szkół i przedszkoli oraz dla przedstawicieli podmiotów leczniczych i nauczycieli / pedagogów ze szkół podstawowych (prezentacja założeń i nowych form realizacji programu, materiałów do komunikacji z rodzicami dzieci 9-14 letnich, scenariuszy zajęć edukacyjnych z uczniami w klasach 5-8), bieżąca komunikacja ze szkołami i monitorowanie realizacji szczepień w tymczasowych punktach szczepień organizowanych przez szkoły we współpracy z przychodniami, raportowanie do WSSE. Współpraca z Samorządem Wrocławia – kampania #WrocławSięSzczepi, promująca szczepienia ochronne, w tym szczepienia p. HPV wśród nastolatków (forma wsparcia przez samorząd programu ogólnopolskiego). Posty tematyczne (własne i podawane dalej – MZ, Szczepienia.info) publikowane na kanałach społecznościowych PSSE we Wrocławiu, baner odsyłający do strony ministerialnej programu na stronie internetowej stacji. Do grudnia 2024 r. przeprowadzono szczepienia dzieci. p. HPV w 28. szkołach podstawowych; w 15. we Wrocławiu i w 13. na terenie Gmin powiatu wrocławskiego.

Łącznie w szkołach zaszczepiono dotychczas 1.393 uczniów; 579 z Wrocławia i 794 z powiatu wrocławskiego;

- **Wrocławski program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV):** grupa docelowa: uczniowie klas VII szkół podstawowych. Liczba odbiorców: 2.315 uczniów, działania programowe zrealizowało 39 szkół podstawowych. Główne działania w ramach interwencji: współpraca z Urzędem Miejskim Wrocławia w kontynuowaniu części edukacyjnej zakończonego programu polityki zdrowotnej, w którym jednostka samorządu terytorialnego finansowała szczepienia przeciw HPV populacji 13-letnich dziewcząt i chłopców zamieszkałych we Wrocławiu. Współorganizacja konferencji szkoleniowej dla nauczycieli i pielęgniarek środowiska nauczania i wychowania; dwa wystąpienia merytoryczne podczas konferencji (łącznie 53 uczestników konferencji), dystrybucja materiałów, koordynacja i monitorowanie działań programowych, przygotowanie zbiorczego sprawozdania na podstawie informacji przesłanych przez placówki. Działania szkoły: realizacja zajęć edukacyjnych z uczniami klas VII, według scenariusza opracowanego przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego Wrocławia;

- program „**Podstępne WZW**” dotyczący profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV. Grupa docelowa to uczniowie szkół ponadpodstawowych, ich rodzice i opiekunowie. Liczba odbiorców: 1.668 uczniów (w tym 1501 z Wrocławia), 285 rodziców/opiekunów, działania programowe zrealizowało 11 szkół ponadpodstawowych, w tym 9 szkół wrocławskich. Główne działania w ramach interwencji: inauguracja programu (pisma intencyjne PPIS we Wrocławiu), przygotowanie i przeprowadzenie szkolenia online na platformie Teams dla realizatorów programu w szkołach (12 uczestników), udostępnienie nagrania ze szkolenia, dystrybucja materiałów, koordynacja i monitorowanie działań programowych, przygotowanie zbiorczego sprawozdania na podstawie informacji przesłanych przez placówki, artykuł na stronie internetowej PSSE we Wrocławiu (opis programu i odesłanie do materiałów w wersji elektronicznej);

- program profilaktyki raka szyjki macicy „**Wybierz życie – pierwszy krok**” – działanie adresowane do uczniów klas I szkół ponadpodstawowych (w niektórych placówkach, w ramach przypomnienia treści profilaktycznych także do uczniów klas II-IV), ich rodziców/opiekunów, którego celem jest wzrost świadomości na temat chorób HPV zaleźnych, przeciwdziałanie zakażeniom HPV i innym infekcjom przenoszonym drogą płciową, motywowanie do systematycznego udziału w badaniach profilaktycznych, zmniejszających ryzyko zachorowania na raka szyjki macicy. W roku szkolnym 2023/2024 program zrealizowało 13 szkół (11 we Wrocławiu), a edukacją objęto 2.313 uczniów, w tym 1.784 uczniów z wrocławskich szkół;

- interwencja nieprogramowa **Akcja letnia**: grupa docelowa: uczestnicy zorganizowanego wypoczynku letniego – dzieci i młodzież szkolna, ich opiekunowie, dzieci przedszkolne. Liczba odbiorców działań we Wrocławiu to 1.204. osoby. Główne działania w ramach interwencji: przeprowadzenie zajęć edukacyjnych z uczestnikami półkolonii letnich, z dziećmi w przedszkolach (prelekcje z wykorzystaniem multimediiów, pokazy i ćwiczenia prawidłowej techniki mycia/dezynfekcji rąk, kontrola skuteczności procesu mycia pod lampą UV);

- interwencja nieprogramowa **Europejski Tydzień Szczepień**: grupa docelowa: rodzice dzieci uczęszczających do żłobków i przedszkoli; za pośrednictwem Dyrektorów placówek opiekuńczych oraz nauczania i wychowania, jednostek samorządu terytorialnego, społeczność

lokalna. Liczba odbiorców: 261 osób – Kadra zarządzająca żłobków i przedszkoli, 11 osób – przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, 74 osoby – nauczyciele, opiekunowie z przedszkoli (uczestnicy 9 szkoleń w Gminach Powiatu Wrocławskiego), 2.530 odbiorców kanałów społecznościowych. Główne działania w ramach interwencji: pismo PPIS we Wrocławiu z informacją o idei Europejskiego Tygodnia Szczepień wraz z przekazaniem elektronicznych wersji materiałów informacyjno-edukacyjnych celem dalszej dystrybucji do rodziców dzieci uczęszczających do placówek opiekuńczych oraz nauczania i wychowania. Szczepienia ochronne dzieci młodszych jednym z elementów tematyki 9. szkoleń dla przedstawicieli przedszkoli w powiecie wrocławskim. Posty tematyczne (własne i podawane dalej) publikowane na kanałach społecznościowych i artykuły na stronie internetowej PSSE we Wrocławiu;

- **przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowotnym w związku z wystąpieniem powodzi:** grupa docelowa: społeczność lokalna. Liczba odbiorców: 13.354 odbiorców kanałów społecznościowych. Główne działania w ramach interwencji: komunikacja o głównych zagrożeniach zdrowotnych związanych z wystąpieniem powodzi, o zasadach postępowania z żywnością, wodą i pomieszczeniami pobytowymi ludzi po zalaniu / podtopieniu, zasadach bezpiecznego stosowania środków odkażających, poprzez stronę internetową i media społecznościowe PSSE we Wrocławiu.

5. Inne.

Interwencje programowe:

- **„Laurka dla Mamy – Badajcie się Drogie Mamy, bo my dzieci Was kochamy”** wojewódzki program edukacyjny dla dzieci w wieku przedszkolnym, ich rodziców i opiekunów przygotowany w ramach współpracy kilku jednostek: WSSE i PSSE we Wrocławiu, PSSE w Wałbrzychu, Dolnośląskiego Centrum Onkologii, Hematologii i Pulmonologii oraz Dolnośląskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia. Elementy programu to zajęcia z dziećmi na temat podstawowej wiedzy o zdrowiu, edukacja personelu przedszkoli przez przedszkolnych koordynatorów programu oraz wręczenie mamom laurek z okazji Dnia Matki z informacją o badaniach profilaktycznych i szczepieniach przeciw HPV. Liczba odbiorców: 14.988 dzieci, w tym 9.583 z Wrocławia, 28.006 Mam przedszkolaków, które otrzymały laurki, w tym ponad 18 tysięcy Mam z Wrocławia, 2.425 kobiet zatrudnionych w przedszkolach (w tym 1608pań to personel wrocławskich placówek), działania programowe zrealizowały 122 przedszkola (75 we Wrocławiu). współorganizacja konferencji inaugurującej program w woj. dolnośląskim z udziałem Dyrektorów przedszkoli wrocławskich, organizacja i przeprowadzenie szkoleń wdrażających program we wszystkich Gminach Powiatu Wrocławskiego (9) oraz w placówkach publicznych Ogólnopolskiego Operatora Oświaty we Wrocławiu (1) – łącznie w konferencji i szkoleniach uczestniczyło 167 Dyrektorów oraz nauczycieli wychowania przedszkolnego. Dystrybucja materiałów do realizacji programów – łącznie do 244. placówek przedszkolnych. Koordynacja i monitorowanie działań programowych, przygotowanie zbiorczego sprawozdania na podstawie informacji przesłanych przez placówki. Posty tematyczne publikowane na kanałach społecznościowych, artykuły na stronie internetowej PSSE we Wrocławiu. Działania przedszkola: realizacja zajęć edukacyjnych z dziećmi, działania informacyjno-edukacyjne kierowane do Mam, a także do personelu przedszkoli;

- program „**Znamie! Znam je?**” kierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, ich rodziców i opiekunów, którego celem jest upowszechnienie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka. Liczba odbiorców: 3.126 uczniów (w tym 2.568 uczniów z wrocławskich szkół), 267 rodziców/opiekunów, działania programowe zrealizowało 12 szkół ponadpodstawowych, w tym 10 z Wrocławia. Główne działania w ramach interwencji: inauguracja kolejnej edycji programu, przygotowanie i przeprowadzenie szkolenia online na platformie Teams dla realizatorów programu w szkołach (12 uczestników), udostępnienie nagrania ze szkolenia osobom, które nie mogły w nim bezpośrednio uczestniczyć, dystrybucja materiałów, koordynacja i monitorowanie działań programowych, przygotowanie zbiorczego sprawozdania na podstawie informacji przesłanych przez placówki;

- program edukacyjny dla przedszkoli „**Skąd się biorą produkty ekologiczne**” działanie adresowane jest do dzieci w wieku 5-6 lat i ich rodziców/ opiekunów. Celem programu jest zwiększenie świadomości wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych i higienicznych od najmłodszych lat. W roku szkolnym 2023/2024 czwartą edycję programu zrealizowało 21 przedszkoli (12 z Wrocławia). Aktywnie uczestniczyło w nim 1.446 dzieci (w tym 938 z Wrocławia) oraz 457. rodziców (w tym 212 z Wrocławia).

Interwencje nieprogramowe:

- realizowane głównie poprzez posty tematyczne publikowane na kanałach społecznościowych to: Światowy Dzień Zdrowia, Kampania EFSA #PlantHealth4Life, Kampania EFSA #Safe2Eat oraz Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach.

6. Podsumowanie:

Zadania z obszaru edukacji zdrowotnej w roku sprawozdawczym były podejmowane we współpracy i w partnerstwie z różnymi podmiotami zewnętrznymi, co sprzyja dotarciu do różnorodnych grup adresatów i pozwala połączyć zasoby instytucji/organizacji w realizacji tematycznie zbieżnych celów. Przykładem współdziałania międzyinstytucjonalnego było wdrożenie nowej odsłony Powszechnego programu szczepień przeciw HPV. Dzięki bardzo dużemu zaangażowaniu Departamentu Edukacji, Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego Wrocławia oraz Urzędów Gmin, Miast i Gmin w Powiecie Wrocławskim, w krótkim czasie udało się dotrzeć do Dyrektorów szkół, a za ich pośrednictwem do rodziców dzieci 9.-14. letnich z informacją o możliwych sposobach skorzystania z bezpłatnych szczepień przeciw HPV. Ważnym elementem działań informacyjno-edukacyjnych w obszarze profilaktyki i promocji zdrowia jest wykorzystanie strony internetowej i mediów społecznościowych (X i Facebook). Pozwala to na dotarcie do szerokiego grona odbiorców z różnymi tematami prozdrowotnymi w obszarze chorób zakaźnych i niezakaźnych.

8. Laboratoria.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu w 2024 roku w ramach prowadzonej działalności laboratoryjnej wykonywał:

- badania chemiczne oraz badania właściwości fizycznych wody,
- badania mikrobiologiczne wody,
- badania biologicznych wskaźniki skuteczności procesów sterylizacji,
- badania i pomiary czynników fizycznych i chemicznych na stanowiskach pracy,
- badania czynników szkodliwych dla zdrowia w pomieszczeniach przeznaczonych na stały pobyt ludzi.

Wychodząc naprzeciwko oczekiwaniom naszych Klientów gwarantujemy wykonywanie działalności laboratoryjnej na najwyższego profesjonalnym poziomie w sprawnie funkcjonującym **Oddziale Laboratoryjnym**, pracującym w systemie zarządzania, który spełnia wymagania normy międzynarodowej PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02. Posiadamy Certyfikat Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 489, od 2 czerwca 2004 r.

W 2024 roku w trakcie kolejnej oceny w nadzorze Oddział Laboratoryjny potwierdził spełnienie kompetencji technicznych w zakresie prowadzonej działalności laboratoryjnej. Wykaz metod badań, pomiarów, pobierania próbek objętych akredytacją, zawarty jest w aktualnie obowiązującym wydaniu Zakresu Akredytacji Laboratorium Badawczego Nr AB 489, dostępnych na stronie internetowej Polskiego Centrum Akredytacji (<https://www.pca.gov.pl>).